

(Lokalna akcijska skupina »Od Pohorja do Bohorja«)

**STRATEGIJA LOKALNEGA RAZVOJA ZA
LOKALNO AKCIJSKO SKUPINO »OD POHORJA DO
BOHORJA«**

Kraj in datum: *Šentjur, oktober 2015, dopolnjena: marec 2016, maj 2016,*
1. sprememba: september 2019, december 2019
2. sprememba: marec 2021
3. sprememba: december 2021

2. Kazalo

3.	Osebna izkaznica LAS	3
4.	Povzetek SLR	4
5.	Oprelitev območja in prebivalstva zajetega v SLR.....	5
6.	Analiza razvojnih potreb in možnosti območja LAS, vključno z analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	30
7.	Podroben opis tematskih področij ukrepanja	306
8.	Opis in način doseganja ter zasledovanja horizontalnih ciljev Evropske unije	41
9.	Opis SLR in njenih ciljev vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov	433
10.	Opis postopka vključitve skupnosti v pripravo SLR.....	511
11.	Akcijski načrt, iz katerega izhaja opis prenosa ciljev v ukrepe, odgovornost za izvajanje ukrepov, vključno s časovno opredelitvijo letnih aktivnosti	535
12.	Opis sistema spremljanja in vrednotenja SLR.....	655
13.	Opis postopka določitve vodilnega partnerja LAS in opis kadrovskih kapacitet, finančni viri, izkušnje in znanje	677
14.	Opis nalog, odgovornosti in postopkov sprejemanja odločitev organov LAS	71
15.	Merila za izbor operacij in opis postopka izbora operacij.....	755
16.	Finančni načrt, vključno s finančno razdelitvijo po zadevnih skladih iz te uredbe v skladu s finančnim okvirjem.....	83
17.	Priloge.....	88

3.Osebna izkaznica LAS

Naziv LAS	Lokalna akcijska skupina »Od Pohorja do Bohorja«		
Naslov LAS	Ulica skladateljev Ipavcev 17, 3230 Šentjur		
Naslov varnega elektronskega predala	las.pohorje.bohor@vep.si		
Spletna stran LAS	http://www.las-pohorje-bohor.si		
Predsednik LAS	Zlatko Zevnik, predsednik LAS		
	Domen Vogelsang, podpredsednik LAS		
Vodilni partner LAS	Razvojna agencija Kozjansko		
Naslov vodilnega partnerja LAS	Ulica skladateljev Ipavcev 17, 3230 Šentjur		
Številka transakcijskega računa LAS	SI56 0132 06000 000 495		
Velikost območja LAS	528,9 km ²		
Število prebivalcev LAS	49.337		
Število občin	Sedem (7)		
Vključene občine (naštejte)	Dobje, Dobrna, Oplotnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje, Zreče		
Problemsko območje ali območje ZTNP-1 (označi)	DA ☐ NE ☒		
Kohezijska regija	Vzhodna		
SLR bo financirana (označi)	☒ EKSRP	☒ ESRR	☐ ESPR
Glavni sklad (označi)	☒ EKSRP	☐ ESRR	☐ ESPR
Datum ustanovitve lokalnega partnerstva	27. avgust 2015		
Število članov LAS	94		

4.Povzetek SLR

Strategija lokalnega razvoja, za Lokalno akcijsko skupino »Od Pohorja do Bohorja«, je strateški dokument, ki v posameznih poglavjih podrobneje predstavlja območje in prebivalstvo, zajeto v strategijo, analizo razvojnih potreb in možnosti območja, vključno z analizo prednosti, slabosti, priložnosti, nevarnosti, opis strategije in njenih ciljev, integriranih in inovativnih značilnosti strategije in hierarhije ciljev, z merljivimi ciljnimi vrednostmi za učinke ali rezultate. Opisuje postopke vključitve skupnosti v pripravo strategije, akcijski načrt z opisom prenosa ciljev v ukrepe, ureditev upravljanja in spremljanja strategije ter finančni načrt strategije. Strategija je usklajena z vsemi krovnimi strateškimi razvojnimi programi vključenih zadevnih skladov, to sta EKSRP in ESRR, izbrani razvojni cilji bodo prispevali k doseganju ekonomskih, socialnih in okoljskih ciljev Strategije Evropa 2020.

Lokalno partnerstvo LAS »Od Pohorja do Bohorja« se je oblikovalo na območju občin Dobje, Dobrna, Oplotnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče in zajema območje v skupni velikosti 528,9 km², na katerem živi 49.337 prebivalcev. Pretežni del območja, ki ga pokriva LAS, spada v Savinjsko statistično regijo (območje občin Dobje, Dobrna, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče), medtem ko območje občine Oplotnica spada v Podravsko regijo. Izhajajoč iz skupnih potreb območja in z zastavljeno vizijo »S skupnimi močmi na podlagi tradicije, bogate naravne in kulturne dediščine ter podjetnosti prebivalcev krepi gospodarsko moč območja ter njegovo prepoznavnost kot območja, ki zna na inovativen način uspešno spojiti preteklost s prihodnostjo, ustvariti kvalitetne pogoje za bivanje in delo ter pri tem ohraniti in nadgraditi svojo še ohranjeno identiteto«, bomo v obdobju 2014-2020 usmerjali razvoj na štiri tematska področja: ustvarjanje delovnih mest, razvoj osnovnih storitev, varstvo okolja in ohranjanje narave, večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin.

Preko izvajanja ukrepov na posameznih tematskih področjih, ki so prepoznana kot ključna za reševanje lokalnih razvojnih potreb in ključna za doseg trajnostnega in celovitega razvoja bomo zasledovali ključne razvojne cilje: ustrezna infrastruktura za bivanje in delo, ohranjena in ustvarjena delovna mesta, ohranjanje biotske raznovrstnosti in varovanje naravnih vrednot, izboljšanje pogojev za večjo vključenost prepoznanih ranljivih skupin. Gre za participativen pristop lokalnega razvoja, ki vključuje vse zainteresirane strani in prinaša drugačen način obravnavanja izzivov. Le ta temelji na potrebah ter izkušnjah uporabnikov in te povezuje s specializiranim znanjem različnih vrst deležnikov. S tovrstnim načinom razvoja se oblikujejo nove zamisli ter financirajo majhni vložki in pilotni projekti, ki so potrebni za realizacijo zastavljenih ciljev.

5. Opredelitev območja in prebivalstva zajetega v SLR

Lokalno partnerstvo Lokalne akcijske skupine »Od Pohorja do Bohorja« (v nadaljevanju: LAS) se je oblikovalo na območju občin **Dobje, Dobrna, Oplotnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče**, ki zajema območje v skupni velikosti **528,9 km²** ter na katerem živi **49.337 prebivalcev** (stanje na dan 1.7.2014, SURS).

Na območju LAS »Od Pohorja do Bohorja« se nahajajo tudi **urbana območja**, to so tista naselja, v katerih prevladujejo urbane funkcije nad ruralnimi. Skladno s 1. in 2. odstavkom 68. člena Uredbe CLLD sta na območju LAS **dve medobčinski središči (Slovenske Konjice, Šentjur), eno funkcionalno urbano območje (Dobrna) ter tri druga urbana območja (Zreče, Oplotnica, Vitanje)**. Navedena urbana območja, to so Dobrna, Oplotnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče, predstavljajo podlago za sofinanciranje operacij iz sklada ESRR.

5.1 Splošne geografske značilnosti območja LAS

5.1.1. Utemeljitev geografske zaokroženosti območja LAS

LAS pokriva **strnjeno območje sedmih občin** in predstavlja **homogeno geografsko in funkcionalno celoto**. Pretežni del območja, ki ga pokriva LAS, spada v Savinjsko statistično regijo (območje občin Dobje, Dobrna, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče), medtem ko območje občine Oplotnica, spada v Podravsko regijo.

Območje se nahaja na jugovzhodu Slovenije in združuje Dravinjsko oz. Pohorje s Paškim Kozjakom in severozahodni del Kozjanskega do Bohorja. Območje ima dve manjši gravitacijski urbani središči, Slovenske Konjice in Šentjur, ki imata status mesta ter kot medobčinski središči s koncentriranimi upravnimi in družbenimi dejavnostmi predstavljata pomembni središči območja. Med **naselja z mestnim značajem** uvrščamo **Zreče, Dobrno** med **funkcionalna urbana območja**, med **druga urbana območja Vitanje in Oplotnico**, ki predstavljata tako kot **Dobje občinsko in upravno središče lokalnega značaja**. Naselja **Dobrna, Oplotnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče so urbana območja**, ki predstavljajo središča istoimenskih občin ter upravna, obrtna, zaposlitvena in poselitvena središča.

Po naravnogeografski tipizaciji Slovenije na tem območju **alpsko hribovje**, kamor sodijo Posavsko hribovje, Velenjsko in Konjiško hribovje s Paškim Kozjakom, Stenico in Konjiško goro, Strojna, Kozjak, Pohorje ter Ložniško in Hudinjsko gričevje (občina Dobrna, Vitanje, severni del občin Oplotnica in Zreče, jug občine Šentjur in jugozahod občine Slovenske Konjice), **prehaja v panonsko gričevje**, Dravinjske gorice, Boč in Macelj ter Voglajnsko in Zgornjesotelsko gričevje (severni del občine Šentjur, severni, osrednji, vzhodni in jugovzhodni del občine Slovenske Konjice, jug Zreč ter osrednji in južni del občine Oplotnica).

Za območje LAS, kjer **prevladuje hribovit oz. gričevnat svet**, je značilna velika **razpršenost naselij in poseljenosti** nasploh. Večje zgostitve prebivalstva so v dolinah in kotlinah, zato so tam nastala večja oz. manjša središča oz. urbana območja. Celotno območje LAS ima tako skupaj **259 naselij**, vendar od tega le **6 naselij**, ki zaradi svoje pomembnosti in prevladujočih urbanih funkcij nad ruralnimi **predstavljajo urbana območja**. Na območju LAS tako prevladujejo razložena naselja, kjer so kmečki domovi razporejeni po večjem območju, zato naselje ni strnjeno zazidano, temveč so med hišami kmetijska zemljišča (v občinah Šentjur, Dobje, Slovenske Konjice, južni del občine Zreče, južni del občine Dobrna). Domovi so postavljeni po vrhovih slemen, lahko pa se razprostirajo po robovih dolin ali na pobočjih. Na območju najdemo tudi **samotne kmetije** (v Vitanju, severnem delu občin Dobrna in Zreče), ki stojijo na samem, toliko **oddaljene druga od druge, da med njimi ni funkcijskih povezav**.

5.1.2. Velikost območja LAS

Lokalna akcijska skupina »Od Pohorja do Bohorja« obsega območje sedmih občin (občine Dobje, Dobrna, Oplotnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče) v skupni velikosti **528,9 km²** (tabela 1), na katerem živi **49.337 prebivalcev** (stanje na dan 1.7.2014, SURS).

Tabela 1: Osnovni statistični podatki

	Velikost (km²)	Število naselij	Število prebivalcev (1.7.2014)
Dobje	17,5	13	980
Dobrna	31,7	11	2.195
Oplotnica	33,2	21	4.056
Slovenske Konjice	97,8	58	14.524
Šentjur	222,3	121	18.967
Vitanje	59,4	8	2.244
Zreče	67,0	27	6.371
Skupaj	528,9	259	49.337

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

5.1.3. Strukturne danosti območja LAS

a) Naravni viri in naravna dediščina

Lega in naravnogeografske značilnosti

Območje LAS se nahaja na jugovzhodu Slovenije in združuje Dravinjsko oz. **Pohorje** s Paškim Kozjakom in severozahodni del Kozjanskega do Bohorja. Na svojem zahodnem delu zajame del Paškega Kozjaka ter se skozi ozko dolinico hudourniške Dobrnice nadaljuje čez hribovito pokrajino na obronkih zahodnega Pohorja in podaljška Karavank, skozi osrednji del Pohorja, polnega grap in osojnih pobočij do jugovzhodnih obronkov Pohorja skozi Dravinjsko dolino do Drameljskih gor, naprej do razgibane hribovito-gričevnate Kozjanske pokrajine in vrhov **Bohorja**. **Geološka zgradba** območja je **pestra**, saj so zastopane plasti iz najstarejših obdobij predkambrija in kambrija pa vse do najmlajšega pliocena in kvartarja. Pojavljajo se **magmatske, metamorfne in sedimentne kamnine** (apnenec, peščenjak, lapor ...), pohorski tonalit se je uveljavil kot pohorski marmor, ki so ga uporabljali že Rimljani in včasih je bila nanj vezana razvita kamnoseška obrt. V celotnem območju prevladujejo rjave prsti (v gričevju in hribovju), z vmesnimi pasovi kislj rjavih prsti ter psevdoglejene prsti na glini in pesku. Na severu in na skrajnem jugu so kisle rjave prsti na nekarbonatnih kamninah in flišu ter na severozahodu pokarbonatne prsti in rendzine. Celotno območje ima **zmerno celinsko podnebje**, vendar prihaja do prepletanja zmerno celinskega podnebja osrednje Slovenije in zmerno celinskega podnebja vzhodne Slovenije. Za zmerno celinsko podnebje osrednje Slovenije, ki prevladuje, je značilna povprečna letna količina padavin od 1000 do 1300 mm, v vzhodnem delu območja je povprečna letna količina padavin nižja, med 800 – 1000 mm. Tekoče vode so na tem območju oblikovale **gosto rečno omrežje**. Večji vodotoki na območju občin LAS so Dobrnica, Hudinja, Koprivnica, Oplotnica, Paka, Pešnica, Tesnica, Voglajna in Dravinja. Včasih je bilo na tem območju veliko število mlinov in žag, ki so izkoriščali obstoječo vodno silo. Večinoma so že izginiti, nekaj še obstoječih pa večinoma propada. Obnovitev nekaterih izmed njih bi lahko predstavljala turistično zanimivost za obiskovalce. Po obronkih Konjiške gore, poteka tudi razvodnica med porečjema Save in Drave. Območje ima **večje zaloge pitne vode**, in sicer predvsem v Vitanju, od koder se napaja tudi širši del območja Celja in na območju Slivnice in Javorja v občini Šentjur, od koder se napaja tudi Šmarje pri Jelšah. K hidrološkim značilnostim tega območja štejemo tudi **izvira termalne vode** v Dobrni in Zrečah (vzpostavitev term, Dobrna in Zreče, ki predstavljajo močen gospodarski subjekt in

so spodbudile razvoj turizma ter prispevale k prevladi urbanih funkcij nad ruralnimi), ki prideta na površje ob tektonskih prelomih.

Med večja **ekološko pomembna območja hidrološke dediščine** in **Natura 2000** spadajo Voglajna, Ličenca ter ribniki pri Ločah, na Blagovni in Pohorju. Posebnost predstavlja **Slivniško jezero**, ki je akumulacijskega nastanka, vendar so se v njem in ob njem razvili **naravni habitati** velike vrednosti, kjer je mogoče najti pestre rastlinske in živalske vrste, v močvirnem delu pa je tudi **naravni rezervat z različnimi vrstami ptic**. Primeren je za ribolov in različne vodne športe. Za območje je značilna precejšnja **biotska pestrost** in **ohranjena narava**, kot tudi **kvalitetna kulturna krajina**, kar prispeva k bogastvu vrst in habitatov. Biotska pestrost se je ohranila zaradi preteklih načinov rabe, ki niso ogrožali posameznih habitatov.

Bogato naravno dediščino predstavljajo:

- **rastišča ogroženih in zaščiteneh rastlinskih vrst:** velikonočnica, navadna jarica, žički grobeljnik;
- **starodavna drevesa:** turška lipa, stari divji kostanji, dobi, jesenolistni javor, cigarovec, pacipresa, rdečelistna bukev, platana, beli topol, ameriški klek, hiba, čuga, orjaška sekvoja, ginko, beli topol, platana;
- **parki in zaščitena območja:** Paški Kozjak, območje Partovec, Zdraviliški park v Dobrni;
- **jezera in ribniki:** rezervat Slivniško jezero (številne ptice, ribe, vodni orešek), Lovrenška jezera, Ribniško jezero, Črno jezero, ribniki Stranice, na Blagovni, Cankarjevi ribniki;
- **izviri:** Dobrnica, izvir sedmih studencev Hudinje, Grajski vrelec v Dobrini, termalni vrelec;
- **naravna bogastva**, kot so: soteska Hudičev graben, Fužine, soteska Lobnice, vinorodno območje Škalce, kartuzijanski zeliščni vrt, rimski kamnolom »Kranjčev pruh«, pragozd Šumnik, Ribniški vrh, Brinjeva gora, Votla Peč, Resevna, Rogla, Pohorje, jugovzhodno vznožje Pohorja, **prostrani gozdovi**, ki ponujajo možnosti za lov, gorsko kolesarjenje.

Del območja zaradi ohranjenega okolja in ohranjenih redkih vrst spada v **Naturo 2000** oz. med **druga zavarovana območja**. Delež območij Natura 2000 je na ozemlju LAS relativno majhen (slabih 11 %), največ varstvenih območij je v občini Vitanje in Zreče.

Tabela 2: Pregled deleža območja Natura 2000

Občina	Površina območja Natura 2000 (ha)	Delež površine občine, ki je pokrita z Naturo 2000 (%)
Dobje	7	0,38
Dobrna	54	1,71
Oplotnica	188	5,66
Slovenske Konjice	1.214	12,41
Šentjur	1.810	8,14
Vitanje	994	16,75
Zreče	1.463	21,82
Skupaj območje LAS	5.730	

Vir: Stanje podatkov o območjih Natura 2000: april 2013, www.natura2000.si.

Večja **ekološko pomembna območja** so:

- **Pohorje** – izjemno ohranjen, edinstven in biotsko bogat ekosistem, kjer so življenjski prostor našle številne redke in ogrožene rastlinske in živalske vrste. Rogla s svojimi klimatskimi značilnostmi ugodno vpliva na človeka, zato ima status **klimatskega zdravilišča**. Izjemno krajino predstavljajo celki, ki sodijo med krajine travnatega sveta, kjer prevladuje travinje kot posledica težavnih razmer za kmetovanje (predvsem Resnik – Skomarje).
- **Paški Kozjak, Konjiška gora** – pretežno gozdnato, deloma zakraselo hribovje z ekstenzivnimi kmetijskimi površinami južno od Pohorja. Značilnost so številni objekti naravne

dediščine, med njimi izstopajo geomorfološki spomeniki. Zaradi ekstenzivnega kmetijstva se je ohranila **tradicionalna kulturna krajina**, kjer so habitati zanimivih, redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih (nevretenčarskih) vrst. Po slemenu Paškega Kozjaka poteka Hayekova vegetacijska linija, meja med ilirskim in srednjeevropskim rastlinstvom.

- **Volččke** – mokrotno območje med Celjem in Proseniškim, kjer se je ohranil kompleks vlažnih habitatov z obsežnim jelševjem, v katerem je manjše območje velikega trstičevja in večja območja vlažnih travnikov. Izmed ogroženih vrst dnevni metuljev so prisotne: veliki cekinček, strašničin modrin, močvirski modrin, svišče modrin, izmed sovok pa Apamea ophiograma, Photedes pygmina, Mythimna impura, Calogonia virgo, Mamestra splendens.
- **Dravinjska dolina** – njen ravninski del predstavlja pomemben habitat ogroženih vrst ptic, in sicer bele štorke, vodomca, pivke, rjavega srakopera in sršenarja ter tudi drugih vrst ptic.
- **Bohor** – pomemben gozdni ekosistem listnatega (bukev, hrast, jesen, kostanj) in deloma mešanega gozda (smreka, tisa) z ohranjenimi habitati nekaterih ogroženih vrst (npr. alpski kozliček, bukov kozliček, navadni koščak, itd.) in s precejšnjim deležem varovalnih gozdov.

b) Gozdovi

Območje LAS spada med **bolj gozdnata območja**, saj gozdovi pokrivajo slabo polovico celotnega površja LAS (48,40 %, in je pod slovenskim povprečjem, ki znaša 58,43 %, Vir: Poročilo ZGS o gozdovih Slovenije za leto 2010. Tabela 3). Na območju prevladuje **gozdnati tip krajine**, saj je prevladujoča raba tal v hribovitem in gričevnatem delu gozd. Prevladuje listnati in mešani gozd, medtem ko se delež iglavcev vzdiguje od juga proti severu območja.

Tabela 3: Površina gozdov, leto 2010

	Površina občine (ha)	Površina gozda (ha)	Delež gozda (%)
Slovenija	2.027.300	1.184.526	58,43
Dobje	1.750	600	34,29
Dobrna	3.170	1.880	59,31
Oplotnica	3.320	1.430	43,07
Slovenske Konjice	9.780	4.390	44,89
Šentjur	22.230	10.350	46,56
Vitanje	5.940	2.740	46,13
Zreče	6.700	4.210	62,84
Skupaj	52.890	25.600	48,40

Vir: Zavod za gozdove Republike Slovenije.

Predvsem za Pohorje, Bohor in Konjiško goro je značilna velika gozdnatost. V ostalih predelih so običajno severne lege hribov poraščene z gozdom, medtem ko se na južnih pobočjih (če klimatske razmere to dopuščajo) pojavljajo nasadi vinske trte (Drameljske in Dravinjske gorice) in nasadi jabolk. Povečevanje gozdnih površin zaradi **zaraščanja opuščenih kmetijskih zemljišč** se je v zadnjih letih sicer nekoliko ustavilo, je pa še vedno prisotno na odmaknjenih in za kmetijsko proizvodnjo manj primernih zemljiščih, medtem ko se pojavlja **velik pritisk na gozdni prostor na območjih intenzivnega kmetovanja** ter v primestnih območjih, saj narašča število vlog za soglasja k posegom v gozdove. Z vidika gospodarjenja z gozdovi je problematična **lastniška struktura zasebnih gozdov**, ki je zelo **razdrobljena** (povprečna posest obsega okoli 2,5 ha), velikokrat se ta deli še na več med seboj ločenih posesti, kar otežuje strokovno delo ter optimalno izrabo lesa. Zaradi učinkov dela, ki se pokažejo šele čez desetletja, imajo lastniki gozdov **majhen interes za izvajanje negovalnih del**. Poleg rednega poseka v zadnjih letih **narašča sanitarni posek gozdov zaradi naravnih ujm** (veter, sneg, žled) in insektov (smrekovi podlubniki), ki vedno bolj ogrožajo gozdove. Zaradi tega se **zmanjšuje bioekološka stabilnost gozdov**, hkrati se manjša tudi donos lastnikov gozdov. Nevarnost predstavlja požarna ogroženost, ki je v različnih stopnjah in površinah gozdov prisotna na območju celotne LAS. **Žagarstvo in lesno predelovalna industrija** sta **premalo razvita ter premalo izkoriščena**, kljub **dobrim pogojem za razvoj lesne industrije in koriščenje lesne gospodarske funkcije gozda**. Na območju (Pohorje, Bohor) je nekaj manjših lesno-predelovalnih podjetij, **uveljavlja**

se že ogrevanje na biomaso (individualno in sistemi daljinskega ogrevanja, Loče, Gorenje), vendar je **gospodarski potencial gozdov slabo izkoriščen**, večina lesa zapusti območje v obliki surovine.

Gozdovi imajo poleg gospodarske tudi pomembno **varovalno funkcijo**, saj varujejo zemljišča pred vetrom, vodo, zameti in plazovi ter na ta način ohranjajo biotsko raznovrstnost ter gozdove na zgornji meji gozdne vegetacije (še posebej v delu Pohorja, Bohorja in Paškega Kozjaka). Ne gre zanemariti niti **socialne funkcije gozdov**, saj gozdovi v vse večjem obsegu služijo tudi rekreaciji in turističnim aktivnostim, za kar se je uredilo že večje število gozdnih poti (učnih, trim, sprehajalnih). Na Bohorju in Konjiški gori se nahajata tudi **zavarovani območji gozdnih rezervatov**, obenem pa velika gozdnata območja Pohorja, Bohorja, Paškega Kozjaka in Konjiške gore spadajo med ekološko pomembna območja, **ekološke podregije** (Pohorska).

c) Kmetijske površine

Zaradi procesa tranzicije, **nezadostne podjetniške aktivnosti, odhajanja mladih** ter visokega deleža kmetijskega prebivalstva, spada območje LAS med **območja s posebnimi razvojnimi problemi**, zaradi česar je območje bolj kmetijsko in gospodarsko manj razvit del Slovenije (predvsem južni del območja LAS). Prevladujejo **manjša kmetijska gospodarstva**, saj znaša povprečna površina kmetijskih zemljišč v uporabi na posamezno kmetijsko gospodarstvo 5,8 ha, kar je manj kot na ravni Slovenije (tabeli 4, 4a), prav tako je povprečni delež kmetijskih gospodarstev z 10 ali več hektarov kmetijskih zemljišč v uporabi le 13,8 %, kar je prav tako manj kot na ravni Slovenije. Kar 55,83 % od vseh površin v uporabi predstavljajo **kmetijske površine** (tabela 4), med obdelovalnimi površinami prevladujejo **travniki in pašniki**, ki obsegajo 79,73 % ter predstavljajo osnovo živinoreji. Zaradi lažje obdelave se večje **njivske površine** nahajajo v nižinskem delu, kjer se je uveljavilo intenzivno kmetijstvo, ki ga vse bolj spodriva urbanizacija. Precej majhen je delež **njiv** (povprečni delež zgolj 16,21 %) kot tudi **trajnih nasadov** (le 4,06 %), precej pod slovensko ravni (tabeli 4, 4a). Na ugodnih prisojnih legah so se ohranili **vinogradi**, še zmeraj se ohranjajo **kmečki sadovnjaki**, ki so pomembni z vidika ohranjanja avtohtonih sadnih vrst drevja in biotske pestrosti.

Tabela 4: Raba kmetijskih zemljišč, leto 2010

	Vsa zemljišča v uporabi (ha)	Kmet. zemljišča v uporabi	Površina kmet. zemljišč v uporabi na kmet. gosp. (v ha)	Delež površine njiv glede na kmet. zemljišče v uporabi (v %)	Delež površine trajnih travnikov in pašnikov glede na kmet. zemljišče v uporabi (v %)
Slovenija	897.769	474.432	6,4	35,9	58,5
Dobje	1.303	869	5,7	12,1	86,7
Dobrna	1.884	887	5,3	7,5	88,9
Oplotnica	2.539	1.350	5,4	31,4	60,1
Slovenske Konjice	5.792	3.739	6,1	31,2	62,3
Šentjur	13.545	8.351	6,0	21,8	73,9
Vitanje	3.640	1.663	6,8	2,8	95,7
Zreče	4.697	1.788	5,6	6,7	90,5
Skupaj območje LAS	33.400	18.647			

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

Tabela 4a: Raba kmetijskih zemljišč, leto 2010

	Delež površine trajnih nasadov glede na kmet. zemljišče v uporabi (v %)	Nerodovitna zemljišča (ha)	Delež kmet. gosp. z 10 ali več hektarov kmet. zemljišč v uporabi (v %)
Slovenija	5,6	17.049	15,3
Dobje	1,2	34	15,0
Dobrna	3,6	81	10,2
Oplotnica	8,5	36	13,3

Slovenske Konjice	6,5	120	16,3
Šentjur	4,3	227	13,3
Vitanje	1,5	27	15,6
Zreče	2,8	76	12,7
Skupaj območje LAS		601	

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

Precejšna **hribovitost območja** omejuje možnosti uporabe zemljišč, prisotno je zaraščanje kulturne krajine, zaradi česar na teh območjih **prevladuje ekstenzivno kmetijstvo, ki je ekonomsko nezanimivo** (uporaba dražje specializirane mehanizacije). **Neugodne razmere za kmetovanje**, slaba zemljiška struktura vplivajo na **odseljevanje prebivalstva** z višje ležečih predelov v nižje ležeča središča lokalnega in (med)občinskega značaja oz. v bolj oddaljena središča intenzivnejšega gospodarskega razvoja, t.j. v urbana območja, kjer je gostejša koncentracija poselitve. Zato se določena območja praznijo in so vse bolj demografsko ogrožena, tako da postajajo zaradi svoje demografske šibkosti dodaten razvojni problem. Zaradi postopnega **zaraščanja kmetijskih površin** se zgublja kulturna krajina in zmanjšuje biotska raznovrstnost.

d) Dejavnosti

Na območju LAS predstavlja **kmetijstvo** pomembno gospodarsko panogo, razvija se tudi **obrt** in **podjetništvo** ter **predelovalne panoge, dopolnilne dejavnosti in turizem**. Zaradi gospodarske krize, ki je prizadela tudi območje LAS, je **večje število podjetij propadlo** (zlasti velika podjetja v urbanih območjih: Alpos v Šentjurju, tovarna usnja v Slovenskih Konjicah), zaradi česar so bila **številna delovna mesta ukinjena** in je precej naraslo število brezposelnih, posledično se je upočasnil gospodarski razvoj.

Priložnosti se kažejo **v razvoju samostojnih dejavnosti**, kar kaže tudi **prevladujoč delež samostojnih podjetnikov posameznikov** (tabela 5), ki prevladuje med poslovnimi subjekti. Samostojni podjetniki poslujejo v vseh dejavnostih, največ jih posluje v **storitveni dejavnosti**. Sledijo gospodarske družbe, vendar je le nekaj večjih, ki zaposlujejo večje število delavcev (Unior Zreče, Swaty Comet, Tajfun, SG Automotive, GKN Driveline) in imajo večji obseg poslovanja. Med večjimi podjetji tako prevladuje **proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov**, medtem ko manjša podjetja najdemo v **gradbeništvu, storitveni dejavnosti, predelovalni dejavnosti, obrti, obdelavi in predelavi lesa**. Storitveni sektor daje številne priložnosti za razvoj, predvsem **turizem**, in sicer **v urbanih območjih**, kjer je razvoj turizma in ostalih storitev vezan tako na obstoječa zdravilišča (Dobrna, Zreče), kot na ostalo obstoječo, predvsem kulturno dediščino (muzeji, graščine ipd), poleg tega je **v urbanih območjih prisotna večja kritična masa ljudi**, kar je z vidika začetka opravljanja dejavnosti in doseganja zelenega ciljnega trga zelo pomembno

Območje LAS si želi postati bolj prepoznavno in privlačno tako za bivanje kot za obiskovalce. Naraščajoče zanimanje za območje ter hkrati **večje povpraševanje za domačo, lokalno ponudbo**, daje dobro izhodišče za **razvoj dopolnilnih dejavnosti in osebne dopolnilnega dela**.

Tabela 5: Poslovni subjekti v Poslovnem registru Slovenije, stanje na dan 30. 6. 2015

Občina	Skupaj	Gosp. družbe	S. p.	Pravne osebe jav. prava	Nepridob. organiz. - pravne osebe zaseb. prava	Društva	Dr. fizične osebe, ki opravljajo reg.oz. s predpisom dol. dejavn.
Skupaj	202.281	71.882	83.245	2.828	8.453	23.652	11.835
Dobje	75	9	36	2	4	16	8
Dobrna	132	20	70	4	7	20	11
Oplotnica	240	41	135	2	5	32	25

Slovenske Konjice	1.275	404	540	30	44	162	87
Šentjur	1.562	429	728	31	42	236	92
Vitanje	133	21	60	3	2	20	27
Zreče	509	122	237	9	16	57	68

Vir: Ajpes, Zadnje poročilo, 30.6.2015.

Podpore pri zagotavljanju osnovnih pogojev za razvoj podjetniške dejavnosti in pričetek poslovanja dajejo **vzpostavljene VEM točke** na urbanih območjih (Šentjur, Slovenske Konjice), kjer si lahko potencialni podjetniki enostavno uredijo vse potrebno za pričetek z dejavnostjo. V urbanih območjih so prisotne **manjše obrtne cone oz. površine, namenjene gospodarski rabi**, pomembno podporo daje tudi **podjetniški inkubator** (Šentjur, Slovenske Konjice), Razvojna agencija Kozjansko, območno obrtni zbornici, kar je za mlade podjetnike pomembno predvsem na začetku njihove poti, ko šele začenejo s poslovno potjo. Kljub vzpostavljenemu podpornemu okolju in infrastrukturni urejenosti ter večji skoncentriranosti prebivalstva pa se **urbana območja soočajo z velikim številom propadlih podjetij, ukinjenimi delovnimi mesti in nezadostno podjetniško aktivnostjo**.

5.1.4. Stanje infrastrukture in opremljenosti z osnovnimi storitvami

Infrastrukturna opremljenost, ki predstavlja osnovo za trajnostni razvoj, je na celotnem območju dokaj **zadovoljiva**, predvsem **urbana območja so infrastrukturno bolj opremljena in omogočajo boljši dostop do osnovnih storitev**, tako z vidika opravljanja dejavnosti kot prostočasnih aktivnosti. V **prometno in komunalno infrastrukturo** se v zadnjih letih sicer veliko vlaga, kljub temu pa so na območju še **velike potrebe, tako v ureditve cest in predvsem javnih poti za kolesarje**, ki jih na območju LAS skorajda ni (tabela 6). Predvsem na območju hribovskih vasi, zaselkov in posameznih kmetij, saj se bo drugače nadaljevalo izseljevanje in praznjenje teh območij, kar negativno vpliva na ohranjanje kulturne krajine.

Tudi **ekonomska infrastruktura** igra svojo vlogo, kot so manjše obrtne cone oz. površine namenjene gospodarski rabi z ustrežno komunalno opremljenostjo (bolj razvite v urbanih območjih: Dobrna, Šentjur, Slovenske Konjice, Zreče), ki so pomembne za razvoj podjetništva in ostalih dejavnosti. Sem lahko prištejemo še **turistično infrastrukturo**, ki je pogoj za razvoj kakovostne in raznovrstne turistične ponudbe tako v urbanih območjih kot na podeželju ter za katero obstajajo na območju še **precejšnje potrebe**.

Tabela 6: Dolžine cest po občinah v km, 2012

	Javne ceste - SKUPAJ	Državne ceste	..AC	Občinske ceste	..lokalne ceste	..javne poti	..javne poti za kolesarje
SLOVENIJA	38.985,7	6.737,9	676,8	32.247,8	11.403,4	18.680,3	109,4
Dobje	49,4	7,0	-	42,4	9,0	33,4	-
Dobrna	78,0	5,8	-	72,2	30,1	42,2	-
Oplotnica	125,6	12,2	-	113,4	41,0	72,4	-
Slovenske Konjice	366,3	50,0	10,4	316,4	80,3	235,5	0,6
Šentjur	479,0	87,4	9,5	391,5	152,0	230,4	-
Vitanje	98,4	13,1	-	85,4	49,6	35,8	-
Zreče	175,4	29,4	-	146,0	60,9	85,2	-
Skupaj območje LAS	1.372,10	204,90	19,90	1.167,30	422,90	734,90	0,60

Vir: Direkcija Republike Slovenije za ceste.

Za razvoj območja je pomembna tudi **družbena infrastruktura**, saj **zapiranje podružničnih šol, oddaljenost vrtcev, neustrezni, neobstoječi prostori za kulturno, društveno, športno dejavnost** zmanjšujejo privlačnost območja ter spodbujajo predvsem mlade k odseljevanju v večja, urbana središča, kjer so tovrstne storitve zagotovljene. Povečuje se razvoj **informacijsko-komunikacijske infrastrukture** (uvajanje širokopasovnega dostopa do interneta, postavljanje e-točk), s ciljem povečati dostopnost do teh storitev za podeželsko prebivalstvo ter prispevati k izboljšanju kvalitete bivanja. Z vidika ohranjanja narave, zmanjševanja negativnih vplivov na okolje ter večanja energetske neodvisnosti, vedno bolj **pridobiva na pomenu proizvodnja električne energije iz obnovljivih virov** (vetrne, solarne, geotermalne) kot tudi **uporaba biomase** (iz lesa in lesnih odpadkov).

Neuskladen razvoj različnih dejavnosti prispeva k neenakomerni razvitosti območja, slabši kvaliteti bivanja, večji zaprtosti območja ter povečevanju razkoraka med bolj in manj razvitimi predeli, kar posledično vpliva na še večje zaostajanje in manjšo privlačnost manj razvitih območij, zato si bo v prihodnje potrebno še bolj prizadevati za čim bolj usklajen in uravnotežen razvoj celotnega območja.

5.1.5. Opis stanja okolja

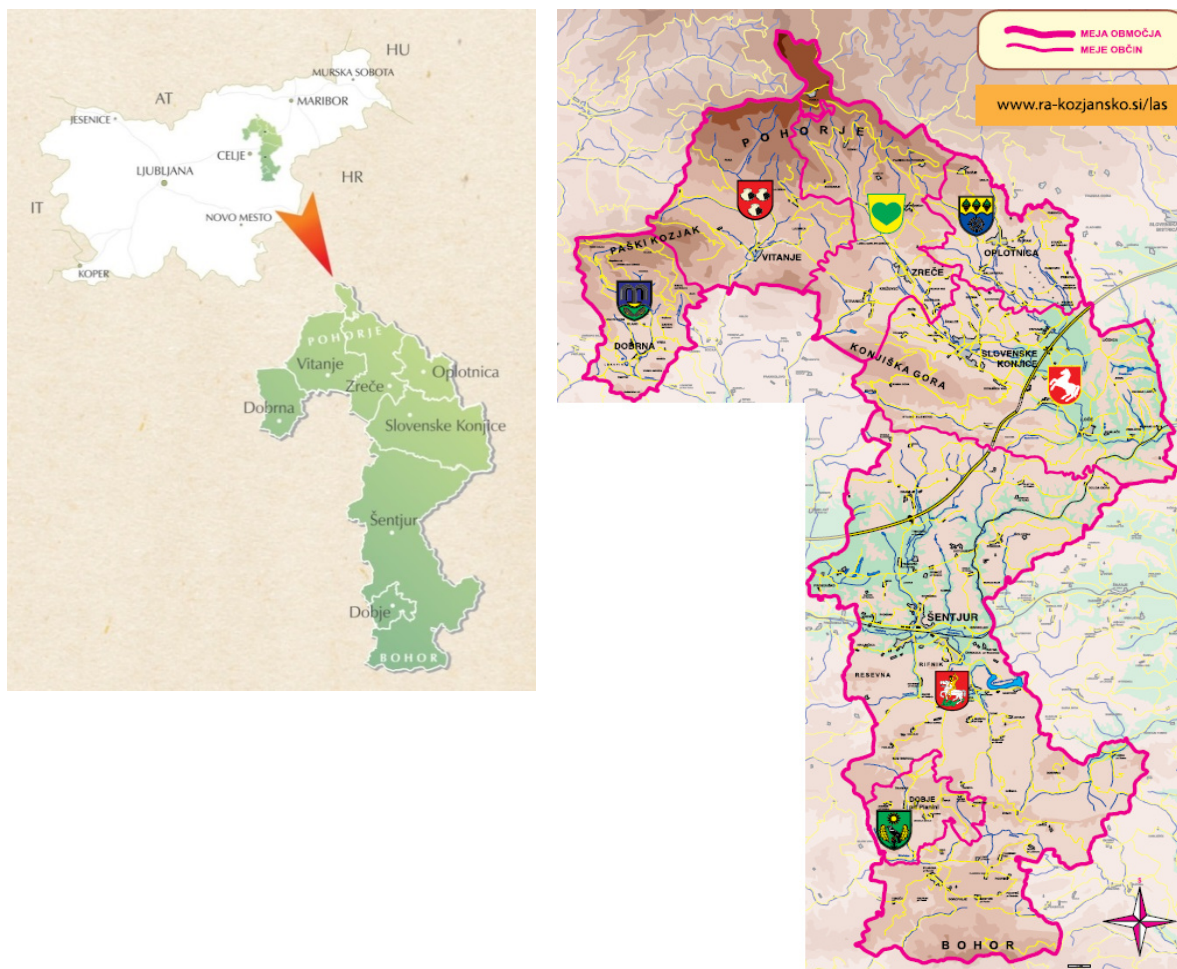
Območje zaradi svoje umeščenosti in splošnih geografskih značilnosti spada med območja z relativno nerazvitostjo, kar je hkrati prispevalo, da je **okolje še relativno dobro ohranjeno** in ni doživelo večje degradacije okolja. Večji del odprtega prostora zaznamuje pretežno zdravo okolje, zato je **ohranjena bogata biotska pestrost**, vendar pa se predvsem **urbana območja soočajo s pomanjkanjem urbanih zelenih površin**, namenjenih kvalitetnemu in bolj zdravemu preživljanju prostega časa.

Še vedno **obstajajo določeni okoljski problemi** in bo potrebno zanje najti ustrezne rešitve, kot na primer na področju **odvajanja in čiščenja odpadnih vod**, ločenega **zbiranja odpadkov, sanacije črnih odlagališč** (še zlasti na območjih vodnih zbiralnikov), kvalitetnega **varovanja virov pitne vode in podtalnice**, sonaravnega **gospodarjenja z vodami** in **varovanja pred poplavi** itd. V zadnjih letih poteka intenzivno vključevanje prebivalcev v **organiziran odvoz komunalnih odpadkov**, vendar vsi še niso vključeni in bo potrebno vložiti dodatne napore za večjo vključenost. Problem pri odvozu predstavljajo tudi lokalne ceste, ki niso bile zgrajene za redno uporabo s strani težjih tovornih vozil. **Škoda na cestah je velika**, še posebej v deževnih obdobjih in zimskih mesecih.

Območje se vključuje tudi v **sistem ločenega zbiranja odpadkov**, ki ga je marsikje potrebno **dopolniti z novimi ekološkimi otoki ter boljšim informiranjem prebivalcev in krepitevijo osveščenosti o pomenu varovanja okolja, tako na podeželju kot v urbanih območjih**. Nekateri programi že potekajo, predvsem v vrtcih (eko-vrtci) in osnovnih šolah (eko-šole), vendar jih je potrebno razširiti. Vsako leto potekajo **spomladanska čiščenja okolja**, s strani občanov dobro sprejeta in se vanje aktivno vključujejo.

Za območje je značilna razpršena gradnja in še **nedokončani sistemi odvajanja komunalnih odpadnih vod**. V preteklem obdobju so lokalne skupnosti postorile precej na področju vzpostavitve centralnega sistema odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda, vendar bo treba **najti ustrezne rešitve še za majhna naselja in zaselke ter individualne hiše**, saj zaradi prevladujočega vzorca razpršene poselitve predstavljajo pomemben segment onesnaževalcev.

5.2 Kartografski prikaz območja LAS

5.3 Utemeljitev zaokroženosti območja LAS

Občine Dobje, Dobrna, Oplotnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče predstavljajo **zaokroženo območje s podobnimi značilnostmi** ter predvsem **s skupnim ciljem** doseči trajnostni in celostni razvoj podeželja. LAS tako pokriva strnjeno območje sedmih občin, ki predstavlja **homogeno geografsko in funkcionalno zaokroženo celoto**, ki se vije od zahodnega dela skozi del Paškega Kozjaka ter ozke dolinice hudourniške Dobrnice čez hribovito pokrajino na obronkih zahodnega Pohorja in podaljška Karavank, skozi osrednji del Pohorja, polnega grap in osojnih pobočij do jugovzhodnih obronkov Pohorja skozi Dravinjsko dolino do Drameljskih gorc ter do razgibane hribovito-gričevnate Kozjanske pokrajine in vrhov **Bohorja**. Območje LAS je sicer **pretežno podeželsko**, ima pa **šest urbanih območij** (naselja Dobrna, Oplotnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče), ki predstavljajo pomembna upravna, obrtna, zaposlitvena, naselitvena in gospodarska središča območja LAS.

Območje LAS je že v preteklosti zaradi **skupnih značilnosti, potreb, izzivov ter ciljev** razvilo **medsebojno sodelovanje in tesna partnerstva** na različnih področjih (kmetijstvo, turizem, skupni produkti, izobraževanje, podjetništvo ipd.), skozi skupne projekte, dogodke, sodelovanji med različnimi subjekti, izmenjavami in sodelovanji na dogodkih. Celotno območje LAS ima tudi relativno dober **dostop do avtoceste** (vstop/izstop Dramlje in Tepanje), hkrati je **razpršenost podpornih institucij dokaj zadovoljiva in dostopna na celotnem območju LAS**. Na podlagi dobrega sodelovanja,

vzpostavljenega zaupanja, doseženih rezultatov želi območje aktivno sodelovati pri razvoju podeželja tudi v prihodnje.

5.4 Gospodarski položaj območja LAS

5.4.1. Opis glavnih gospodarskih dejavnosti

Največji delež gospodarstva, kot na ravni Slovenije, tudi na območju LAS, predstavljajo **storitvene dejavnosti**, med katerimi čedalje bolj pridobiva na pomenu **turizem**. Glede na to, da večjih poslovnih subjektov na območju ni, so **priložnosti v razvoju panog in delovnih mest z visoko dodano vrednostjo**.

Storitvene dejavnosti

Obrtno storitvena dejavnost predstavlja pomemben segment gospodarstva, katere rast je pričakovati v prihodnje. Predvsem **turizem** se vedno bolj razvija, čeprav je celotno območje turistično še precej neenakomerno razvito – bolj razvita so urbana območja v bližini že uveljavljenih turističnih središč, Dobrna, Zreče in Rogla ter **urbana območja z bogato ohranjeno kulturno dediščino**, na katero se veže večina turistične ponudbe medtem ko ostalo območje svojo ponudbo počasi razvija in dopolnjuje. Na podlagi trendov in zanimanja obiskovalcev so **priložnosti v razvoju kulturnega turizma, doživljajskih storitev in športno rekreativne ponudbe**. Na območju LAS je nekaj ponudnikov, ki želijo urediti nočitvene kapacitete, saj se tisti, ki se nahajajo v bližini bolj obiskanih znamenitosti, soočajo s **pomanjkanjem nastanitvenih kapacitet**. Območje LAS je v letu 2014 razpolagalo z **925 sobami in 2.268 ležišči** (tabela 7), je pa opaziti upadanje števila prenočitvev, predvsem domačih, medtem ko prenočitve tujih turistov naraščajo, prav tako narašča prihod tujih turistov. Razviti bi bilo treba **dejavnost oddajanja sob** (ki je že bila v preteklosti zelo razvita) ter predvsem **okrepiti ponudbo s spodbujanjem ohranjanja kvalitetne ponudbe lokalnih dobrot**, kar zaradi neugodnih ekonomskih pogojev izginja, s čimer se **izgublja del vaše zgodovine in identitete in pristnost domačega okolja**.

Tabela 7: Prenositvene sposobnosti in prihodi turistov na območju LAS »Od Pohorja do Bohorja«

	2011	2012	2013	2014
Število sob	893	902	897	925
Zmogljivosti - ležišča - SKUPAJ	2.244	2.234	2.202	2.268
Prihodi turistov - SKUPAJ	8.241	7.735	7.613	7.729
Prihodi turistov - domači	5.558	5.473	5.384	5.084
Prihodi turistov - tuji	2.683	2.262	2.229	2.645
Prenočitve turistov - SKUPAJ	26.960	26.904	25.434	25.097
Prenočitve turistov - domači	19.059	19.809	18.356	16.998
Prenočitve turistov - tuji	7.901	7.095	7.078	8.099

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

Primer dobre prakse sodelovanja večjega ponudnika z okoljem lahko vidimo na primeru Zreč in Rogle, saj so tukaj razvite **turistične kmetije z nastanitvenimi zmogljivostmi**, ki kažejo trend povečanja. **Slabo je razvito trženje ponudbe**, tako na podeželju kot v urbanih območjih, saj teh znanj manjka, zato bo potrebno ta del še bolj okrepiti, si prizadevati k **večji povezanosti in skupnim nastopom na trgu**. Usmerjati se bo potrebno v **razvoj manjše turistične infrastrukture**, glede na to, da je le ta še vedno nezadostno razvita in na območju obstajajo velike potrebe in interes za njeno ureditev. Poleg **vlaganj v osnovno in turistično infrastrukturo**, pri čemer ne gre le za izgradnjo novih kapacitet, se vedno bolj gleda na **ohranjanje obstoječih zmogljivosti**, predvsem v urbanih območjih, kjer je več obstoječih objektov opuščeni in bi jih bilo potrebno obnoviti ter jim dodati vsebino. Tako se ohranja bogata kulturna dediščina, naraščajo aktivnosti v **razvoj in oblikovanje vsebin**, ki bodo infrastrukturi dale dodano vrednost in pomen in prispevale k oživitvi urbanih območij. Kaže se **večji interes za povezovanje ter oblikovanje skupnih produktov** ter navezovanje na obstoječo dediščino in izhajanje iz te, tako kulturne kot naravne. S povezovanjem, krepitvijo obstoječe in razvojem dodatne

ponudbe, se lahko **razvijajo celoviti turistični produkti**, ki vključujejo širok krog prebivalstva in zajamejo obstoječo naravno in kulturno dediščino območja.

Predelovalne dejavnosti

Hiter tehnološki razvoj prinaša območju, ki ima dolgoletno tradicijo v predelovalni dejavnosti nove izzive, s katerimi se mora spopadati tako na tehnološki, ekonomski kot na organizacijski ravni. Najpomembnejše dejavnosti na območju so proizvodnja **kovin in kovinskih izdelkov**, sledi **gradbeništvo, trgovina, promet, izobraževanje**, porast delovno aktivnih pa je prisoten predvsem v **storitvenem sektorju**. Glede na vlaganja v razvoj na področju **kovinske industrije** in **razvoj podeželja** lahko pričakujemo porast delovnih mest v teh dejavnostih. Predvsem **kovinska industrija** (Tajfun, Unior, Swaty Comet) se **močno razvija** in je hkrati močno izvozno usmerjena. V gradbeništvu je prisotnih precej manjših, lokalnih podjetij, ki pa so v zadnjih letih doživela precejšnje težave na račun gospodarske krize, podobno je zaslediti tudi v ostalih panogah, kjer so posledice še vedno precejšnje (velik porast števila brezposelnih, predvsem mladih, pomanjkanje delovnih mest ipd.).

Živilsko predelovalna industrija je tudi prisotna na območju, vendar gre za manjša podjetja (Meja, Grič, Hrib itd.), ki so v procesu tranzicije preživela in si poskušajo utrditi položaj na trgu z razvijanjem novih proizvodov. Nekatera od njih se ukvarjajo tudi s kmetijsko proizvodnjo (Meja, Farme Ihan, Grič). **Povprečna bruto mesečna plača na zaposlenega** po letih sicer nekoliko narašča (razen na območju občine Dobrna, kjer je opaziti v letih 2013 in 2014 majhen upad, nihanja so tudi na območju občine Oplotnica), vendar je še vedno pod slovenskim povprečjem, razen na območju občine Dobje, kjer povprečna mesečna plača na zaposlenega presega slovensko raven (tabela 8).

Tabela 8: Povprečne mesečne bruto plače (EUR) na zaposleno osebo pri pravnih osebah

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
SLOVENIJA	1212,80	1284,79	1391,43	1438,96	1494,88	1524,65	1525,47	1523,18	1540,25
Dobje	1210,62	1360,00	1539,46	1488,28	1465,64	1428,04	1511,67	1571,60	1604,42
Dobrna	1046,41	1099,95	1197,05	1236,13	1292,65	1297,97	1309,70	1295,30	1272,28
Oplotnica	983,51	1048,12	1129,30	1143,33	1149,00	1098,78	1101,67	1122,24	1146,38
Slovenske Konjice	980,88	1043,77	1145,27	1167,63	1263,11	1248,42	1245,63	1271,40	1302,27
Šentjur	1023,17	1086,83	1195,30	1220,83	1260,12	1296,45	1275,45	1265,59	1287,93
Vitanje	1002,43	1072,53	1099,42	1070,08	1208,81	1228,70	1219,07	1261,29	1270,96
Zreče	1053,12	1133,42	1199,88	1155,99	1264,44	1298,48	1318,75	1360,17	1399,90

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

Predvsem **v izobraževanje kadra bo potrebno vlagati** še naprej, si prizadevati za **ustvarjanje ustreznih pogojev**, da bo lahko visoko izobražen kader ostajal v lokalnem okolju in bo imel na razpolago ustrezna delovna mesta in možnost ustvarjanja dohodka. **Spodbujanje razvoja novih, dodatnih dejavnosti in storitev**, ki bodo temeljila na kvaliteti in specifičnosti, pri tem ne gre zanemariti povezovanja in sodelovanja s celotnim okoljem. Tako bo možno doseči kvalitetnejše, trajnostno in bolj ekonomično poslovanje, ki bo prispevalo k dolgoročnemu razvoju območja.

Kmetijstvo

Za območje, ki je pretežno podeželsko, predstavlja **kmetijstvo eno izmed pomembnejših panog**. Kljub temu pa se kmetije na tem območju **soočajo s številnimi težavami**, kot so **odhajanje mladih s podeželja, zapuščanje kmetij**, relativno stara kmečka populacija. V primerjavi z letom 2000 je leta 2010 opaziti precejšen upad mlajših od 25 let na kmetijah, medtem ko se je število starejših od 55 let le nekoliko zmanjšalo oz. ponekod celo naraslo (tabela 9). Zato bo potrebno **krepiti osveščenost in izboljšati informiranost prebivalstva o priložnostih v kmetijstvu in na podeželju** ter **vlagati v ustvarjanje pogojev za razvoj novih dejavnosti**, ki bodo zagotavljale delovna mesta na kmetijah.

Tabela 9: Družinski člani na kmetijah po starosti

		Starostne skupine - SKUPAJ	< 25	55 < 65	> 65
Slovenija	2000	322.981	91.215	40.223	60.384
	2010	259.075	54.169	37.848	53.458
Slovenske Konjice	2000	2.771	904	326	399
	2010	2.045	409	298	377
Šentjur	2000	5.753	1.775	707	952
	2010	4.643	994	728	834
Vitanje	2000	1.002	340	118	141
	2010	828	175	114	157
Zreče	2000	1.484	508	174	209
	2010	1.428	356	167	253
Dobje	2000	585	184	78	99
	2010	408	54	77	83
Dobrna	2000	726	254	64	113
	2010	637	176	84	103
Oplotnica	2000	1.169	386	130	170
	2010	984	219	117	185

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2015

Naravne danosti območja prispevajo k temu, da se večina kmetij ukvarja s **pašno živinorejo**, saj kar tri četrtine kmetijskih površin obsegajo travniki in pašniki (tabela 10). Prevladuje reja govedi za meso in mleko, ki se v večini primerov kot primarni produkt izvaža. Zaradi prevladujoče reje govedi je prisotna **precejšnja obremenitev okolja**, zaradi velikih količin izpusta CO₂ in pogostih košenj, s čimer se **slabi biotska pestrost** rastlinskih in živalskih vrst. Opaziti je **porast ovčereje in kozjereje**, pomembno z vidika preprečevanja zaraščanja površin, kjer so težji pogoji za obdelovanje. Uveljavlja se **konjereja in konjeništv**, kot dodatna ponudba kmetij, ki želijo razvijati tudi turistično dejavnost.

Tabela 10: Kmetijska gospodarstva po rabi in velikosti, v ha

		Vsa zemljišča v porabi	Kmet. zemljišča v uporabi	Njive	Trajni travniki, pašniki	Sadovnjaki in oljčniki	Površina vinogradov	Nerodovit na zemljišča
Slovenija	2000	950.269	485.879	170.571	285.410	13.062	16.603	18.320
	2010	897.769	507.091	474.432	170.144	26.796	10.082	373.629
Skupaj območje LAS	2000	34.521	18.561	3.951	13.697	451	433	599
	2010	33.400	18.647	3.748	14.063	435	251	601

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2015

V nižinskem delu prevladujejo večje njivske površine ter intenzivno kmetijstvo, ki ga vse bolj spodriva urbanizacija. Še vedno so **ohranjeni vinogradi in kmečki sadovnjaki**, ki so pomembni z vidika ohranjanja avtohtonih sadnih vrst drevja in biotske pestrosti. **Kmetije** na območju so **majhne**, njihova zemljišča največkrat ne zadoščajo za ustvarjanje dohodka, s katerim bi živeči na kmetiji lahko

preživali. Zaradi tega jih veliko **kombinira kmetovanje s službo** ali tudi z dopolnilno dejavnostjo ali z osebnim dopolnilnim delom, ki pa se **zaradi neugodnih pogojev** v zadnjem času precej **opušča**.

Od kulturnih rastlin na njivah prevladujejo **žitarice in krompir**, narašča zanimanje za oljno ogrščico (ki jo uporabljajo za pridobivanje biodizla), zaenkrat jo gojijo v še zelo omejenem obsegu. Zaradi težav z ureditvijo vaških klavnic in zahtevnih predpisov je predelava mesa slabo razvita, vendar se pričakuje v prihodnje izboljšanje razmer in večjo usmerjenost kmetij v predelavo mesa, za kar kmetije tudi izražajo interes. Na območju je prisotno **vinogradništvo**, za katerega je značilna precejšnja razdrobljenost in nepovezanost. Po velikosti izstopa v Slovenskih Konjicah ohranjen kompleks vinogradov na griču Škalce, z 80 ha, ki se je uspelo uveljaviti s svojimi vini. **Vinogradi predstavljajo osnovo za razvoj turizma ob vinsko-turističnih cestah** in je pomembno še naprej krepiti vinogradniška društva in vlagati v izobraževanje vinogradnikov. Po večjem delu območja poteka **Podpohorska vinsko turistična cesta** in **Šmarsko-virštanjska vinsko turistična cesta**, vendar sta vinsko-turistični cesti kot turistična produkta še vedno premalo razviti in izkoriščeni, manjka tudi nanju vezana ponudba. Uveljavlja se okolju prijazno in ekološko kmetovanje. Razlog temu najdemo v **večji osveščenosti prebivalstva o pomenu zdravega načina življenja in skrbi za naravo** kot tudi večjemu povpraševanju po zdravi, ekološko pridelani hrani. Obstoječe količine ekološko pridelanih proizvodov so premajhne, tako da z njimi ni mogoče zagotavljati količin, ki bi bile zanimive za redne odjemalce. Z rastjo števila ekokmetij bo ponudba tovrstnih pridelkov in proizvodov večja, obenem so ekoproizvodi tudi dohodkovno zanimivejši za kmeta z manjšo kmetijo, ki ne omogoča intenzivnih oblik kmetovanja.

V zadnjih letih je opaziti **naraščajoče zanimanje za dopolnilne dejavnosti** na kmetijah. **Zahtevna in omejevalna zakonodaja**, predvsem zadnje spremembe le te in **pomanjkanje finančnih virov** za zagotovitev ustreznih pogojev prispevajo k temu, da se še tiste kmetije, ki so pristopile k registraciji dopolnilne dejavnosti, odločajo za **zapiranje**. Med dopolnilnimi dejavnostmi prevladujejo storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo in opremo, saj kmetije pogosto opravljajo tudi zimsko službo na javnih poteh oz. nudijo druge storitve z opremo, ki jo imajo. Postopoma raste tudi število kmetij, ki se odločajo za predelavo kmetijskih pridelkov, vrtnarstvo, zeliščarstvo, čebelarstvo, rejo divjadi, predelavo lesa, perutninarstvo in podobno. Nepovezanost in nezadostno vključevanje lokalnih virov prav tako vpliva na **pomanjkanje zadostnih in konstantnih količin proizvodov**. Zaradi razdrobljenosti ponudnikov le ti nimajo močnega položaja na trgu, zato tudi niso konkurenčni večjim ponudnikom in **niso cenovno privlačni** za večje odjemalce. Kljub naraščajočemu interesu za odkup lokalnih pridelkov in izdelkov za večino proizvodov **ni vzpostavljen organiziran odkup in trženje** te ponudbe. Zato bo potrebno **spodbujati povezovanje**, s čimer se bodo dosegale večje količine, lažje bo zagotoviti organiziran odkup in prodajo, saj večina manjših ponudnikov ni zainteresirana sama prodajati. Krepiti je treba **skupne marketinške in trženjske aktivnosti**, kar bo zagotovilo boljšo prepoznavnost, skrbeti za uveljavitev lokalno-tipičnih kmetijskih pridelkov, razvoj blagovnih znamk in vključevanje v že uveljavljene blagovne znamke.

5.4.2. Stanje na področju gospodarstva

Na območju je po zadnjih podatkih iz Ajpes-a registriranih **3.944 aktivnih poslovnih subjektov** (tabela 11), in sicer prevladujejo samostojni podjetniki posamezniki, ki jim sledijo družbe z omejeno odgovornostjo, medtem ko je večjih, delniških družb le nekaj. Zlasti **v urbanih območjih** je gospodarstvo vezano na **nekaj večjih gospodarskih subjektov** (zdravilišči na Dobrni in v Zrečah, obrat Uniorja in podjetje Kovinar v Vitanju, Alpos Alu, Tegometall in Kea v Šentjurju, Unior, Comet in GKN Driveline v Zrečah, SG Automotive, Baumuller Dravinja in Kostroj Strojegradnja v Slovenskih Konjicah ter Overles v Oplotnici).

Tabela 11: Število aktivnih poslovnih subjektov

	Aktivni posl. subj.	Delniške družbe	D.o. o.	S. posamezniki	Dopolnilne dejavnosti	Ostalo
Skupaj območje LAS	3.944	9	1.017	1.821	229	868

Vir: Ajpes. Poslovni register Slovenije, september 2015.

Na območju je bilo leta 2014 20.462 delovno aktivnih oseb (tabela 12), kar je nekoliko manj kot leta 2011, je pa od leta 2012 opaziti porast delovno aktivnega prebivalstva za približno 1 % letno.

Tabela 12: Delovno aktivno prebivalstvo po letih

	2010	2011	2012	2013	2014
SLOVENIJA	818.975	817.311	792.948	791.323	799.958
Skupaj območje LAS	20.385	20.548	20.015	20.285	20.462

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

Zaradi posledic gospodarske krize, ki je prizadela tudi območje LAS, je veliko podjetij propadlo, precejšnje število posameznikov je ostalo brez zaposlitve, ukinila so se delovna mesta, predvsem v urbanih območjih, kjer so bila locirana večja podjetja in nanje vezano veliko število delovnih mest. Vendar je opaziti počasen razvoj gospodarstva, število podjetij počasi narašča (tabela 13), predvsem manjša podjetja, pri čemer **manjkajo ustrezne stimulacije**, ki bi spodbudile k razvoju tako novih podjetij kot dejavnosti, prisotna je tudi nezadostna podjetniška aktivnost v urbanih območjih. Prebivalstvo bo potrebno bolj **spodbujati k boljšemu izkoriščanju številnih priložnosti** na podeželju, saj narašča zanimanje tako z vidika bivanja, preživljanja prostega časa, prehrane in drugih aktivnosti, ki jih lahko zainteresirani na podeželju kvalitetno izkoristijo.

Tabela 13: število podjetij v obdobju 2008-2013

	Slovenija			Skupaj območje LAS		
	Št. podjetij	Št. oseb, ki delajo	Prihodek (1000 EUR)	Št. podjetij	Št. oseb, ki delajo	Prihodek (1000 EUR)
2008	152.541	881.598	95.786.283	2.940	15.687	1.217.184
2009	160.931	864.347	83.060.213	3.143	15.084	1.011.544
2010	165.595	842.159	86.705.208	3.221	14.311	1.018.768
2011	169.360	822.368	90.789.676	3.261	14.047	1.115.937
2012	173.305	816.742	90.754.575	3.356	13.909	1.105.014
2013	182.089	817.458	90.625.516	3.568	14.046	1.141.074

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2015

5.4.3. Stopnja brezposelnosti na območju LAS

Stopnja brezposelnosti se je na območju LAS v zadnjih letih nekoliko ustavila, podobno kot na ravni Slovenije (tabela 14), predvsem na račun zmanjševanja stopnje brezposelnosti med moškimi, medtem ko **stopnja brezposelnosti med ženskami narašča**, povečuje se tudi število brezposelnih žensk, zaradi česar se je povečala predvsem nezaposlenost žensk na podeželju.

Tabela 14: Registrirane brezposelne osebe in stopnja reg. brezposelnosti v obdobju 2010-2014

	2010		2011		2012		2013		2014	
	Reg. brezp.	St.	Reg. brezp.	St.	Reg. brezp.	St.	Reg. brezp.	St.	Reg. brezp.	St.
Slovenija										
Skupaj	110.021	11,8	112.754	12,1	118.061	13	124.015	13,5	119.458	13
Moški	58.810	11,4	59.562	11,6	63.211	12,7	64.635	13	59.956	12
Ženske	51.211	12,4	53.192	12,7	54.850	13,3	59.380	14,2	59.502	14,2
Skupaj območje LAS										
Skupaj	2.636	10,57	2.671	10,52	2.885	11,32	2.938	11,25	2.882	10,91

Moški	1.321	9,27	1.331	9,45	1.428	10,14	1.411	9,55	1.323	8,84
Ženske	1.315	12,38	1.340	11,94	1.457	12,87	1.527	13,38	1.559	13,61

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2015

Kljub brezposelnosti na območju **primanjkuje strokovnih kadrov** v kovinarski industriji, gradbeništvu, gostinstvu in turizmu, prometu, zdravstvu in še na nekaterih drugih področjih, kar kaže, da je brezposelnost strukturne narave, zato bo v prihodnje večjo skrb potrebno namenjati **poklicnemu usmerjanju mladih na deficitarnih področjih**. Hkrati je nujno krepiti podjetniško klimo na območju, da se bo večji delež prebivalcev, predvsem pa mladih odločal za podjetništvo, podobno velja za **ženske**, ki se težje odločajo za podjetništvo in bo zato potrebno **oblikovati dodatne spodbude** tudi zanje.

5.5 Demografske in sociološke značilnosti na območju LAS

Podobno kot na nacionalni ravni tudi na območju LAS predstavlja enega izmed problemov **neugodna demografska struktura, nizka rodnost ter visok delež ostarelega prebivalstva**. S tem je povezano hitro **zmanjševanje aktivnega kmečkega prebivalstva** kot nosilca vzdrževanja kulturne krajine ter naraščanje socialno ekonomsko neperspektivnih gospodinjstev, k čemur prispeva še nizek delež delovno aktivnih članov. Še zlasti na odmaknjenih območjih je opaziti precejšnje praznjenje in odseljevanje v urbana središča, tisti, ki na kmetijah ostajajo sami, pa so bolj ali manj prepuščeni sami sebi. **Medsebojni odnosi ter kulturno družabno življenje je ponekod slabo oz. ga sploh ni**.

5.5.1. Število in gostota prebivalcev na obravnavanem območju

Gostota poselitve znaša za območje **93,28 prebivalcev na km²** (tabela 15), vendar so znotraj območja precejšnje razlike. Medtem ko so urbana območja, ki se povečini nahajajo v ravninskem delu, relativno gosto poseljena (Slovenske Konjice, Oplotnica), so hriboviti predeli redko poseljeni (Vitanje, Dobje, Dobrna, južni del Šentjurja).

Tabela 15: Število in gostota prebivalcev po stanju 1.1.2015

Občina	Št. prebivalcev	Gostota (preb./km ²)	Povprečna starost
Dobje	980	56,00	40,7
Dobrna	2.195	69,24	41,0
Oplotnica	4.056	122,17	41,2
Slovenske Konjice	14.524	148,51	41,1
Šentjur	18.967	85,32	41,7
Vitanje	2.244	37,78	41,4
Zreče	6.371	95,09	40,9
Območje LAS	49.337	93,28	

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

5.5.2. Gibanje števila prebivalstva na območju LAS v zadnjih desetih letih

Demografska gibanja so na ravni območja dokaj ugodna, opaziti je nihanja v številu prebivalcev, je pa v letu 2015 v primerjavi z letom 2006 število prebivalcev nekoliko naraslo.

Tabela 16: Gibanje števila prebivalstva v zadnjih desetih letih (stanje na 1.1.)

Občina	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dobje	1.013	1.006	990	953	962	977	975	968	968	994
Dobrna	2.097	2.094	2.133	2.179	2.193	2.192	2.190	2.195	2.215	2.164
Oplotnica	3.952	3.956	3.966	3.918	3.949	3.965	4.002	4.029	4.030	4.046
Slovenske Konjice	14.006	14.098	14.398	14.346	14.423	14.414	14.442	14.438	14.453	14.598
Šentjur	18.603	18.745	18.895	18.787	18.880	18.899	18.916	18.946	18.922	19.004

Vitanje	2.337	2.345	2.349	2.288	2.286	2.289	2.295	2.267	2.235	2.254
Zreče	6.397	6.446	6.581	6.492	6.491	6.447	6.412	6.389	6.358	6.379
Skupaj	48.405	48.690	49.312	48.963	49.184	49.183	49.232	49.232	49.181	49.439

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

5.5.3. Izobrazbena struktura prebivalstva

Izobrazbena struktura prebivalstva območja je še vedno dokaj slaba, saj je še vedno precejšnje število prebivalstva starejšega od 15 let brez ali z nepopolno izobrazbo, zaradi česar območje **zaostaja pri razvijanju lastnih človeških virov**, ki pa so ključni in nepogrešljiv faktor dolgoročnega in trajnostnega razvoja. Hriboviti, bolj odmaknjeni predeli, so v slabšem položaju v primerjavi z bolj urbanimi predeli, kjer je tudi dostopnost do izobraževalnih institucij večja.

Tabela 17: Prebivalstvo staro 15 let ali več, po izobrazbi

(stanje na 1.1.2014)	Osnovnošolska ali manj				Srednješolska		
	Skupaj	Skupaj	Brez izobrazbe, nepopolna osnovnošolska	OŠ	Skupaj	Nižja poklicna, srednja poklicna	Srednja strokovna, srednja splošna
Skupaj območje LAS	41.524	12.686	1.798	10.888	22.008	10.854	11.154

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

Tabela 17a: Prebivalstvo staro 15 let ali več, po izobrazbi

(stanje na 1.1.2014)	Visokošolska			
	Skupaj	Visokošolska 1. stopnje ipd.	Visokošolska 2. stopnje ipd.	Visokošolska 3. stopnje ipd.
Skupaj območje LAS	6.830	3.665	2.860	305

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

5.5.4. Stanje na področju izobraževanja in kulture na območju LAS

Območje LAS ima **vzpostavljeno zelo dobro javno vzgojno - izobraževalno mrežo**, kar je zelo pomembno pri zagotavljanju enakovrednih pogojev za vključevanje otrok v varstvo in osnovnošolsko izobraževanje.

Tabela 18: Izobraževanje v šolskem letu 2014/2015

Šolsko leto 2014/2015	Vrtci (število)			Osnovne šole		Dijaki srednjih šol po občini stalnega prebivališča	Študenti terciarnega izobraževanja po občini stalnega prebivališča	
	Občina	Vrtci	Otroci	Strokovni delavci za vzgojo in izobraževanje	Šole			Učenci
Dobje		1	43	7	1	101	49	41
Dobrna		1	114	15	1	188	95	89
Oplotnica		3	150	19	2	324	144	182
Slovenske Konjice		10	670	80	7	1.345	610	638
Šentjur		11	739	90	10	1.676	787	833
Vitanje		1	65	8	1	210	105	77
Zreče		3	266	36	3	565	293	262
Skupaj		30	2.047	255	25	4.409	2.083	2.122

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

Šolski center Šentjur kot srednješolska in višješolska institucija ponuja programe izobraževanja na področju kmetijstva in živilstva na različnih ravneh. Tudi v Slovenskih Konjicah v sodelovanju z Zrečami razvijajo **srednješolske programe izobraževanja**, tehničnega in gimnazijskega, s čimer želijo zadržati večji delež mladih izobraženih v domačem okolju.

Bolje bo potrebno **izkoristiti šolske in druge obstoječe prostore**, ki nudijo možnosti za izvajanje različnih dejavnosti, saj so ob enoizmenskem pouku šole popoldan velikokrat prazne. Tudi kulturni, gasilski domovi in ostale podobne institucije, ki imajo na razpolago ustrezno opremljene prostore, so večino časa prazne, zato bo potrebno razvijati vsebine, s katerimi se bo zagotovila večja dostopnost in vpetost v lokalno okolje in bodo le ti v večji meri **postali centri kulturnega in društvenega življenja** v lokalnem okolju. Z dodajanjem vsebin se bogati znanje prebivalstva in širijo obzorja, kar ugodno vpliva tako na kvaliteto bivanja kot spodbujanje razvoja (dober primer je KSEVT v Vitanju, ki prinaša v okolje nova znanja in daje možnost povezovanja s širokim spektrom posameznikov in organizacij, kar ugodno vpliva na sam razvoj območja).

Na območju **delujejo tudi druge institucije širšega javnega pomena**, kot so: splošne knjižnice s podružnicami, območne izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti (Slovenske Konjice, Šentjur), Varstveno delovni center Šentjur z enoto v Slovenskih Konjicah, Center za usposabljanje, delo in varstvo Dobrna, centri za socialno delo (Slovenske Konjice in Šentjur), uradi za delo Zavoda RS za zaposlovanje, območne enote Zavoda za zdravstveno zavarovanje (Slovenske Konjice, Šentjur), upravne enote (Slovenske Konjice, Šentjur), še zlasti urbana območja predstavljajo pomembna tudi izobraževalna in kulturna središča območja. **Spodbujati bo potrebno medsebojno povezovanje in sodelovanje obstoječih institucij pri ozaveščanju prebivalstva o pomenu izobraževanja, kulturnega udejstvovanja ter pri oblikovanju in izvajanju različnih programov.**

5.5.5. Opis ranljivih skupin

Lokalno partnerstvo območja LAS je vseskozi odprto za sodelovanje in si nenehno prizadeva k aktivnemu vključevanju vseh skupin na območju. Zlasti **mladi** predstavljajo eno izmed **ranljivih skupin**, saj jih je zaradi trenutne gospodarske situacije veliko število nezaposlenih in brez lastnega dohodka, kar negativno vpliva na njihov socialni položaj, duševno zdravje, jih sili v odseljevanje, saj na območju **ne prepoznajo priložnosti za ustvarjanje ustreznega dohodka zase**. Prav tako se brez ustreznih, njim namenjenih aktivnosti, **zapirajo vase, ne družijo**, veliko časa preživijo ob televiziji, računalniku ipd. kar posledično vpliva tudi na slabše počutje in zdravje.

S **spodbujanjem medgeneracijskega povezovanja** se bo več pozornosti namenilo tudi naslednji **ranljivi skupini** na območju LAS, to so **starejši**, ki predstavljajo skupino s posebnimi potrebami, zaradi zmanjšanih psihofizičnih sposobnosti in velikega deleža teh na območju LAS. Zanje se bodo **uredili posebni prostori**, kjer bodo **izvajali njim prilagojeno vadbo, telesno dejavnost** skozi različne programe vaj za izboljšanje fizičnih in psihičnih sposobnosti, kar bo ugodno vplivalo na zmanjševanje stresa, izboljšano gibljivost, boljšo koncentracijo in kakovost življenja. V urbanih območjih je vzpostavljena dobra socialna infrastruktura, ki daje dobre možnosti za razvoj dejavnosti, namenjene ranljivim skupinam, tako starejšim, kot tudi mladim in ostalim, saj spodbujanje medgeneracijskega druženja in izmenjave informacij pomembno vpliva na dvig kvalitete bivanja. Vendar je še vedno pomanjkljiva informiranost ter poznavanje obstoječih možnosti, prav tako je še vedno relativno slabo vključevanje tako mladih kot starejših v aktivnosti.

Dostikrat samoumevna dostopnost, ki je pomembna za neodvisno in samostojno življenje posameznika, pa mnogim ni omogočena, zato območje LAS prepoznava tudi **invalidne** kot eno izmed pomembnih ranljivih skupin, ki jim je potrebno dati večjo pozornost in aktivnosti usmerjati v **izenačevanje pravic invalidov za neodvisen dostop in večjo svobodo gibanja**. Ena izmed pomembnih nalog je zato vsekakor odpravljanje arhitekturnih ovir, ki jim otežujejo dostop, ustrezna prilagoditev zunanjih površin ter zagotovitev ostale podpore, ki jo potrebujejo tudi pri vključevanju v izvajanje različnih dejavnosti na območju, še posebej v urbanih območjih, saj jim bo na ta način zagotovljena večja samostojnost v življenju.

Ena izmed posledic gospodarske krize, ki je prizadela tudi območje LAS, je precejšnje povečanje števila brezposelnih, zlasti **žensk na podeželju**, ki prav tako predstavljajo pomembno ranljivo skupino,

ki ji je potrebno posvetiti večjo pozornost. Izvajati bo potrebno aktivnosti, ki bodo prispevale k njihovi **večji vključenosti** v okolje, **krepi njihovo informiranost in izobraženost** z izvajanjem raznih srečanj, delavnic, tečajev ipd. ter jim **zagotavljati podporo** pri ustvarjanju ustreznih pogojev za razvoj dejavnosti in delovnega mesta, s čimer bi si zagotovile reden dohodek in lažje, kvalitetnejše življenje. **Večje vključevanje** tako prepoznanih **ranljivih skupin na območju LAS**, kot so mladi, ženske na podeželju, starejši in gibalno ovirani, kot tudi vseh ostalih skupin, bo **prispevalo h krepitvi in vzdrževanju kakovosti življenja** na podeželju in **sožitja med prebivalci** območja LAS.

5.6 Izkušnje z izvajanjem pristopa LEADER v obdobju 2007-2013

5.6.1. Izkušnje s pripravo SLR v obdobju 2007-2013

Območje LAS, ki se je združilo in vzpostavilo tesno sodelovanje z **namenom doseči trajnostni in celostni razvoj podeželja**, je v obdobju 2007-2013 zasledovalo tri osnovne cilje, **ustvariti pogoje za kvalitetno življenje ljudi** na območju, **ustvariti pogoje za delo** ter v čim boljše **izkoristiti razpoložljive lastne vire** tako, da jih ohranjamo tudi za prihodnje generacije. Z izboljšanjem pogojev za življenje na območju se večja privlačnost za bivanje, ugodni pogoji za delo ugodno vplivajo na priseljevanje, s čimer prispevamo k ohranjanju poseljenosti območja, razvoju različnih dejavnosti, pristočasnih aktivnosti, večji vključenosti ljudi, boljši kvaliteti bivanja ter k **trajnostnemu razvoju** območja.

Območje LAS je v obdobju 2007-2013 izvajalo številne aktivnosti, s katerimi je prispevalo k uresničevanju ciljev, zastavljenih v svoji lokalni razvojni strategiji ter si **pridobilo bogate izkušnje, dodatna znanja in zmogljivosti, dober odziv na terenu in številne rezultate**, kar je prispevalo k temu, da se je območje odločilo **s skupnim delom nadaljevati tudi v novem obdobju 2014-2020**, kar bo še **okrepilo povezanost območja in dolgoročno sodelovanje s ciljem trajnostnega razvoja celotnega območja LAS**. Izkušnje je območje pridobivalo skozi **izvajanje različnih aktivnosti, projektov, promocij, nastopih na sejmih, s pripravo skupnih publikacij**, pri čemer je **tesno sodelovalo** in uspelo **zagotoviti** tudi precejšnja **lastna sredstva oz. sofinanciranje** iz drugih virov.

Območje LAS je tako v obdobju 2007-2013 uspešno pripravilo in izvedlo **71 projektov, v skupni vrednosti 1.995.641,08 €** od tega uspešno pridobili LEADER sredstva v višini 904.120,71 €. **Vsebina projektov je izhajala iz konkretnih potreb** na območju, in sicer je bilo izvedenih precej **izobraževanj**, katerih se je udeležilo **več kot 2.500 posameznikov**. Še vedno je **pristotna precejšnja potreba in interes po pridobivanju dodatnih znanj**, kar pa za mnoge predstavlja previsok strošek, zato so **brezplačna izobraževanja in delavnice** vsekakor **dobrodošle**. Z namenom **boljšega povezovanja in večje prepoznavnosti** območja, je bilo izvedenih **8 predstavitev na različnih sejmih**, ki so se jih udeležili ponudniki s celotnega območja. Tovrstne aktivnosti so prav tako dobrodošle in zaželene, saj se ponudniki zavedajo pomena trženja, koriščenja različnih prodajnih poti, kar pa jim pomeni mnogokrat previsok strošek, saj so sami premajhni, težko dosežejo močan položaj na trgu, zato so **skupne predstavitve** zanje prav tako dobrodošle. Območje LAS je vseskozi zagotavljalo **redno informiranost** prebivalstva na območju, in sicer z **objavo informacij** na spletni strani LAS, spletnih straneh občin, vključenih v LAS, na oglasnih deskah omenjenih občin, v lokalnih časopisih, enkrat letno pa tudi v **skupnem časopisu PoB**, ki so ga brezplačno prejela vsa gospodinjstva na območju LAS. V skupnem časopisu so poleg informacij in novic o aktualnih aktivnostih izvajanja programa LEADER, tekočih projektih, svoje prispevke objavljali vsi zainteresirani lokalni akterji, največkrat predvsem društva, ki so prebivalstvo tako seznanjali s svojo vpetostjo v lokalno okolje.

Pri izvajanju skupnih aktivnosti, načrtovanih v lokalni razvojni strategiji, je območje vseskozi **izhajalo iz osnovnih LEADER izhodišč**: **pristop »od spodaj navzgor«**: pri pripravi strategije kot pri oblikovanju in realizaciji projektov so aktivno sodelovali vsi lokalni akterji (prebivalci, društva, organizacije idr.), **participativni in dialoški pristop**: vključeval se je čim širši krog akterjev in usklajevali interesi in stališča skozi enakopraven dialog, **partnerski pristop**: aktivno sodelovanje predstavnikov vseh treh sektorjev, **celostni pristop**: aktivno povezovanje in sodelovanje različnih sektorjev, **območni pristop**: aktivno vključevanje celotnega območja LAS v pripravo in izvajanje strategije ter upoštevanje načela skladnega in enakomernega razvoja celotnega območja, **trajnostni pristop**: upoštevanje načel trajnostnega razvoja z izkoriščanjem obstoječih lokalnih virov in ohranjanjem le teh za prihodnje rodove, **interdisciplinarnost**: upoštevanje različnih strok in znanj za kvalitetno izvedbo aktivnosti, **inovativnost**: iskanje novih rešitev in izvajanje novih aktivnosti na območju, **mreženje**: vzpostavljeno

mrežno sodelovanje med različnimi akterji in področji, odgovornost: prevzemanje odgovornosti za razvoj svojega območja in lastno delovanje, odprtost: odprtost navznoter in navzven, tako za sprejemanje novih članov kot za izvajanje različnih aktivnosti, enakost in enakopravnost: enake možnosti vključevanja in sodelovanja za različne skupine in nediskriminatorno obravnavanje.

5.6.2. Opis in možnosti izrabe obstoječih razvojnih struktur na opredeljenem območju

Obstoječe razvojne strukture na območju LAS zagotavljajo celovito in kvalitetno doseganje razvojnih ciljev LAS, opredeljenih v strategiji, saj območje razpolaga z bogatimi, kvalitetnimi in pestrimi viri, ki jih načrtno uporablja za uresničevanje lokalnih potreb, pri tem pa se zaveda svojih zmožnosti in pomena ohranjanja obstoječih virov tudi za prihodnje rodove. Uspešnost izvajanja programa LEADER v obdobju 2007-2013 lahko pripišemo tesnemu sodelovanju in povezovanju lokalnih akterjev, izhajanju iz konkretnih potreb območja s skupnim ciljem krepiti identiteto območja in prispevati k njegovemu trajnostnemu razvoju. **Tesna povezanost, aktivno medsebojno sodelovanje** ter prizadevanja za **vključevanje čim širšega kroga zainteresiranih lokalnih akterjev** se bo nadaljevalo **tudi v prihodnje**.

Na območju LAS so **prisotne številne razvojne kapacitete**, ki s svojimi zmogljivostmi in znanjem prispevajo k trajnejšemu in celovitejšemu razvoju celotnega območja, večja koncentracija teh je prisotna zlasti v urbanih območjih, ki pa težijo k boljši povezanosti in sodelovanju tudi z ruralnim območjem. Ena izmed takšnih institucij je **Razvojna agencija Kozjansko**, javni zavod ustanovljen s strani občin Dobje in Šentjur, s ciljem razvoja podjetniških pobud, nudenja svetovanja in strokovne pomoči obstoječim in potencialnim podjetnikom, priprave in izvajanja razvojnih projektov, izvajanja javnih nalog subjekta regionalnega razvoja, razvijanja usposabljanj in izobraževanj za potrebe podjetniške preнове podeželja in urbanih območij, razvijanja ustreznih kompetenc, znanj med prebivalci in pri zaposlenih, potrebnih za razvoj.

Na območju LAS delujeta dve Območni enoti (OE) **Zavoda za gozdove Slovenije** (Celje in Maribor) ter dve krajevni enoti (Slovenske Konjice in Slovenska Bistrica). Zavod je pomemben partner z vidika izkoriščanja razvojnega potenciala gozdov v različne namene (lesna industrija, bioenergija, turizem, rekreacija ...), strokovnega usmerjanja pri ravnanju z gozdom in izvajanju posegov v gozdu, izobraževanju lastnikov gozdov, vzdrževanju gozdnih prometnic, spremljanju in zbiranju podatkov o stanju in razvoju gozdov.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije Kmetijsko gozdarski zavod Celje, ki je organiziran v enajstih izpostavah, med temi izpostavami so tudi KSS Šentjur in KSS Slovenske Konjice, medtem ko je za območje Oplotnice pristojen KGZ Slovenska Bistrica ter Kmetijsko gozdarski zavod Maribor. So pomemben partner z vidika razvoja podeželja ter zagotavljanja strokovnega svetovanja kmečkim gospodarstvom in izvajanja različnih usposabljanj za potrebe razvoja kmetijstva in dopolnilnih dejavnosti na kmetijah.

Na območju LAS delujeta **Območno obrtno – podjetniški zbornici Šentjur in Slovenske Konjice**. So pomemben partner z vidika nudenja podpore in svetovanj novim in že delujočim podjetjem, ki opravljajo obrtne dejavnosti oz. so člani zbornice, informiranje članov, izvajanje izobraževanj ter opravljanje različnih storitev, svetovanj za člane.

V okviru **Šolskega centra Slovenske Konjice - Zreče** deluje izobraževanje odraslih in mladine, SIC – izobraževanje odraslih in svetovanje ter VEM center ORA Pohorje – Dravinja. Izvajajo programe temeljnega izobraževanja za pridobitev izobrazbe, programe strokovnega izobraževanja in usposabljanja, programe za prosti čas in osebnostni razvoj, razvijajo e-obliko učenja, spodbujajo sodelovanje z gospodarstvom ter lokalnimi skupnostmi.

Šolski center Šentjur izobražuje mlade za poklice kmetijstva, gospodinjstva in živilstva. So pomemben partner z vidika izvajanja rednega in izrednega izobraževanja na področju kmetijstva in živilstva, vzpostavljajo tudi MIC (medpodjetniški izobraževalni center), ki bo še dodatno nudil storitve in usposabljanja za potrebe lokalnega okolja.

VEM točke in podjetniško svetovanje - V okviru vzpostavljanja podpornega okolja za podjetnike na območju LAS vzpostavljenih 4 VEM točke za svetovanje (UE Slovenske Konjice, Šentjur pri Celju,

OOZ Šentjur, CZ Slovenske Konjice-enota SIC-izobraževanje odraslih in svetovanje-ORA Pohorje–Dravinja), ter podjetniško svetovanje v okviru RA Kozjansko in Mrežnega podjetniškega inkubatorja Vrelec d.o.o., enota Šentjur.

Ljudska univerza Šentjur deluje na območju občine Šentjur in Dobje, na področju svetovanja, informiranja, formalnega in neformalnega izobraževanja, usposabljanja ter organiziranega samostojnega učenja za vse generacije, spodbujajo tudi vseživljenjsko učenje.

Obstoječe razvojne institucije so aktivno vpete v lokalno dogajanje in sodelujejo tudi znotraj LAS, saj želijo prispevati k temu, da se na **enakomerno na celotnem območju** LAS zagotovi **čim celovitejša in kvalitetnejša podpora razvojnim prizadevanjem** prebivalcev, podjetij, društev, občin in drugih, ki pri tem sledijo ciljem trajnostnega razvoja. S skupnim in povezanim delovanjem razvojne institucije dosežejo boljše rezultate in učinke.

5.6.3. Opis uspešno zaključenih projektov

- 1. Tržnica Vitanje** - Vzpostavljena kmečka tržnica z enotnimi stojnicami, na katerih se s svojimi pridelki in izdelki predstavljajo lokalni ponudniki. Nosilec projekta: Društvo kmetič Lipa Vitanje. Vrednost: 6.468,10 € z DDV (LEADER sredstva 2.003,00 €).
- 2. Na poti z Guzajem** - V občinah Šentjur in Dobje lokalna skupnost tradicionalno organizira pohod, mimo krajev, povezanih z Guzajevim življenjem (Guzaj – lokalni junak, t.i. Kozjanski Robin Hood). Zato so vzpostavili in uredili tematsko pot, ki je označena s slovensko-angleškimi informacijskimi tablami. Vzpostavljena pot, dolžine 36,9km, poteka po Prevorju, Planini in Dobju. Nosilec projekta: Krajevna skupnost Prevorje. Vrednost: 21.591,66 € z DDV (LEADER sredstva 9.298,10 €).
- 3. Ureditev pohodnih poti** - Urejena in označena krožna planinska pot po obronkih Dobrne. Štirje vrhovi opremljeni s skrinjicami, v katerih štampiljke in vpisne knjige. Postavljene klopi za počitek, izdelan zemljevid pohodnih poti, kar omogoča samostojno spoznavanje območja. Nosilec projekta: Planinsko društvo Dobrna. Vrednost: 6.655,00 € z DDV (LEADER sredstva 2.772,00 €).
- 4. Dobrote podeželja oživljajo Stari trg** - V starem mestnem jedru Slovenskih Konjic uredila tržnica. Postavljeni so sodobni kioski za prodajo lokalnih pridelkov in izdelkov ter osrednji odprt prostor za druženje, kjer si podeželje in mesto podata roko. Nosilec projekta: Občina Slovenske Konjice. Vrednost: 98.288,60 € z DDV (LEADER sredstva 32.480,00 €).
- 5. Razvijanje sposobnosti podeželskega prebivalstva za aktivno uporabo interneta** - Nadgradil se je internetni portal www.podezelje.com, kar je ponudnikom z območja LAS poenostavilo njegovo uporabo. Izvedene delavnice za boljšo uporabo portala in drugih spletnih strani ter storitev. Odprta Zbiralnica idej, kjer se zbirajo ideje nadaljnjega sodelovanja, razvoja območja. Nosilec projekta: Razvojna agencija Kozjansko. Vrednost: 13.360,26 € z DDV (LEADER sredstva 6.749,93 €).
- 6. Izboljšaj svojo lokalno skupnost** – S ciljem prebuditi mladostniški ustvarjalni potencial ter mladim omogočiti aktivno udeležbo pri soustvarjanju življenja v lokalni skupnosti, vzpostavitev mreže sodelovanja mladinskih in drugih društev, izvedeni manjši mladinski projekti, izdelan promocijski material ter vzpostavljena mladinska spletna stran www.mladi-sentjur.si. Nosilec projekta: Razvojna agencija Kozjansko. Vrednost: 30.935,98 € z DDV (LEADER sredstva 24.155,79 €).
- 7. Vodovnikova zbirka** - V srednji etaži nekdanjega župnišča v Skomarju, se je uredila Vodovnikova zbirka s stalno razstavo del Jurija Vodovnika, ljudskega pevca in pesnika, kar pomembno prispeva k ohranjanju kulturne dediščine, krepitevi pripadnosti, identitete slovenski tradiciji. Nosilec projekta: Krajevna skupnost Skomarje. Vrednost: 38.740,23 € z DDV (LEADER sredstva 15.799,97 €).
- 8. Prepletanje niti preteklosti v sedanosti** - Namen bogato kulturno dediščino območja LAS ohraniti in prenesti na mlajšo generacijo. Izveden etnološki tabor in delavnice prenosov znanj ter oblikovala brošura, ki vsebuje pripovedi ljudi o življenju v 1. pol. 20. stoletja. Nosilec projekta: Zavod Etno Eko. Vrednost: 6.051,83 € z DDV (LEADER sredstva 5.649,20 €).
- 9. Mobilna lokalna tržnica** - Na inovativen način v praksi vzpostaviti testno lokalno samooskrbo z živili in povečati osveščenost prebivalstva o prednostih lokalne samooskrbe. Nosilec projekta: Okoljsko raziskovalni zavod. Vrednost: 32.989,32 € z DDV (LEADER sredstva 12.764,30 €).
- 10. Ureditev tematsko-učne poti Oplotniški vintgar** - S ciljem prispevati k ohranjanju naravnega območja potoka Oplotniščica se je uredila in označila tematska učna pot v dolžini 1,1 km, ki omogoča opazovanje rastlinskega in živalskega sveta. Nosilec projekta: Turistično društvo Oplotnica. Vrednost: 20.353,69 € z DDV (LEADER sredstva 8.745,41 €).
- 11. Kneippovi parki podeželja od Pohorja do Bohorja** - Na inovativen način spodbuditi uporabo lokalnih virov z razvojem in promocijo kneippovih aktivnih parkov, ki omogočajo izkoristek neokrnjene

narave in bogate kulturne dediščine območja LAS. Izvedene delavnice, strokovna ekskurzija z ogledom primera dobre prakse, izdelale tipske idejne zasnove za ureditev kneippovih aktivnih parkov, ki so na voljo potencialnim nosilcem. Nosilec projekta: Razvojna agencija Kozjansko. Vrednost: 19.472,78 € z DDV (LEADER sredstva 14.689,83 €).

12. Učne poti po Ponikvi - Na območju KS Ponikva urejeni kraško vodna učna pot Stanka Buserja in geografsko zgodovinska učna pot, ki sta označeni z informativnimi tablami, prispevek k ohranjanju obstoječe dediščine ter omogoča izobraževanje o značilnostih okolja. Nosilec projekta: Turistično olepševalno društvo Ponikva. Vrednost: 8.608,64 € z DDV (LEADER sredstva 3.600,00 €).
13. Obnova železniške postaje v Zrečah - Na nekdanji delujoči železniški postaji v Zrečah se je obnovil peronski del in čakalnica ter opremil prostor za ustrezno muzejsko opremo, s čimer je ohranjena bogata kulturna dediščina kraja, ki je vključena v obstoječo turistično ponudbo. Nosilec projekta: KUD Vladko Mohorič. Vrednost: 26.431,64 € z DDV (LEADER sredstva 10.499,89 €).
14. Vinogradnikova učna klet - V okviru projekta se je v vinski klet in skupen društveni prostor preuredil prostor za potrebe izobraževanja članov društev, ki se nahaja pod Muzejem Južne železnice na Železniški postaji Šentjur. Nosilec projekta: Vinogradniško društvo Šentjur. Vrednost: 48.200,00 € z DDV (LEADER sredstva 20.533,00 €).
15. Teden starih obrti in običajev v Dobju - Evidentirana stara ohranjena znanja in veščine, izdelan register mojstrov starih obrti in običajev, delavnice za prenos na mlajšo generacijo, Teden starih obrti in običajev, postal tradicionalen dogodek, aktivno vključena večina krajanov. Nosilec projekta: Razvojni zavod Grča Dobje. Vrednost: 6.928,67 € z DDV (LEADER sredstva 3.240,00 €).
16. Učeče se podeželje: Iz preteklosti v sedanjost za prihodnost - Z namenom spodbujanja izobraževanja in vseživljenjskega učenja na podeželju so bili izvedeni številni brezplačni programi usposabljanj: ohranjanje podeželja, iskanje tržnih poti na kmetijah, okoljske delavnice, kulinarika nekoč in danes, komunikacija z gosti, tečajji v tujem jeziku idr. Nosilec projekta: Šolski center Slovenske Konjice – Zreče. Vrednost: 39.508,73 € z DDV (LEADER sredstva 21.534,21 €).
17. Gozdna učna pot Dobrna - Vzpostavila in uredila se je 2 km dolga gozdna učna pot skozi sotesko Drenovec, med jamo Ledenico in Črno kuhinjo pri Šumeju, z namenom izobraževati in osveščati o gozdu kot življenjskem prostoru, njegovem pomenu za krajino in bivalno okolje. Nosilec projekta: Občina Dobrna. Vrednost: 16.852,65 € z DDV (LEADER sredstva 7.275,00 €).
18. Vsaka vas seže v deveto mesto - Izdana brošura, v kateri predstavljenih 25 kmetij območja LAS s svojo ponudbo. S ciljem povečanja prepoznavnosti ponudbe kmetij izvedeno strokovno srečanje na temo »Kmetija priložnosti in prihodnosti« ter objavljenih več prispevkov. Nosilec projekta: Mavrica, Marijana Novak, s. p. Vrednost: 17.600,90 € z DDV (LEADER sredstva 6.665,00 €).
19. Živi muzej na Konjiškem gradu – poletje 2010 - Izvedeni srednjeveški seminarji, delavnice in drugi dogodki s srednjeveško vsebino. Glavni namen izvedenih aktivnosti je bil seznaniti obiskovalce z načinom življenja v tem zgodovinskem obdobju, oživiti dogajanje na Konjiškem gradu ter prispevati k oživljanju zapuščene kulturno zgodovinske dediščine. Nosilec projekta: Splošna knjižnica Slovenske Konjice. Vrednost: 43.065,30 € z DDV (LEADER sredstva 20.880,00 €).
20. Ohranjanje etnoloških predmetov - S ciljem spodbuditi pravičen odnos do kulturne dediščine je bilo izvedeno usposabljanje za pridobivanje osnovnih veščin restavracije. Restavrirani predmeti so vključeni v stalno razstavno zbirko, ki je na ogled v Graščini v Oplotnici. Nosilec projekta: Kulturno umetniško društvo Oplotnica. Vrednost: 14.905,70 € z DDV (LEADER sredstva 7.753,15 €).
21. Dodajanje vrednosti travniškim sadovnjakom – Domače jabolko - S ciljem osvestiti prebivalstvo o pomenu travniških sadovnjakov pri ohranjanju okolja, pozitivnih vplivih sadja v prehrani, izvedena predavanja, razstava starih sort sadja, prikaz rezi starih jablan. Na Dobrotah slovenskih kmetij sodelovalo 67 razstavljalcev s sadnimi izdelki. Oživilo se je 7 travniških sadovnjakov s sadikami visokodebelnih dreves, izdala brošura z recepti jedi iz jabolka. Nosilec projekta: KGZS Zavod Celje, KSS Šentjur in Slovenske Konjice. Vrednost: 22.689,60 € z DDV (LEADER sredstva 11.984,65 €).
22. Najdi svojo pot – Priprava programa za podporo mladim z namenom vzpostaviti podporno okolje in model dobre prakse, pri postavljanju in realizaciji lastnih ciljev. Vzpostavitev mladinske svetovalne pisarne v Šentjurju, usposobile osebe za svetovanje mladim ter izvedla dva mladinska raziskovalna projekta. Nosilec projekta: RA Kozjansko – MC Šentjur. Vrednost: 23.678,92 € z DDV (LEADER sredstva 20.180,00 €).
23. Od Rifnika do Rifnika - Vzpostavitev povezave med muzejsko zbirko Zakladi Rifnika v Zgornjem trgu v Šentjurju in Arheološkemu muzeju Rifnik. Uredil se je prireditveni prostor Turistično informacijske pisarne Rifnik, oblikovale informativne table, promocijska zgibanka ter integralni turistični produkt, ki prispeva k razvoju turistične ponudbe kraja ter k večji prepoznavnosti. Nosilec projekta: Krajevna skupnost Rifnik. Vrednost: 57.195,92 € z DDV (LEADER sredstva 24.487,00 €).
24. Z znanjem do kruha - S ciljem čim večjemu številu posameznikov približati potrebna znanja in spodbujati vseživljenjsko učenje so bili izvedeni različni brezplačni programi usposabljanj za

- prebivalce območja LAS, s področja avtohtone kulinarike, šivanja, komuniciranja, tujega jezika, kaligrafije, konzervatorstva, zeliščarstva in strojnih znanj. Nosilec projekta: Šolski center Slovenske Konjice – Zreče. Vrednost: 43.914,80 € z DDV (LEADER sredstva 12.578,85 €).
- 25. Apiterapevtski čebelnjak in čebričenje – Wellness natur Kozjanske domačije** - Razvoj inovativnega turističnega produkta Wellness natur Kozjanske domačije, ki omogoča izvedbo apiterapije in čebričenja. Postavljen apiterapevtski čebelnjak v tradicionalnem slogu, urejena Kneippova masažna pot z zeliščnim vrtom. Izvedene delavnice na temo medu in čebeljih izdelkov. Nosilec projekta: Razvojni zavod Grča Dobje. Vrednost: 18.764,16€ z DDV (LEADER sredstva 8.680,00€).
- 26. Podeželje se predstavi** – Izvedena prireditvev Podeželje se predstavi. Namen predstaviti govedorejo, ki predstavlja najpomembnejšo živinorejsko panogo. Izvedene motivacijske delavnice na temo predelave mleka in možnosti prodaje svežega mesa na kmetiji. Nosilec projekta: Govedorejsko društvo Šentjur. Vrednost: 14.954,70 € z DDV (LEADER sredstva 6.938,48 €).
- 27. Ozaveščanje občanov o koristnosti uporabe biomase** - Glavni namen osvestiti in izobraziti prebivalstvo o pomenu biomase ter odgovornem odnosu do okolja. Evidentirale možne lokacije za zbiranje biomase v vseh zainteresiranih krajevnih skupnosti na območju LAS, možni skrbniki zbirnih centrov ter možni zbiralci biomase, ki bi jo brezplačno pobirali pri občanih za potrebe pridobivanja t. i. zelene energije. V projektu izvedenih 21 informativnih delavnic. Nosilec projekta: LT-KA, d. o. o., Oplotnica. Vrednost: 20.400,57 € z DDV (LEADER sredstva 9.800,00 €).
- 28. Športni park – igrišče** - V kraju Slivnica so krajanje pristopili k vzpostavitvi urejenega prostora za druženje, animacijo in rekreacijo otrok in mladine. V ta namen so izvedli vse potrebno za ureditev športnega igrišča, ki je opremljen tudi s sanitarijami. Nosilec projekta: Športno etnološko društvo Slivnica. Vrednost: 24.745,64 € z DDV (LEADER sredstva 10.400,00 €).
- 29. Rudniki, premogovniki in kamnolomi v Dravinjski dolini – Monografija** - V preteklosti na območju Dravinjske doline premogovništvo, rudarstvo, vodilni gospodarski panoga, ki sta skupaj s kamnolomstvom, pripomogli k vzpostavitvi železniške proge Poljčane–Slovenske Konjice–Zreče, ki ne deluje več. Zaradi izredne pomembnosti teh panog ter ohranitve dediščine se je izdala monografija, ki celovito zajema še ohranjene podatke o navedenih panogah. Nosilec projekta: Občina Zreče. Vrednost: 35.807,10 € z DDV (LEADER sredstva 14.350,00 €).
- 30. Vsakdanjiki in prazniki Skomarjanov – VIP Skomarjanov** – Ureditev kletnega prostora župnišča v Skomarju za predstavitev načina življenja domačinov in obstoječe ponudbe. Predstavljena kulinarika Zreškega Pohorja, pozabljene obrti, šege in navade (nabiranje mravljinčjih jajčec, pokrivanje strehe s škodli, izdelovanje cokel, izdelovanje koles, vozov). Nosilec projekta: Krajevna skupnost Skomarje. Vrednost: 25.556,09 € z DDV (LEADER sredstva 11.000,00 €).
- 31. Do znanja preko izobraževanja – marketing, trženje, pr, računalništvo** - Znanje je v sodobnem času dobrina, ki predstavlja primerjalno prednost, zato se je izvedel brezplačen program izobraževanja z različnimi vsebinami: razvoj turizma, ekološko kmetovanje, razvoj blagovnih znamk in dopolnilnih dejavnosti, odnosi z javnostmi, organizacija dogodkov ipd. Nosilec projekta: Ljudska univerza Šentjur. Vrednost: 46.971,81 € z DDV (LEADER sredstva 24.118,09 €).
- 32. Srčkova učna pot** - Uredila se je tematska učna pot, ki poteka mimo 13 zanimivih točk območja Krajevne skupnosti Zreče, kjer so številne naravne in kulturne znamenitosti. Predstavlja učni poligon za spremljanje dogodkov v naravi in za razvijanje kulture bivanja v okolju. Nosilec projekta: Planinsko društvo Zreče. Vrednost: 34.657,21 € z DDV (LEADER sredstva 15.000,00 €).
- 33. Z objektivom na lov** - Na območju občine Dobje je pomemben lov in posledično lovski turizem, kajti ravno tuji lovci pogosto prihajajo na lov na divjad. Vendar se je pojavila potreba po nadgradnji klasičnega lova s foto lovom, pri katerem obiskovalec »ulovi« posebnosti iz rastlinskega in živalskega sveta v fotografski objektiv. V ta namen urejeni dve pohodni in hkrati učni poti. Nosilec projekta: Občina Dobje. Vrednost: 12.169,90 € z DDV (LEADER sredstva 5.208,00 €).
- 34. Večjezični informativno-turistični portal o Guzaju** - Vzpostavljen večjezični informativno-turistični portal o Guzaju, kjer je predstavljen Guzaj, pot, zanimivosti, turistična ponudba območja. Izvedene izobraževalno ustvarjalne delavnice, okrogla miza. Nosilec projekta: Sama Navitas, svetovanje, storitve in turizem d.o.o. Vrednost: 11.305,26 € z DDV (LEADER sredstva 3.992,00 €).
- 35. Prav lepo je res na deželi** - Izdelan večjezični katalog »Gremo na kmetijo«, v katerem predstavljenih 45 turističnih kmetij in kmetij z drugo dopolnilno dejavnostjo z območja LAS. Ponudba kmetij po tematskih sklopih predstavljena v lokalnem časopisu Šentjurčan, izvedeno strokovno srečanje na temo razvoja podeželja. Nosilec projekta: MAVRICA Intelktualne storitve, Marijana Novak, s.p. Vrednost: 41.983,40 € z DDV (LEADER sredstva 11.580,86 €).
- 36. Dotik spomina** - S ciljem osvestiti prebivalstvo o demenci so bila izvedena predavanja različnih vsebin, vezanih na demenco. Izdana ilustrirana brošura »Babi postaja čudna, vse pozabi«, z dodanimi napotki za svoje osebe z demenco. Nosilec: Združenje Zahodnoštajerske pokrajine za pomoč pri demenci Spominčica. Vrednost: 11.529,96 € z DDV (LEADER sredstva 4.968,73 €).

- 37. Grajska učna pot Žusem** - Vzpostavljena tematska učna pot v dolžini 9 km, z izobraževalno osveščevalnim namenom, s ciljem približati pohodnikom naravno dediščino Dobrine, Žamerka in Žusma. Na poti so vzpostavljena štiri doživljajska igrišča in počivališča. Nosilec: Društvo Izviri Dobrina. Vrednost: 37.092,63 € z DDV (LEADER sredstva 16.360,00 €).
- 38. Razvoj blagovne znamke Okusi Rogle** - Oblikovana blagovna znamka Okusi Rogle, s ciljem okrepiti prepoznavnost destinacije Rogla – Pohorje. V blagovni znamki združeni kulinarčni, kulturni in ostali ponudniki omenjenega območja. Izdelan Pravidnik o podeljevanju kulinarčnega znaka Okusi Rogle, organizirane prireditve pod okriljem BZ Okusi Rogle, izdelana brošura ipd. Močan poudarek na promociji projekta, izvedene številne izobraževalne delavnice. Nosilec: Unior d.d., Program Turizem. Vrednost: 58.803,39 € z DDV (LEADER sredstva 14.790,29 €).
- 39. Turistični vodnik po Dobrni** - Izdelan večjezični turistični vodnik, v katerem so zastopane vsebine s področja kulturne, naravne in sakralne dediščine območja občine Dobrna. Na ta način prispevati k boljši informiranosti ter večji prepoznavnosti območja, tudi z aktivno promocijo projekta. Nosilec: Občina Dobrna. Vrednost: 24.484,05 € z DDV (LEADER sredstva 8.068,22 €).
- 40. Ureditev prostora za aktivnosti v naravi** - Urejen prostor namenjen oddihu in aktivnostim, druženju v naravi, ob potoku Brezničica v Oplotnici. Opremljeni trije »piknik« prostori, opremljeni s kaminom, mizo s klopmi in nadstreškom. Urejeno otroško igrišče, dovoz in parkirni prostor. Nosilec: Klub ribičev Oplotnica. Vrednost: 12.034,59 € z DDV (LEADER sredstva 7.447,31 €).
- 41. Sanitarna oskrba obiskovalcev Slivniškega jezera** - Zagotovitev najnujnejše sanitarne oskrbe obiskovalcev območja Ramna, ob Slivniškem jezeru, s sodobno čistilno napravo, kar pozitivno vpliva na okolje in na kakovost vode v jezeru in prispeva h kvalitetni turistični ponudbi ob jezeru. Nosilec: Janja Polenšek s.p. Vrednost: 12.152,21 € z DDV (LEADER sredstva 7.111,30 €).
- 42. Rekonstrukcija objekta konjeniškega centra z ureditvijo sanitarnih prostorov ter garderobe** - Zagotovitev osnovnih pogojev za izvajanje dejavnosti z osnovno vzpostavitvijo objekta konjeniškega centra in ureditev sanitarnih prostorov ter garderob, izobraževanja mladih na področju konjeniškega športa, nadaljnji razvoj konjeniškega turizma. Nosilec: Konjeniško društvo Blagovna. Vrednost: 55.758,21 € z DDV (LEADER sredstva 28.235,40 €).
- 43. Čar izročila** - Obnovljeni prostori v prvem nadstropju Stare šole na Planini, urejena študijska soba posvečena akademiku dr. Niko Kuretu in pisateljici Ani Wambrechtsamer ter večnamenski multimedijško opremljen prostor, namenjen neformalnemu izobraževanju o naravni in kulturni dediščini. Izvedene delavnice na temo spoznavanja lokalne dediščine za otroke, predavanji, promocijsko gradivo. Stavbna dediščina dobila primerno vsebino, ki omogoča njeno revitalizacijo. Nosilec: Tajfun Planina d.o.o. Vrednost: 89.831,53 € z DDV (LEADER sredstva 26.004,88 €).
- 44. Krepitev dediščinske skupnosti v Vitanju, Znanje preteklosti uporabimo danes za boljšo prihodnost** - Identificirani dediščinski razvojni potenciali občine Vitanje, obnovljena in sanirana dva objekta dediščine (Kuzmanova žaga in preužitkarska hiša na Beškovnikovi domačiji), opravljen popis predmetov zbirke v Beškovnikovi kašči, evidentirana Kuzmanova žaga v Vitanju in izvedene delavnice ter mladinski raziskovalni tabor. Nosilec: Turistično društvo Vitanje. Vrednost: 9.538,67 € z DDV (LEADER sredstva 6.576,24 €).
- 45. Z MOJE DEŽELE** - vzpostavitev kooperativnih prodajnih kanalov za trženje lokalno pridelane hrane s promocijo lokalnih blagovnih znamk - Vzpostavljen kooperativni poslovni model socialnega podjetja, ki združuje interese potrošnikov in dobaviteljev, s poudarkom na razvoju in spodbujanju prodaje ekološko pridelane hrane. Vzpostavljena samooskrbna kooperativa, izdelana informacijsko tehnološka platforma, spletni portal. Izvedene delavnice informiranja in usposabljanja. Vzpostavljena dva prodajno-informacijska prostora. Povezana razpršena ponudba podeželja LAS pod skupno blagovno znamko Zeleni snop in ustrezno promovirana. Nosilec: Mladinski center Dravinjske doline. Vrednost: 43.549,29 € z DDV (LEADER sredstva 22.744,78 €).
- 46. Rimarije s podeželja** - Izvajanje s predšolskimi otroki v enoti vrta v Krajevni skupnosti Žiče. Oblikovana in izdana monografija »Rimarije s podeželja«, kjer je predstavljena dediščina kraja skozi otroške oči in medgeneracijsko sodelovanje. Predstavljena krajša besedila z rimami in otroške ilustracije – kar so otroci spoznali, doživeli z raziskovanjem podeželja. Nosilec: Vrtec Slovenske Konjice. Vrednost: 9.605,55 € z DDV (LEADER sredstva 5.561,81 €).
- 47. Zaljubljeni v naravo – z vetrom v laseh po pohorskih poteh** - Urejene pohodne in kolesarske poti na območju destinacije Rogla-Pohorje, izdelana zemljevida poti, vključitev v turistične programe v turistični destinaciji Rogla-Pohorje, promocijske aktivnosti projekta. Nosilec: LTO-Rogla – Zreče, GIZ. Vrednost: 23.880,22 € z DDV (LEADER sredstva 11.632,99 €).
- 48. Prašne ceste Zreškega Pohorja nas povezujejo** - Na hribovskem območju treh krajevnih skupnosti Zreškega Pohorja, KS Resnik, KS Skomarje in KS Gorenje, izvedena investicijsko vzdrževalna dela za ureditev makadamskih cest, kjer so na nadmorski višini ok. 1.000 m številne samotne

- kmetije. Cilj je bil omogočiti boljše prometne povezave in izboljšati pogoje življenje. Nosilec: Krajevna skupnost Skomarje. Vrednost: 41.057,84 € z DDV (LEADER sredstva 20.394,00 €).
- 49.** Informacijska točka VSEVED - Na Ponikvi vzpostavljen večjezični informacijski terminal - Vseved in spletna stran, ki omogoča obiskovalcem stalen in brezplačen dostop 24 ur do turističnih informacij. Prispeva k boljši prepoznavnosti območja, znamenitosti in ponudbe. Nosilec: Turistično olepševalno društvo Ponikva. Vrednost: 7.071,91 € z DDV (LEADER sredstva 4.556,95 €).
- 50.** Obnova parne lokomotive Slovenske Konjice - Obnovljena in zaščitena obstoječa vlakovna kompozicija - lokomotiva, vagon in cisterna (ohranjena kulturno tehnična dediščina), z namenom dolgoročne zaščite, urejena bližnja okolica, s tem večja urejenost ter atraktivnost. Nosilec: Občina Slovenske Konjice. Vrednost: 29.274,68 € z DDV (LEADER sredstva 15.694,25 €).
- 51.** Slovenske Konjice – mesto cvetja in vina v zvoku in besedi - Obiskovalcem turističnih lokacij v občini Slovenske Konjice je omogočena celovita, inovativna, večjezična predstavitev kulturno-zgodovinskih turističnih zanimivosti z interaktivnim multimedijem pristopom in kombinacijo avdiovođenja. Nosilec: Javni zavod Splošna knjižnica Slovenske Konjice – TIC Slovenske Konjice. Vrednost: 28.520,22 € z DDV (LEADER sredstva 14.290,11 €).
- 52.** Rekreativno učna pot s klopce na klopco - Označena in urejena planinska rekreativno-učna pot v dolžini 20 km, po celotni Krajevni skupnosti Slivnica pri Celju. Opremljena z informacijskimi tablami s poučno vsebino o naravni in kulturni dediščini, z vpisnimi knjigami in žigi, smernimi vetrnicami na razglediščih. Izdelana promocijska zloženka in vodnik po poti. Nosilec: Planinsko društvo Slivnica pri Celju. Vrednost: 22.657,52 € z DDV (LEADER sredstva 12.985,05 €).
- 53.** Pod dežnikom kulturne dediščine v turizmu - Izdelani turistični materiali z vsebinami s področja kulturne, naravne in sakralne dediščine območja občine Šentjur. Označenih 27 kulturnih in zgodovinskih spomenikov v občini, izdelana spletna aplikacija za vodenje dogodkov. Izvedena literarno kreativna delavnica in izdan zbornik ter didaktična slikanica »Učilnica pod orehi«. Nosilec: Razvojna agencija Kozjansko. Vrednost: 51.024,21 € z DDV (LEADER sredstva 27.958,80 €).
- 54.** Po poteh izročila – zapisi ljudskega pripovedništva iz Dobja pri Planini - Izdani dve samostojni avtorski literarno-likovni izdaji, »Legenda o nastanku Dobja« in »Zgodbe s Handila«, ki se navezuje na ljudsko izročilo iz lokalnega okolja in predstavljata etnološko, zgodovinsko, leposlovno ter turistično-promocijsko gradivo. Izvedeni trije kulturno pripovedovalski dogodki. Nosilec: Marija Plemenitaš. Vrednost: 10.018,47 € z DDV (LEADER sredstva 6.830,86 €).
- 55.** Zvedel sem nekaj novega - Vzpostavljena tematska stran v časopisu Šentjurčan v treh tematskih sklopih: »Strokovnjakov kotliček«, »Kotliček za inovacije«, »Eko kotliček«. S posredovanjem informacij o kmetijski politiki, ekologiji in o inovacijah je projekt prispeval k boljši informiranosti. Zbrane informacije predstavljene tudi v obliki kataloga. Nosilec: MAVRICA Intelktualne storitve, Marijana Novak, s.p. Vrednost: 16.049,27 € z DDV (LEADER sredstva 8.423,23 €).
- 56.** Prek spleta od oreha do turizma - V delu ekološkega nasada orehov je urejen razstavno-degustacijski prostor. Oblikovana in izdelana embalaža za 4 različne sete produktov, ki je dopolnila linijo izdelkov »Dobrote Slomškove Ponikve« ter »Oreh iz Slovenije«. Izdelana kostuma za Blažeta in Nežico (ponazarjata Slomškovo zgodbo Blažeta in Nežice v Nedeljski šoli) - promotorja Slomškovih pisnih del. Nosilec: Romanca Rečnik, dopolnilna dejavnost na kmetiji. Vrednost: 16.556,62 € z DDV (LEADER sredstva 10.013,75 €).
- 57.** Za čistejše okolje v občini Dobje - Ureditev rastlinske ČN ter vgradnja komunalne ČN za naselje Ravno. ČN primera dobre prakse čiščenja odpadnih voda s pomočjo alternativnih tehnologij na območjih razpršene poselitve in učni okolji o naravnih procesih, ki se odvijajo v ekosistemi. Nosilec: Občina Dobje. Vrednost: 38.697,94 € z DDV (LEADER sredstva 21.159,19 €).
- 58.** Turistično kolesarska cesta ob Slivniškem jezeru – 1. faza - Ureditev turist. kolesarske ceste ob Slivniškem jezeru, ki je ključna za njegovo okolico - za kolesarje, pohodnike in ostale obiskovalce. Nosilec: Občina Šentjur. Vrednost: 85.617,84€ z DDV (LEADER sredstva 40.000,00€).
- 59.** Spoštovanje dediščine – krogotok tradicije, znanja in sodobnosti - Na posestvu ekološke kmetije so postavili lesen skedenj, v katerem urejen stalni razstavni prostor o lončarstvu. Izvedene lončarske in različne tematske delavnice z OŠ. Oblikovan glinen spominek Ponikve. Aktivnosti projekta so prispevale k razvoju delovnega mesta in dopolnilne dejavnosti na ekološki kmetiji Buser. Nosilec: Staška Buser. Vrednost: 36.435,20 € z DDV (LEADER sredstva 20.416,87 €).
- 60.** Ureditev nasada energetske rastline Miscanthus giganteus za potrebe ekoturizma - Na kmetiji Bučer se je uredilo in zasadilo 3 ha površine z energetsko rastlino Miscanthus giganteus za potrebe pridobivanja obnovljivih virov energije. Izvedenih šest ogledov kmetije z namenom informiranja ter osveščanja o pomenu lesne biomase, energetske samooskrbe, seminarj na temo kmetijstvo in ekoenergija. Nosilec: Jože Bučer. Vrednost: 18.251,90 € z DDV (LEADER sredstva 8.028,15 €).
- 61.** Geomantija Kalobje Rifnik Resevna - Vzpostavitev platforme za trajnostni turizem in celostni razvoj območja Rifnik-Kalobje-Resevna in mikro lokacij. Izdelana litopunktura prostora, izvedeno

- izobraževanje, pripravljena izhodišča in pravilnik krajinske znamke KRRES, promocijske aktivnosti, kulturni dogodek, kulturno - etnološki dogodki, izdelani materiali (brošura, zgibanka). Pričele so se vzpostavljati različne povezave ter oblikovati dodatni turistični produkti. Nosilec: Krajevna skupnost Šentjur – Rifnik. Vrednost: 22.997,11€ z DDV (LEADER sredstva 11.040,04 €).
- 62. Unikatno trženje** - Izvedena brezplačna izobraževanja (trženje preko spleta, unikatna celostna podoba, vodenje poslovnih knjig z zakonodajo na področju dopolnilnih dejavnosti), organiziran sejem s predstavitvijo ponudnikov območja LAS, oblikovana celostna grafična podoba in spletna stran enega izmed udeležencev v programu. Izvedene različne promocijske aktivnosti. Nosilec: Ljudska univerza Šentjur. Vrednost: 8.535,29 € z DDV (LEADER sredstva 3.694,57 €).
- 63. Kneippov park** - V okolici Doma starejših Šentjur se je uredil kneippov park s postavitvijo kopeli za roke, namestitvijo Kneippove masažne poti, prostora za sproščanje, prostora za čebričenje. Nadgradnja ponudbe lokalnega ponudnika z zeliščno savno. Izvedena predavanja, delavnice o zdravih (kneippovih) zeliščih, izvedena promocija. Nosilec: Dom starejših Šentjur. Vrednost: 45.683,84 € z DDV (LEADER sredstva 19.062,62 €).
- 64. Bolj vidni, bolj prepoznavni – skupna promocija območja LAS** - Z namenom postati bolj vidni, bolj prepoznavni, izvedba promocijskih aktivnosti. Uredila se je promocijsko-prodajna infrastruktura za predstavljanje lokalnih produktov in storitev (stojnice, razstavne vitrine, promocijski plakati z zemljevidom LAS, stojala za promocijski material, ipd.). Organizirana predstavitev na sejmu AGRA. Izdan časopis POB, distribuiran brezplačno vsem gospodinjstvom LAS. Nosilec: Razvojna agencija Kozjansko. Vrednost: 45.405,54 € z DDV (LEADER sredstva 19.625,95 €).
- 65. Pohodne in kolesarske poti - spletni portal, mobilni portal in zloženka** - S spletnim in mobilnim spletnim portalom, kjer so zbrane informacije o 30 pohodnih in kolesarskih poteh in ponudnikih na območju treh občin LAS, zagotovljena enotna in vsebinsko zaokrožena turistična predstavitev. Uporabniki si lahko natisnejo podrobni zemljevid. Izdelana zloženka z zemljevidom poti za informiranje domačinov in turistov. Organizirana promocijska dogodka (kolesarski, pohodniški). Nosilec: Planinsko društvo Dramlje. Vrednost: 5.097,27 € z DDV (LEADER sredstva 2.018,00 €).
- 66. Razišči, občuti, užij destinacijo Rogla-Pohorje** - Izdelani skupni turistični materiali destinacije Rogla-Pohorje ter ostale promocijske aktivnosti so prispevale k medsektorskemu povezovanju pri razvijanju in trženju turistične ponudbe in k večji prepoznavnosti destinacije. Ažurirana spletna stran destinacije, izvedena promocija (dva sejma, študijska tura ipd.) in usposabljanje turističnih ponudnikov za dvig nivoja znanja in dvig kakovosti storitev v destinaciji. Nosilec: LTO Rogla-Zreče, GIZ. Vrednost: 45.888,54 € z DDV (LEADER sredstva 20.061,32 €).
- 67. Živimo zdravo** - Izvedene različne promocijske aktivnosti o pomembnosti zdrave prehrane ter prednostih lokalno pridelane hrane, tematske predstavitve v lokalnem časopisu. Nosilec: Marijana Novak s.p. Vrednost: 14.762,80 € z DDV (LEADER sredstva 5.993,83 €).
- 68. Kmet in kartuzijanec z naravo v turizmu** - Vzpostavitev inovativne povezave med dopolnilno dejavnostjo na kmetiji z njenimi naravnimi kozmetičnimi izdelki in turizmom na območju občine Šentjur in Slovenske Konjice. Izdelani naravni kozmetični izdelki, ki temeljijo na starem izročilu lokalnega prebivalstva in kartuzijske lekarne v Žički Kartuziji in embalaža ter promocijski material in stojala za naravne kozmetične izdelke. Izvedena strokovna predavanja o naravnih kozmetičnih izdelkih. Saniran obstoječi ribnik v turistične namene. Nosilec: Romanca Rečnik, dopolnilna dejavnost na kmetiji. Vrednost: 24.912,06 € z DDV (LEADER sredstva 11.122,3 €).
- 69. Življenje in priložnosti mladih na podeželju** - Posnetih 7 mladinskih, spletnih video oddaj, v okviru katerih so predstavljeni mladi, ki so svojo priložnost našli v lokalnem okolju oz. doma na področju turizma, kmetijstva, obrti. V videih predstavljeno njihovo delo, kar jih vodi na njihovi podjetni poti ter v okviru katerega se lahko mladi hitro informirajo, kako lahko sami stopijo na podjetniško pot, v kakšnih oblikah in kakšne obveznosti in stroške imajo. Nosilec: Društvo za mednarodno pomoč in prijateljstvo-IRFF. Vrednost: 3.386,28 € z DDV (LEADER sredstva 1.327,44 €).
- 70. Označitev Kačjega gradu in promocijski materiali** - Izdelala večjezična zloženka za gozdno učno pot, tabla z večjezičnim opisom Kačjega gradu s pripadajočo klopjo, dve stojali s promocijskimi materiali na dveh lokacijah, kartonček poti od Miklavža do Miklavža, z namenom zagotoviti kvalitetno turistično infrastrukturo, boljšo informiranost in večjo prepoznavnost. Nosilec: JZ za turizem, šport in kulturo Dobrna. Vrednost: 7.225,18 € z DDV (LEADER sredstva 2.543,58 €).
- 71. Učna pot: »Od perišča v Oplotnici skozi Oplotniški vintgar do kamnoloma v Cezlaku«** - Ureditev nekdanje poti ob potoku Oplotniščica v dolžini 5,5 km, kjer je včasih potekala železnica za prevoz granita iz kamnoloma v Cezlaku. Uredila počivališča, čitalnica v Ribiškem raju s plastificiranimi knjigami, mini Kneippov park v Dolini miru, lokostrelski prostor. Pot je označena z informativnimi tablam in oznakami z opisi zanimivosti. Izvedeni različni promocijski dogodki. Nosilec: Turistično društvo Oplotnica. Vrednost: 30.448,49 € z DDV (LEADER sredstva 10.666,01 €).

6. Analiza razvojnih potreb in možnosti območja LAS, vključno z analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Pri opredeljevanju razvojnih možnosti območja LAS izhajamo iz obstoječih naravnih, socialnih, ekonomskih in drugih virov, infrastrukture in organiziranosti. Nekoliko širše gledano pa je obstoječi potencial notranji oz. lokalni, medtem ko na možnost koriščenja obstoječih virov vplivajo tudi zunanji vplivi, kot so učinki politike, mednarodnih dogovorov, globalizacijski učinki itd.

Iz izvedene analize območja LAS, ki pokriva strnjeno območje sedmih občin in predstavlja homogeno geografsko in funkcionalno celoto, izhajajo **skupne razvojne potrebe in usmeritve**, ki si jih je območje LAS na podlagi razpoložljivih možnosti, virov zastavilo in jih tudi želi doseči. Glede na to, da je **območje LAS upravičeno tudi do koriščenja sredstev iz sklada ESRR**, ki jih bo namenilo za **izvajanje partnerskih operacij v urbanih območjih**, se bodo dosegali trajnejši in celoviti učinki, ki bodo bolj enakomerno razporejeni po območju LAS ter le to tudi še bolj povežali.

Ohranjena narava, neokrnjenost okolja in oddaljenost od večjih urbanih središč, daje območju LAS priložnost za **razvoj** predvsem **storitvenih dejavnosti, kmetijstva**. Narašča zanimanje za **ekološko kmetovanje**, ki daje številne priložnosti za ustvarjanje dodatnega dohodka, vedno več kmetij se tudi odloča za obogatitev ponudbe s turističnimi vsebinami, vendar je **sodelovanje med velikimi in malimi ponudniki** še precej **nerazvito** in bo potrebno povezovanje še naprej spodbujati in krepiti. Predvsem z urbanih območji na območju LAS (naselja Dobrna, Oplotnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče), ki razpolagajo s potrebno kritično maso ljudi ter z vzpostavljenim podpornim okoljem in urejeno infrastrukturo. Kmetije se tudi zavedajo, da mora njihova **ponudba temeljiti** na čim večji **uporabi lokalnih virov**, domačnost, in okrepljenim trženjem, saj je tovrstna neposredna prodaja dohodkovno najbolj donosna.

Kljub temu je **uporaba in vključevanje lokalnih kapacitet še premalo razvita in neizkoriščena**. **Slabo so razvite različne animacijske in prostočasne aktivnosti**, tako da se ponudba večkrat omeji zgolj na hrano in pijačo, kar ni zadosti za pritegnitev večjega števila obiskovalcev, ki so vedno bolj zainteresirani za aktivno preživljanje prostega časa. Potrebno je **razvijati** direktno **trženje**, možnosti **skupnega nastopa na trgu** s tipičnimi lokalnimi produkti. Izkoristiti bo potrebno priložnosti povezovanja in sodelovanja tudi med ruralnim in urbanim območjem. **Okrepiti aktivnosti v urbanih območjih**, ki imajo na razpolago tako kritično maso ljudi kot tudi razpoložljive kapacitete, tako v ne dovolj izkoriščenih prostorih kot v obstoječe storitve. **Izvajati aktivnosti animacije, informiranja in izobraževanja**, ki bodo seznanile prebivalstvo o obstoječih možnostih ter možnih načinih njihovega aktivnega udejstvovanja.

Na podlagi pridobljenih podatkov iz različnih evidenc (statistični podatki, evidence javnih služb, rezultati izvedenih aktivnosti in projektov ipd), **preteklih izkušenj, izvedenih delavnic in opravljenih razgovorov**, na katerih so posamezni **lokalni akterji podali svoje videnje obstoječega stanja in želja**, je bila izdelana analiza stanja območja LAS, kot je predstavljena v poglavju 5 in iz katere **izhajajo glavne razvojne potrebe in možnosti območja**, na podlagi izdelane analize prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti, kot je predstavljena v nadaljevanju.

Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (Analiza PSPN) po tematskih področjih

PREDNOSTI	SLABOSTI
USTVARJANJE DELOVNIH MEST -velik delež samostojnih podjetnikov posameznikov, -dokaj zadovoljiva razpršenost in dostopnost podpornih institucij,	USTVARJANJE DELOVNIH MEST -visoka stopnja brezposelnosti med ženskami, -veliko število brezposelnih mladih, -neusklajen razvoj različnih dejavnosti,

<p>-naraščajoče zanimanje za dodatno ponudbo, -narašča prihod tujih turistov,</p> <p><u>v urbanih območjih:</u></p> <p>-prisotnost manjših obrtnih con oz. površin, namenjenih gospodarski rabi, -vzpostavljene VEM točke, -podjetniški inkubator, -večja kritična masa ljudi.</p> <p>RAZVOJ OSNOVNIH STORITEV</p> <p>-večje zaloge pitne vode, -dober dostop do avtoceste, -dokaj zadovoljiva infrastrukturna opremljenost, -vzpostavljena dobra javna vzgojno izobraževalna mreža, -porast zavedanja o pomenu ogrevanja na biomaso.</p> <p>VARSTVO OKOLJA IN OHRANJANJE NARAVE</p> <p>-gosto rečno omrežje, -območje s klimatskim zdraviliščem, -bogata naravna dediščina (pestre rastlinske in živalske vrste), -ohranjena bogata biotska pestrost (območje Nature 2000, biosferno območje), -ohranjena narava in relativno dobro ohranjeno okolje, -kvalitetna in tradicionalna kulturna krajina, -prostrani gozdovi,</p> <p><u>v urbanih območjih:</u></p> <p>-urejeni ekološki otoki, -velik delež vključenosti v sistem ločenega zbiranja odpadkov, -bogata ohranjena kulturna dediščina v mestnih jedrih.</p> <p>VEČJA VKLJUČENOST MLADIH, ŽENSK IN DRUGIH RANLJIVIH SKUPIN</p> <p>-razvito medsebojno sodelovanje in tesna partnerstva, -prisotnost večjega števila društev z velikim številom vključenih aktivnih posameznikov, -prisotno in razvito prostovoljstvo,</p> <p><u>v urbanih območjih:</u></p> <p>-aktivno vključevanje mladih, žensk in drugih ranljivih skupin v okolje, -vzpostavljena dobra socialna infrastruktura (domovi za starejše, mladinski centri).</p>	<p>-pomanjkanje ustreznih stimulacij, ki bi spodbudile razvoj novih dejavnosti, podjetij, -nezadostno poznavanje priložnosti za ustvarjanje dohodka, -primanjkuje strokovnih kadrov, -ni vzpostavljenega organiziranega odkupa in trženja lokalne ponudbe,</p> <p><u>v urbanih območjih:</u></p> <p>-veliko podjetij propadlo, ukinjena številna delovna mesta, -nezadostna podjetniška aktivnost, -premajhne količine ekološke, lokalne ponudbe, -slabo razvito trženje ponudbe.</p> <p>RAZVOJ OSNOVNIH STORITEV</p> <p>-velika razpršenost naselij, razpršena poseljenost, -hribovitost območja, -veliko neurejenih cest in javnih poti za kolesarje, -nezadostno razvita manjša turistična infrastruktura, -neustrezna komunalna opremljenost, -pomanjkanje prostorov za kulturno, društvo in športno dejavnost, -pomanjkanje nastanitvenih kapacitet, -invalidom neprilagojene zunanje in javne površine, -zaradi velike oddaljenosti med kmetijami ni funkcijskih povezav, -zapiranje podružničnih šol, -oddaljenost vrtcev.</p> <p>VARSTVO OKOLJA IN OHRANJANJE NARAVE</p> <p>-nezadostno urejeno odvajanje in čiščenje odpadnih vod, -še v velikem deležu neustrezno urejeno ločeno zbiranje odpadkov, -še vedno prisotna črna odlagaljšča, -narašča sanitarni posek gozdov zaradi naravnih ujm, -slabo izkoriščen gospodarski potencial gozdov,</p> <p><u>v urbanih območjih:</u></p> <p>-precejšnja obremenjenost zaradi prometa, -premalo vzpostavljenih ekoloških otokov, -premajhna osveščenost prebivalstva, -pomanjkanje urbanih zelenih površin.</p> <p>VEČJA VKLJUČENOST MLADIH, ŽENSK IN DRUGIH RANLJIVIH SKUPIN</p> <p>-neugodna demografska struktura, -velik delež starejše populacije, -zmanjševanje aktivnega kmečkega prebivalstva, -odhajanje mladih s podeželja, zapuščanje</p>
--	---

	<p>kmetij (zlasti na odmaknjenih in hribovitih območjih),</p> <ul style="list-style-type: none"> -dokaj slaba izobrazbena struktura, -slabše razvito kulturno družabno življenje, <p><u>v urbanih območjih:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -zaprtost, slabi medsebojni odnosi, -nizka stopnja obveščenosti o aktivnostih, namenjenih mladim, starejšim, invalidom, ženskam, -neizkoriščeni prostori (objekti), primerni za medgeneracijske aktivnosti.
<p>PRILOŽNOSTI</p> <p>USTVARJANJE DELOVNIH MEST</p> <ul style="list-style-type: none"> -zagotavljati podporo pri ustvarjanju pogojev za razvoj dejavnosti in delovnih mest, -krepiti osveščenost in izboljšati informiranost o priložnostih v kmetijstvu in na podeželju ter spodbujati k boljšemu izkoriščanju le teh, -spodbujanje razvoja novih, dodatnih dejavnosti in storitev, -razvoj kulturnega turizma, doživljajskih storitev, športno rekreativne ponudbe, -krepiti skupne marketinške in trženjske aktivnosti, -razvoj lesne industrije in koriščenja lesne gospodarske funkcije gozda. <p><u>v urbanih območjih:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -razvoj panog in delovnih mest z visoko dodano vrednostjo, -vzpostavitev delovnih mest v NVO sektorju, -spodbujanje podjetniških aktivnosti in socialnega podjetništva in novih oblik podjetniškega sodelovanja, -razvoj obrti in podjetništva, samostojnih dejavnosti, -poklicno usmerjati mlade na deficitarnih področjih ter oblikovati dodatne spodbude zanje. <p>RAZVOJ OSNOVNIH STORITEV</p> <ul style="list-style-type: none"> -zagotavljati podporo pri oblikovanju ustreznih rešitev za majhna naselja in zaselke ter individualne hiše za odvajanje in čiščenje odpadnih vod, -razvoj manjše turistične infrastrukture, -ureditev manjše infrastrukture, prilagojene ranljivim skupinam, -ureditev posebnih prostorov, prilagojenih aktivnostim starejših, -izkoristiti obstoječe prostore, ki nudijo možnost za izvajanje različnih dejavnosti, -ohranjanje in krepitev, nadgradnja obstoječih zmogljivosti. <p>VARSTVO OKOLJA IN OHRANJANJE NARAVE</p> <ul style="list-style-type: none"> -dvigniti osveščenost prebivalstva o pomenu varstva okolja in ohranjanja narave, -obnova obstoječih tematskih poti in spremljajoče infrastrukture, -vzpostavitev novih ekoloških otokov, <p><u>v urbanih območjih:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -podpora aktivnostim za izboljšanje stanja okolja, 	<p>NEVARNOSTI</p> <p>USTVARJANJE DELOVNIH MEST</p> <ul style="list-style-type: none"> -zaostanek oz. nerazvijanje podjetništva na podeželju, -slabša kvaliteta bivanja, -večja zaprtost območja, -neenakomerna razvitost območja, <p><u>v urbanih območjih:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -neugodna podjetniška klima, nepriljubljena za investitorje, -pomanjkanje virov financiranja za vzpostavitev podjetniških jeder, -propadanje objektov zaradi neizkoriščenosti, -zaradi pomanjkanja finančnih sredstev nezmožnost revitalizacije urbanih središč. <p>RAZVOJ OSNOVNIH STORITEV</p> <ul style="list-style-type: none"> -onemogočen enakomeren in trajnostni gospodarski razvoj zaradi pomanjkanja finančnih virov, -praznjenje naselij zaradi nadaljevanja demografskih trendov, -nižanje standardov osnovnih javnih storitev, -povečevanje razkoraka med bolj in manj razvitimi predeli. <p>VARSTVO OKOLJA IN OHRANJANJE NARAVE</p> <ul style="list-style-type: none"> -zaraščanje (opuščenih) kmetijskih zemljišč, -slabljenje biotske pestrosti rastlinskih in živalskih vrst, -zmanjševanje varovalne funkcije gozdov, -zmanjševanje bioekološke stabilnosti gozdov, -neoptimalna izraba lesa, -neustrezno varovanje virov pitne vode in podtalnice, -izgubljanje dela vaške zgodovine, identitete in pristnosti domačega okolja, <p><u>v urbanih območjih:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -naraščanje onesnaževanja, -slabšanje zdravstvenega stanja, -propadanje objektov. <p>VEČJA VKLJUČENOST MLADIH, ŽENSK IN DRUGIH RANLJIVIH SKUPIN</p> <ul style="list-style-type: none"> -povečevanje zastoja pri razvijanju lastnih

<ul style="list-style-type: none"> -podpora sonaravnemu gospodarjenju z vodami in varovanju pred poplavami, -spodbujanje nizkoogljicnih skupnosti in skupnosti brez odpadkov, -spodbujanje zelenih delovnih mest. <p>VEČJA VKLJUČENOST MLADIH, ŽENSK IN DRUGIH RANLJIVIH SKUPIN</p> <ul style="list-style-type: none"> -krepiti informiranost mladih, žensk, invalidov in starejših, -vlaganje v izobraževanje kadra, izvajanje brezplačnih izobraževanj in delavnic, -spodbujati medsebojno povezovanje in sodelovanje pri ozaveščanju prebivalstva o pomenu izobraževanja, kulturnega udejstvovanja ipd., -spodbujanje medgeneracijskega povezovanja, -izkoristiti naraščajočo socialno funkcijo gozdov (razvoj rekreacije in turističnih aktivnosti), <u>v urbanih območjih:</u> -delo z mladimi, ženskami in drugimi ranljivimi skupinami, -spodbujanje zdravega in aktivnega življenjskega sloga, -vlaganja v manjšo infrastrukturo, ki bo prispevala k večji kvaliteti bivanja. 	<p>človeških virov,</p> <ul style="list-style-type: none"> -manjša privlačnost območja ter večje odseljevanje, -povečevanje zaprtosti in manjša vključenost v okolje, <u>v urbanih območjih:</u> -porast dogodkov, ki odstopajo od družbeno sprejemljivih, -večja družbena izključenost, -slabše zdravstveno stanje, staranje prebivalstva, -zastoj v razvoju medgeneracijskega povezovanja.
---	--

Na osnovi izpostavljenih prednosti in slabosti območja LAS ter izhajajočih priložnosti in nevarnosti, se kažejo na območju LAS naslednje **razvojne potrebe**, za zadovoljitev katerih bo v okviru razpoložljivih **možnosti** (razpoložljivih virov in resursov) območje LAS skušalo zagotoviti **dolgoročneje in trajnejše rešitve**, pri čemer bo pomemben tudi **inovativen vidik**, saj se bodo težave in priložnosti obravnavale z novega zornega kota, z vključitvijo novih načinov obravnavanja vprašanj, novih storitev in nove, drugačne uporabe obstoječih virov.

Iz analize stanja izhajajo naslednje razvojne potrebe in možnosti območja LAS:

-potreba po ohranjenih in ustvarjenih delovnih mestih,

Območje LAS se sooča z visoko stopnjo brezposelnosti, zlasti med mladimi in ženskami, ter s pomanjkanjem delovnih mest, poleg tega manjka ustreznih spodbud in usmeritev v prepoznavanje priložnosti, ki pa na območju obstajajo, zato je pomembna vzpostavitev ustreznega podpornega okolja, ki bo nudilo pomoč pri prepoznavanju priložnosti ter spodbujalo k ohranjanju in ustvarjanju delovnih mest, po katerih na območju LAS obstaja velika potreba. Ohranjena delovna mesta in ustvarjanje novih bo povečalo privlačnost območja, prispevalo k temu, da bo prebivalstvo ostajalo na območju, krepilo kvaliteto bivanja in spodbudilo razvoj ostalih dejavnosti. Skozi animacijo ob izvedenih javnih pozivih LAS se je na območju zaznal velik interes in pripravljenost za razvijanje projektnih idej in realizacijo operacij, ki bodo na eni strani ohranila potencialno ogrožena delovna mesta ter na drugi strani pripomogla k ustvarjanju ustreznih pogojev za vzpostavitev novih delovnih mest, in sicer se je 28 % vseh prispelih vlog prioriteto osredotočilo na tematsko področje Ustvarjanje delovnih mest.

v urbanih območjih:

-potreba po spodbujeni podjetniški aktivnosti in vzpostavljenih partnerstvih v urbanih območjih.

V urbanih območjih je zagotovljena večja kritična masa ljudi, poleg tega so na razpolago ustrezne podporne institucije, ki lahko zagotavljajo pomoč pri oblikovanju in realizaciji podjetniške ideje. Kljub temu pa je prisotna slaba podjetniška aktivnost ter slabe povezave z okoljem, predvsem podeželskim območjem, kar bi spodbudilo večje zanimanje za medsebojno sodelovanje ter okrepilo podjetniško aktivnost.

-potreba po ustrezni manjši infrastrukturi, ki bo omogočala razvoj različnih dejavnosti ter prispevala k boljši kvaliteti bivanja na območju.

Na območju LAS je infrastruktura sicer dokaj zadovoljiva, predvsem v urbanih središčih, medtem ko je na podeželju, predvsem v bolj oddaljenih krajih, za katere je značilna tudi precejšnja razpršenost, infrastrukturna opremljenost še dokaj nerazvita in obstajajo velike potrebe, tako po ureditvi cest, kolesarskih poti, manjši turistični infrastrukturi kot tudi pri odvajanju odpadnih voda ipd. Zato je potrebna podpora razvoju osnovnih storitev in infrastrukturi tako z vidika zagotavljanja enakomernejšega razvoja kot tudi boljše kvalitete bivanja. Na podlagi izvedenih javnih pozivov LAS se je izkazalo, da na območju LAS obstaja velika potreba in želja po vlaganju v izboljšanje in razvoj osnovnih storitev, saj interes in želena višina sofinanciranja presega razpoložljivo kvoto LAS. Kar 33 % prejetih vlog je bilo umeščenih na tematsko področje Razvoj osnovnih storitev, skozi strokovno podporo pri razvijanju idej ob pripravi naslednjih operacij pa je prav tako zaznati največji interes ravno na tem področju.

-potreba po krepitvi osveščenosti o pomenu varovanja okolja in ohranjanja narave.

Za območje LAS je značilna dobra ohranjenost narave in biotske pestrosti in tudi dokaj velika osveščenost prebivalstva o pomenu varovanja okolja in ohranjanja narave, kljub temu pa obstajajo številni problemi, k rešitvi katerih si bo potrebno prizadevati, in sicer najprej s krepitvijo osveščenosti kot tudi z izvajanjem manjših konkretnih aktivnosti, ki bodo prispevale k ohranjanju in izboljšanju stanja okolja. Izkazani interes ob realizaciji SLR in izvedbi javnih pozivov ostaja v skoraj enakih razmerjih, kot je bilo izraženo ob sami pripravi SLR, in sicer je bilo 17 % prejetih vlog usmerjenih na to tematsko področje.

v urbanih območjih:

-potreba po podpori aktivnostim, ki bodo prispevale k izboljšanju stanja okolja.

V urbanih območjih bo potrebno še naprej spodbujati aktivnosti, ki bodo spodbujale okolju prijazno gospodarstvo, učinkovito rabo virov, obnovo obstoječih poti in manjše infrastrukture s ciljem izboljšati stanja okolja in zmanjševanja emisij toplogrednih plinov, urejanje zelenih površin ter izboljšati informiranost prebivalstva o možnih načinih ravnanja, ki bodo prispevali k manjši onesnaženosti urbanih območij kot tudi o možnostih ustvarjanja zelenih delovnih mest.

-potreba po podpori aktivnostim, ki bodo prispevale k večji vključenosti prepoznanih ranljivih skupin.

Na območju LAS so prepoznane štiri ranljive skupine, in sicer mladi, starejši, ženske in invalidi, za večjo vključenost katerih se bo prizadevalo, in sicer se bodo spodbujale aktivnosti, ki bodo zagotavljale ustrezne vsebine, namenjene aktivni udeležbi ranljivih skupin kot tudi ustvarjanje ustreznih pogojev za njihovo aktivno udejstvovanje v okolju in družbi. Tako prepoznane ranljive skupine kot tudi drugi deležniki v okolju se aktivno vključujejo v lokalno dogajanje in pozitivno sprejemajo aktivnosti, usmerjene k večji vključenosti posameznih skupin, z željo po aktivnem sodelovanju, kar se kaže tudi s prejetimi vlogami na tem tematskem področju (22 % vseh vlog).

v urbanih območjih:

-potreba po razvoju možnosti za medgeneracijsko sodelovanje in povezovanje.

V urbanih območjih bo potrebno spodbujati aktivnosti, ki bodo namenjene aktivni udeležbi ranljivih skupin ter predvsem spodbujati medsebojno povezovanje in sodelovanje kot tudi vlagati v prostore za zagotovitev boljše izkoriščenosti le teh za izvajanje aktivnosti, namenjenih prepoznanim ranljivim skupinam.

Zastavljene razvojne potrebe bomo dosegli z realizacijo naslednjih **strateških oz. glavnih ciljev:**

USTVARJANJE DELOVNIH MEST

-ustrezno podporno okolje: s spodbujanjem aktivnosti, kot so zagotavljanje dodatnih specifičnih znanj, razvoj nekmetijskih dejavnosti, razvoj lokalne samooskrbe, spodbujanje kratkih dobavnih verig, animacijske delavnice, podjetniški krožki, izobraževanje, razvoj turističnih produktov ipd., prispevati k razvoju ustreznega podpornega okolja, ki bo omogočal boljše prepoznavanje podjetniških priložnosti, razvoj podjetniških idej ter realizacijo le teh, tako z namenom ustvarjanja novih delovnih mest kot ohranjanja že obstoječih,

v urbanih območjih:

- spodbujene podjetniške aktivnosti in socialno podjetništvo ter nove oblike podjetniškega sodelovanja:** spodbujanje aktivnosti, ki bodo prispevale k večji podjetnosti, ustvarjalnosti, inovativnosti ter ustvarjanju pogojev za izvajanje podjetniških iniciativ.

RAZVOJ OSNOVNIH STORITEV

- primerna in zadovoljiva infrastruktura:** prispevati k zagotovitvi primerne in zadovoljive infrastrukture, ki bo prebivalstvu zagotavljala osnovne pogoje za življenje ter povečala dostopnost do storitev na lokalni ravni, in sicer se bodo spodbujale aktivnosti v obnovo in ustrezno ureditev manjših obstoječih objektov, dopolnitev manjkajočih nastanitvenih zmogljivosti, ureditev ustrezne infrastrukture za izvajanje prostočasnih, športnih idr. aktivnosti.

VARSTVO OKOLJA IN OHRANJANJE NARAVE

- ohranjena biotska raznovrstnost in varovane naravne vrednote:** spodbujanje aktivnosti, ki bodo krepile osveščenost prebivalstva ter aktivnosti, ki bodo prispevale k ohranjanju narave in varstvu okolja, kot so informiranje, izobraževanje, oblikovanje ciljno usmerjenih doživljajskih turističnih produktov, vzpostavitev enotnega sistema upravljanja varovanih območij idr.
v urbanih območjih:
- izboljšano stanje okolja:** spodbujanje aktivnosti ločenega zbiranja odpadkov, urejanja zelenih površin, okolja, manjše infrastrukture, predvsem zapuščenih predelov ter izboljšati informiranost prebivalstva o možnih načinih ravnanja, ki bodo prispevali k manjši onesnaženosti urbanih območij kot tudi o možnostih ustvarjanja zelenih delovnih mest

VEČJA VKLJUČENOST MLADIH, ŽENSK IN DRUGIH RANLJIVIH SKUPIN

- izboljšani pogoji za večjo vključenost prepoznanih ranljivih skupin:** z izvajanjem aktivnosti, ki bodo prispevale k izboljšanju kvalitete življenja prepoznanih ranljivih skupin, spodbujale aktivno preživljanje prostega časa, različnih izobraževanj, spodbujanjem medgeneracijskega sodelovanja, zagotavljanjem ustrezne podpore pri vključevanju v okolje .
v urbanih območjih:
- spodbujene aktivnosti, ki bodo prispevale k večji vključenosti prepoznanih ranljivih skupin,** in sicer delo z mladimi, ženskami, invalidi, s starejšimi, spodbujanje zdravega in aktivnega življenjskega sloga, krepitev sodelovanja z institucionalnim okoljem, oblikovanje partnerstev za boljše delo in vključevanje prepoznanih ranljivih skupin.

Tematsko področje	Izpostavljena razvojna potreba po	Glavni cilj
Ustvarjanje delovnih mest	-ohranjenih in ustvarjenih delovnih mestih, -spodbujeni podjetniški aktivnosti in vzpostavljenih partnerstvih v urbanih območjih.	-ustrezno podporno okolje, -spodbujene podjetniške aktivnosti in socialno podjetništvo ter nove oblike podjetniškega sodelovanja.
Razvoj osnovnih storitev	-ustrezni manjši infrastrukturi, ki bo omogočala razvoj različnih dejavnosti ter prispevala k boljši kvaliteti bivanja na območju.	-primerna in zadovoljiva infrastruktura.
Varstvo okolja in ohranjanje narave	-krepitvi osveščenosti o pomenu varovanja okolja in ohranjanja narave, -podpori aktivnostim, ki bodo prispevale k izboljšanju stanja okolja.	-ohranjena biotska raznovrstnost in varovane naravne vrednote, -izboljšano stanje okolja.
Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	-podpori aktivnostim, ki bodo prispevale k večji vključenosti prepoznanih ranljivih skupin, -razvoju možnosti za medgeneracijsko sodelovanje in povezovanje.	-izboljšani pogoji za večjo vključenost prepoznanih ranljivih skupin, -spodbujene aktivnosti, ki bodo prispevale k večji vključenosti prepoznanih ranljivih skupin.

7.Podroben opis tematskih področij ukrepanja

Na podlagi izvedene analiz stanja ter izraženih potreb v okolju, bo območje LAS pri realizaciji zastavljenih ciljev **izhajalo iz vseh štirih tematskih področij ukrepanja**, ki so za obdobje 2014-2020 opredeljena kot ključna za reševanje lokalnih razvojnih potreb in jih tudi lokalno okolje prepoznava kot ključne za doseg trajnostnega in celovitega razvoja območja LAS. Da si je območje dobro zastavilo predvidena tematska področja ukrepanja kot tudi razporeditev razpoložljivih sredstev po le teh, kažejo rezultati že izvedenih javnih pozivov LAS, saj je kljub kasnejšemu izvajanju SLR interes in pripravljenost sodelovanja ostala visoka in sicer zelena višina sredstev, ki izhaja iz prejetih vlog, krepko presega razpoložljivo kvoto LAS, prav tako je razpršenost vlog po zastavljenih tematskih področjih ostala v skoraj enakem razmerju, kot si je LAS zastavila že v začetku. Največji interes je še vedno na področju Razvoj osnovnih storitev (33 %), sledi Ustvarjanje delovnih mest (28 %), Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin (22 %) ter Varstvo okolja in ohranjanje narave (17%), zaradi česar se je LAS odločila, da dodatna sredstva, pridobljena iz sklada EKSRP iz naslova rezerve za uspešnost, razporedi med vsa področja ukrepanja v enakem razmerju, kot je bilo predvideno že v prvotni SLR.

Zastavljeni razvojni cilji in načrtovane usmeritve znotraj posameznih tematskih področij ukrepanja so **skladni s petim težiščem ukrepanja, določenim v Programu razvoja podeželja 2014-2020**, in sicer »Zelena delovna mesta in skladi vzdrženi razvoj podeželja, ki temelji na razvoju endogenih potencialov podeželja.« Realizacija načrtovanih glavnih ciljev območja LAS, ki so:ustrezno podporno okolje, primerna in zadovoljiva infrastruktura, ohranjena biotska raznovrstnost in varovane naravne vrednote ter izboljšani pogoji za večjo vključenost prepoznanih ranljivih skupin ter **v urbanih območjih**: spodbujena podjetniška aktivnost in socialno podjetništvo ter nove oblike podjetniškega sodelovanja, izboljšano stanje okolja ter spodbujene aktivnosti, ki bodo prispevale k večji vključenosti prepoznanih ranljivih skupin, vsekakor podpirajo dano težišče ukrepanja PRP, saj bo območje LAS zastavljene cilje, usmerjene v trajnostni razvoj in ustvarjanje ter ohranjanje delovnih mest, uresničevalo s tesnim sodelovanjem in s pomočjo razpoložljivih lokalnih virov, in sicer s pomočjo sklada EKSRP in sklada ESRR. Na ta način bo SLR vsekakor **prispevala k šesti prednostni nalogi Programa razvoja podeželja 2014-2020**: »Spodbujanje socialne vključenosti, zmanjševanje revščine in gospodarskega razvoja podeželskih območij s poudarkom na prednostnem področju 6B, in sicer pospeševanju lokalnega razvoja podeželskih območij.«.

Območje LAS bo spodbujalo aktivnosti, ki bodo prispevale k boljšemu izkoriščanju obstoječih virov, kapacitet in zmožnosti ter na ta način spodbujale razvoj novih dejavnosti, ohranjanje in ustvarjanje novih delovnih mest in ustvarjale pogoje za trajnostni in usklajen razvoj celotnega območja. Načrtovani ukrepi, ki se bodo izvajali z namenom realizacije zastavljenih razvojnih ciljev območja LAS, pa bodo prispevali tudi **k peti prednostni naložbi unije, opredeljeni v Operativnem programu za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020**, in sicer »Spodbujanje socialne vključenosti ter boj proti revščini in kakršni koli diskriminaciji z vlaganjem v okviru strategij lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost.«. Območje LAS bo podpiralo in izvajalo operacije, ki bodo prispevale k zagotavljanju enakomerne razvitosti celotnega območja LAS, večji konkurenčnosti območja, zmanjševanju socialne izključenosti ter spodbujale aktivna partnerstva.

Ustvarjanje delovnih mest

Gospodarska kriza zadnjih let je prispevala k poslabšanju položaja prebivalstva tudi na območju LAS, saj se sooča z velikim številom brezposelnih, pomanjkanjem delovnih mest, prenizkim dohodkom ter posledično slabšim socialnim položajem, zato so na območju LAS vsekakor **močne potrebe po ohranjanju in ustvarjanju delovnih mest**. Na območju, ki je pretežno podeželsko, obstajajo številne priložnosti za razvoj dejavnosti in delovnih mest, vendar so še precej neizkoriščene. V okviru tematskega področja »ustvarjanje delovnih mest« bodo tako podprte **operacije, ki bodo prispevale k vzpostavitvi ustreznega podpornega okolja, sofinancirane s sredstvi sklada EKSRP ter operacije, ki bodo spodbujale podjetniške aktivnosti, socialno podjetništvo ter nove oblike podjetniškega sodelovanja v urbanih območjih, sofinancirane s sredstvi sklada ESRR**. V

urbanih območjih (naselja Dobrna, Oplotnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče) je zagotovljena **večja kritična masa ljudi**, poleg tega so **na razpolago ustrezne podporne institucije**, ki lahko zagotavljajo pomoč pri oblikovanju in realizaciji podjetniške ideje. Kljub temu pa je prisotna **slaba podjetniška aktivnost** ter slabe povezave z okoljem, predvsem podeželskim območjem, kar bi spodbudilo večje zanimanje za medsebojno sodelovanje ter okrepilo podjetniško aktivnost. Zato se bodo spodbujale aktivnosti, ki bodo prispevale k večji podjetnosti, ustvarjalnosti, inovativnosti ter ustvarjanju pogojev za izvajanje podjetniških iniciativ.

Aktivnosti bodo tako usmerjene v **ustvarjanje ustreznih pogojev**, ki bodo prispevali k razvoju različnih dejavnosti za **ohranjanje ter ustvarjanje novih delovnih mest**. Predvsem v **razvoju nekmetijskih dejavnosti** obstajajo potenciali za ohranjanje in ustvarjanje novih delovnih mest. Iz pobud, prejetih iz lokalnega okolja, se kažejo možnosti za ustvarjanje delovnih mest predvsem na področju lokalne samooskrbe, spodbujanju kratkih dobavnih verig, razvoju socialnih storitev. **V urbanih območjih** bo potrebno predvsem **spodbujati podjetniške aktivnosti s poudarkom tudi na socialni vključenosti**, kot so razvoj storitev za pomoč pri iskanju zaposlitve, vzpostavljanje mrež za spodbujanje podjetništva. Pri tem bo potrebno **smiselno izkoristiti, vključiti tudi obstoječe objekte**. **Razvoj novih storitev**, ki v posameznem okolju še niso prisotne, bo zahteval tudi **vzpostavitev ustreznega delovnega mesta**, saj bo potreben nekdo, ki bo razpolagal z ustreznimi znanji ter bo odgovoren za kvalitetno izvedbo vzpostavljene storitve, aktivnosti oz. dejavnosti ter prispeval k temu, da bo v lokalnem okolju zaživela. Namreč dostikrat ne zadošča zgolj izražena želja in interes, temveč je **pomembna oseba**, ki si prizadeva in usmerja svoje moči v realizacijo zastavljenega, pri čemer pa je izjemnega pomena spodbujanje povezovanja in čim širše vpetosti v aktivnosti. Spodbujala se bodo **inovativna razvojna partnerstva**, ki bodo prispevala k večji podjetniški iniciativi, informiranju, obveščanju, nadgradnji obstoječih vsebin ter izvajala aktivnosti **za oživljanje urbanih središč**.

Pomembna je **vzpostavitev ustreznega podpornega okolja**, ki bo zainteresiranim zagotavljala ustrezno podporo pri razvoju njihove podjetniške ideje ter nudila ustrezno pomoč tudi pri realizaciji zastavljene ideje, v **urbanih območjih** tudi **krepi mrežne povezave med podjetji**. **Spodbujati malo gospodarstvo**, za katerega so na območju LAS boljše možnosti, saj zaradi pomanjkanja delovnih mest, ki bi zagotavljale dolgoročno zaposlitev, posamezniki **iščejo priložnosti v podjetništvu**. Zato tudi potrebujejo **dodatna specifična znanja**, ki jih šolski sistem ne zagotavlja v polni meri.

Možnosti za ohranjanje in razvoj delovnih mest je tudi v **tradicionalnih poklicih**, ki so značilna za to območje in za katere v zadnjem času zanimanje upada. Zato bo potrebno mlade spodbujati k odločanju za obrtne poklice ter za podjetniško pot, tako z izvedbo **animacijskih delavnic** po šolah in podjetjih, **podjetniškimi krožki, predstavitvami poklicev** in s konkretnim **preizkušanjem mladih za delo v obrti**. Z večjo zainteresiranostjo mladih po opravljanju obrtnih poklicev bodo takšna podjetja pridobila kvaliteten kader iz lokalnega okolja, kar bo prispevalo k ohranitvi in razvoju teh dejavnosti, hkrati povečalo privlačnost območja za ostajanje mladih v domačem okolju.

Številne priložnosti območje prepozna na področju razvoja turizma, predvsem **trajnostnega turizma**, saj ima biotsko pestro območje, z ohranjeno naravo in bogato kulturno ter naravno dediščino, velik potencial v razvoju turistične ponudbe. Aktualni trendi usmerjajo ponudnike v **sodobne metode priprave zanimivih in atraktivnih turističnih produktov**, ki temeljijo na t.i. **igrifikaciji v turizmu**. Podajanje oz. predstavljanje bogate dediščine skozi sodobne načine in v smislu kulturno zgodovinsko doživljajskih zgodb, bo naredilo območje bolj prepoznavno, privlačnejše za obiskovalce, saj se jim bo ponudilo nekaj več. Skozi **izobraževanja, skupen razvoj turističnih produktov, trženje**, se bo prispevalo k ustvarjanju pogojev za razvoj novih dejavnosti, novih delovnih mest, in sicer tako v ruralnem okolju kot **tudi v urbanih območjih**, s tem da bo dan poudarek na **okrepitvi sodelovanja**.

Potrebe se kažejo v izvedbi dodatnih izobraževanj za območne turistične vodnike, saj je na območju pomanjkanje le teh. In sicer bo potrebno zastaviti tako, da bodo potencialni vodniki v tem prepoznali priložnost za ustvarjanje rednega dohodka in delovnega mesta zase. **V urbanih območjih** bo poudarek dan tudi na **usposabljanjih za pridobitev znanj in spretnosti**, ki so potrebna za uspešno **delo v socialnem podjetništvu** ter na informiranju in pridobitvi znanj z namenom **spodbujanja socialnega podjetništva in novih oblik podjetniškega sodelovanja**.

Spodbujanje lokalne samooskrbe predstavlja priložnost tako za ohranitev delovnih mest kot tudi za razvoj in ustvarjanje novih. V ta namen bo potrebno **okrepiti povezanost in medsebojno**

sodelovanje še zlasti z urbanim območjem, kjer je večja kritična masa. Spodbujanje pridelave tudi z **zagotavljanjem obdelovalne zemlje** tistim, ki le te nimajo (skupni vrtovi). Zagotavljanje **ustrezne strokovne podpore**, ki bo prispevala h kvalitetni pridelavi, spodbujala trajnostno kmetovanje in prehod na ekološki način pridelave. Aktivnosti bo potrebno usmeriti še v **okrepljeno trženje**, pri čemer je ponovno zelo pomembno povezovanje in skupno nastopanje ter **zagotovitev ustreznih prodajnih prostorov**, kjer bo možno ponuditi in odkupiti tržne viške.

Razvoj osnovnih storitev

Kljub temu, da se v zadnjih letih predvsem s strani lokalne skupnosti veliko vlaga tako v urejanje infrastrukture kot tudi osnovnih storitev, obstajajo na območju LAS še vedno **precejšnje potrebe po ureditvi lokalne infrastrukture in osnovnih storitev**. Bolje so razvita središča mest in večjih naselij, medtem ko na bolj oddaljenih območjih, predvsem hribovitih predelih, obstaja še velika **potreba po ureditvi lokalne infrastrukture, od cest, vodovoda, kanalizacije, širokopasovnih omrežij** ipd. kot tudi **ureditvi skupnih prostorov**, kar bi omogočalo kvalitetnejše bivanje na teh predelih.

Nezagotovljena osnovna infrastruktura in osnovne storitve razvojno oddaljujejo takšna območja od večjih centrov, zmanjšujejo njihovo privlačnost, kar vpliva na odseljevanje s teh območij, slabe pogoje za razvoj dejavnosti in ustvarjanje delovnih mest. Zato si bo območje LAS prizadevalo k **izboljšanju in razvoju osnovnih storitev in infrastrukture**, kjer bodo tovrstne operacije **nujne za vzpostavitev pogojev za nadaljnji razvoj**, za pričetek ali nadaljevanje izvajanja določene dejavnosti ter tudi vzpostavitev ali ohranjanje delovnih mest. Podprte **operacije v okviru tematskega področja »razvoj osnovnih storitev«** bodo **sofinancirane zgolj s sredstvi sklada EKSRP**.

Območje LAS se na eni strani sooča s številnimi **objekti, ki so zapuščeni**, v bolj ali manj slabem stanju, predstavljajo pa določen **strošek upravljanja** za lastnika, na drugi strani se mnoga društva, skupine krajanov spopadajo s **pomanjkanjem ustreznih funkcionalnih prostorov** za izvajanje njihovih aktivnosti. Ena izmed rešitev obstoječe situacije je **obnova in ustrezna ureditev** takšnih **obstojećih objektov**, s čimer bi preprečili njihovo nadaljnje propadanje, dodala bi se jim vsebina, razporedil strošek upravljanja, večja bi bila korist takšnih objektov za okolje, saj bi bili bolj vpeti v lokalno dogajanje. Na ta način bi se omogočila enakopravnejša vključitev vsem posameznikom in različnim skupinam, ki bi želeli sodelovati pri izvajanju najrazličnejših aktivnosti, kar jim je dostikrat tudi zaradi razpršenosti naselij in poselitve ter slabih funkcijskih povezav oteženo.

Revitalizacija obstoječih objektov je primerna tudi za zagotovitev oz. **dopolnitev manjkajočih nastanitvenih zmogljivosti** za potrebe razvoja dodatne turistične ponudbe. Predvsem južni del območja LAS se sooča s precejšnjim pomanjkanjem nastanitvenih kapacitet. Zato bo potrebno iskati ustrezne rešitve, ki bodo prispevale k temu, da se bodo lahko razvijale in izvajale tudi takšne aktivnosti, ki bodo predvidevale zadrževanje večjih skupin na območju dlje časa. Usmeriti se bo potrebno v **razvoj manjše turistične infrastrukture**, za kar so na območju možnosti in interes, posledično se bodo pričele razvijati ostale dejavnosti in ohranjanje ter razvoj novih delovnih mest. Ena izmed priložnosti je tudi vzpostavitev **postajališč za avtodome**, kar bi pritegnilo novo ciljno skupino na območje in prispevalo k razvoju dodatne ponudbe, saj je opaziti porast tovrstnega turizma tako v Sloveniji kot v tujini.

Opaziti je **pomanjkanje ustrezne infrastrukture za izvajanje prostočasnih, športnih in drugih aktivnosti**, kjer bi lahko tako posamezniki, družine, mladi in starejši, skratka vsi zainteresirani, kvalitetno, zanimivo in varno preživljali svoj prosti čas. Zato bodo aktivnosti usmerjene v **vzpostavljanje in razvoj ustreznih pogojev** za razvoj in izvedbo aktivnosti, kot so rekreiranje, ustvarjalne aktivnosti, medgeneracijsko povezovanje idr. ter **povečalo dostopnost do storitev**.

V obdobju 2007-2013 je bilo vzpostavljenih in urejenih precej **tematskih poti**, in sicer je bila izvedena zgolj **osnovna ureditev** (označitev, postavitev tabel). Z uporabo vzpostavljenih poti pa se je pokazalo, kako bi jih bilo potrebno nadgraditi, da bi bile za uporabnike prijaznejše, uporabnejše in bi prispevale k aktivnemu in varnemu preživljanju prostega časa, večjemu zadovoljstvu uporabnikov in s tem k večjemu številu uporabnikov, kar bi vplivalo na večjo kakovost bivanja na podeželju in **spodbudilo razvoj dodatnih dejavnosti** ob poti. Potreba se kaže po nadgradnji **z dodatnimi vsebinami, virtualno interpretacijo dediščine, virtualno nadgradnjo obstoječe ponudbe** (aplikacije za

pametne telefone, avdiovodniki, virtualni film, posodobitev interpretacijskih orodij ...), s čimer se bo prispevalo k večji doživljajski izkušnji za obiskovalce.

Varstvo okolja in ohranjanje narave

Ohranjenost narave in biotske pestrosti območja LAS je vsekakor prednost, ki jo je potrebno ohranjati tudi v prihodnje, zato bodo v okviru tega področja ukrepanja aktivnosti usmerjene v **krepitev osveščenosti prebivalstva o pomenu zdravega okolja, narave in njenih danosti, odgovornem odnosu do varovanja in ohranjanja** le tega, **zmanjševanje onesnaževanja in negativnih vplivov na okolje**. Spodbujale se bodo aktivnosti, ki bodo **spodbujale skupnosti brez odpadkov, okolju prijazno gospodarstvo**, temelječe na **učinkovit rabi virov**, obnovo manjše infrastrukture za zmanjšanje obremenitev okolja.

Precejšen napor bo usmerjen v izobraževalne vsebine za mlade in tudi ostale glede **ločevanja in ponovne uporabe odpadkov**, k varovanju in razbremenitvi okolja bodo prispevale aktivnosti, ki bodo spodbujale **ponovno uporabo rabljenih predmetov** ter z ozaveščanjem o prekomerni uporabi plastike, ki se ne reciklira.

Večja osveščenost in boljša informiranost prebivalstva se bo dosegala z demonstracijskimi operacijami, ki bodo s **praktičnimi prikazi uporabe postopkov, praks** na področju obnove in ponovne uporabe, prispevali k ohranjanju in izboljšanju stanja okolja. Tako bodo udeleženci **pridobili lastne izkušnje** in hkrati **motivacijo** za kreativno razmišljanje in ustvarjanje, kar bo posledično prispevalo tudi k razvoju novih dejavnosti in novih delovnih mest.

V **urbanih območjih se bodo podpirale aktivnosti**, ki bodo spodbujale **okolju prijazno gospodarstvo, učinkovito rabo virov, obnovo obstoječih poti in manjše infrastrukture** s ciljem izboljšati stanja okolja in zmanjševanja emisij toplogrednih plinov, **urejanje zelenih površin ter izboljšati informiranost prebivalstva** o možnih načinih ravnanja, ki bodo prispevali k manjši onesnaženosti urbanih območij kot tudi o možnostih ustvarjanja **zelenih delovnih mest**.

K varstvu okolja in ohranjanju narave bodo prispevali **ciljno usmerjeni doživljajski turistični produkti**, ki se bodo oblikovali z osrednjim namenom vpeti okoljske vsebine in naravno dediščino na sonaraven način ter povezati z obstoječo ponudbo.

Spodbujanje lokalne samooskrbe bo zagotovo prispevalo k varstvu okolja in ohranjanju narave, saj se bo spodbujala **večja skrb in boljši odnos do okolja**, kmetijske prakse, ki ugodno vplivajo na ohranjanje naravnih virov in prilagajanju podnebnim spremembam na podeželju, kar bo z okrepljenim sodelovanjem in povezavami prispevalo k razvoju zelenih delovnih mest v urbanem območju.

Na območju LAS je kar precej varovanih območij, razvoju katerih bomo prav tako namenili večjo pozornost. Zlasti **upravljanje z varovanimi območji** (še posebej v območju Nature 2000) je ena izmed potreb, izkazanih v analizi stanja. Aktivnosti bo potrebno usmerjati v izboljšanje učinkovitosti sistema upravljanja takšnih območij. Pri tem pa se zavedati dejstva, da tudi za tovrstne aktivnosti ni na razpolago potrebnih finančnih sredstev, zaradi česar bo potrebno aktivno sodelovanje in povezovanje različnih inštitucij, s čimer se bodo lažje dosegali maksimalni učinki. **Zagotovitev upravljanja varovanih območij** in vzpostavitev **enotnega sistema upravljanja** bo prispevala k vzdrževanju in obnovi ugodnega stanja habitatov ter zagotovitvi ohranitve rastlinskih in živalskih vrst na teh območjih, kar bo vplivalo na boljše in trajnejše zavarovanje biotske raznovrstnosti. Pri tem bo potrebno izvajati aktivnosti, ki bodo **krepile osveščenost in informirale** prebivalstvo o pomenu ohranjanja in ustreznega vzdrževanja teh območij, **predvsem kmete**, ki se nahajajo na ali v bližini teh območij, ki pa bodo imeli interes za ohranitev varovanih območij, če bodo v tem videli ekonomski interes zase.

Glede na izkazane potrebe območja LAS bodo v okviru tematskega področja varstvo okolja in ohranjanja narave podprte **operacije, ki bodo prispevale k doseganju cilja »ohranjanje biotske raznovrstnosti in varovanje naravnih vrednot«, sofinancirane s sredstvi sklada EKSRP ter operacije, ki bodo prispevale k doseganju cilja »izboljšanje stanja okolja«, sofinancirane s sredstvi sklada ESRR.**

Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin

Lokalno partnerstvo območja LAS je vseskozi odprto za sodelovanje in si nenehno prizadeva k aktivnemu vključevanju vseh skupin na območju. Še zlasti **mladi** predstavljajo eno izmed **ranljivih**

skupin, saj jih je zaradi trenutne gospodarske situacije veliko število nezaposlenih in brez lastnega dohodka, kar negativno vpliva na njihov socialni položaj, duševno zdravje, jih sili v odseljevanje. Prav tako se brez ustreznih, njim namenjenih aktivnosti, zapirajo vase, ne družijo, ipd. kar posledično vpliva tudi na slabše počutje in zdravje, zato bo še zlasti v **urbanih območjih** potrebno **bolj delati z mladimi**, in pa tudi z ostalimi ranljivimi skupinami, saj se bodo le tako dosegali želeni učinki.

Zaradi navedenih razlogov se bodo izvajale aktivnosti, ki bodo prispevale k izboljšanju kvalitete življenja **otrok in mladostnikov s spodbujanjem k aktivnemu preživljanju prostega časa**, za kar se bodo s posameznimi operacijami **zagotovili ustrezni pogoji**. Vzpostavljeni elementi bodo prilagojeni starosti otrok in mladostnikov, motoričnemu ter psihosomatskemu razvoju ter uporabljene sodobne pedagoške metode. S tem se bo prispevalo k **izboljšani kvaliteti življenja, razvoju motoričnih spretnosti** ob pomoči strokovnjakov ter omogočilo **aktivno in hkrati zabavno preživljanje prostega časa**. Izvajanje različnih **izobraževanj mladih** s področja varovanja narave, sonaravnih kmetijskih praks, spodbujalo medgeneracijsko povezovanje in izmenjava znanj.

S **spodbujanjem medgeneracijskega povezovanja** se bo več pozornosti namenjalo tudi naslednji **ranljivi skupini** na območju LAS, to so **starejši**, ki predstavljajo skupino s posebnimi potrebami, zaradi zmanjšanih psihofizičnih sposobnosti in predvsem velikega deleža le teh na območju LAS. Zanje se bodo uredili posebni prostori, kjer bodo lahko **izvajali njim prilagojeno vadbo, telesno dejavnost** skozi različne programe vaj za izboljšanje fizičnih in psihičnih sposobnosti. Nadalje bo potrebno aktivnosti usmerjati tudi k starejšim, ki ostajajo sami doma, predvsem zaradi odhajanja mladih s podeželja. Zanje je pomembna **zagotovitev ustrezne socialne in zdravstvene oskrbe**, še zlasti dostop teh storitev, kajti v večini primerov starejši, ki ostanejo sami, nimajo možnosti prevoza, dostikrat tudi niso zainteresirani za vključevanje v okolje. Priložnost je v razvoju storitev, ki bodo zagotovile **kvalitetno oskrbo** kar je nadalje priložnost za nova delovna mesta.

Organizirala se bodo različna **druženja in delavnice**, prilagojena starejšim ter v povezovanju z mladimi in ostalimi generacijami, s čimer se bo krepila njihova samopodoba, občutek pripadnosti, z izmenjavo znanj pa se bo prispevalo tudi k ohranjanju kulturne dediščine ter k ustvarjanju pogojev za ohranjanje in razvoj različnih dejavnosti.

Okrepljeno povezovanje in medgeneracijsko sodelovanje, ki izhaja iz lokalno izražene potrebe in želje po soustvarjanju pestrejšega življenja, izmenjavi znanj, spretnosti in izkušenj, bo prispevalo k **vzpostavitvi stičišča za vse**, ki si želijo družbe, novih spoznanj. S temi aktivnostmi bomo zagotovili **enakomernost kakovosti bivanja** na območju LAS. Predvsem v **urbanih območjih** bo potrebno **izkoristiti vzpostavljeno socialno infrastrukturo** ter **spodbujati razvoj novih modelov vključevanja** prepoznanih ranljivih skupin.

Ena izmed posledic gospodarske krize, ki je prizadela tudi območje LAS, je povečanje števila brezposelnih, zlasti **žensk na podeželju**, ki prav tako predstavljajo pomembno ranljivo skupino, ki ji je potrebno posvetiti pozornost. Izvajati bo potrebno aktivnosti, ki bodo prispevale k njihovi **večji vključenosti** v okolje, **krepiti** njihovo **informiranost in izobraženost** z izvajanjem raznih srečanj, delavnic ipd. ter jim **zagotavljati podporo** pri ustvarjanju ustreznih pogojev za razvoj dejavnosti, s čimer bi si zagotovile reden dohodek in lažje, kvalitetnejše življenje.

Dostikrat samoumevna dostopnost, ki je pomembna za neodvisno in samostojno življenje posameznika, pa mnogim ni omogočena, zato območje LAS prepoznava tudi **invalidne** kot eno izmed pomembnih ranljivih skupin in aktivnosti usmerja v **izenačevanje pravic invalidov za neodvisen dostop in večjo svobodo gibanja**. Ena izmed nalog je odpravljanje arhitekturnih ovir, ustreznih prilagoditev zunanjih površin ter zagotovitev ostale podpore, ki jo potrebujejo v vsakdanjem življenju.

Na **urbanem območju se bodo še posebej spodbujale aktivnosti**, ki bodo usmerjene v delo z mladimi, ženskami, invalidi, s starejšimi, v spodbujanje zdravega in aktivnega življenjskega sloga, krepitev sodelovanja z institucionalnim okoljem, oblikovanje partnerstev za boljše delo in vključevanje prepoznanih ranljivih skupin.

Večje vključevanje prepoznanih **ranljivih skupin na območju LAS**, kot tudi vseh ostalih skupin, bo **povečalo socialno vključenost in aktivacijo**, kar bo **prispevalo h krepitvi in vzdrževanju kakovosti življenja**. Zaradi velikega pomena aktivne vključenosti ter prispevanja k boljši kvaliteti bivanja vsem, bodo **podprte operacije sofinancirane s sredstvi sklada EKSRP in sklada ESRR**.

Spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja in povezovanja z okrepljenim informiranjem, izobraževanjem, prenosom znanj in izkušenj, bo povezovalo širšo javnost in omogočalo aktivno vključevanje vseh zainteresiranih. Izvajane vsebine se bodo **oblikovale skupaj z udeleženci**, saj jih bodo sami tako predlagali kot tudi sooblikovali in sodelovali pri njihovem izvajanju.

8.Opis in način doseganja ter zasledovanja horizontalnih ciljev Evropske unije

Strategija lokalnega razvoja bo z različnimi ukrepi **aktivno prispevala k uresničevanju horizontalnih ciljev Evropske unije**, saj je s ciljem doseganja trajnostnega in celovitega razvoja potrebno imeti skrb za ohranjanje in varovanje okolja, se odzivati na podnebne spremembe, pri čemer se mnogokrat uporabijo novi pristopi ali izvedejo že uspešni pristopi na novih območjih. **Prispevanje posamezne operacije k horizontalnim ciljem EU** se bo preverjala na podlagi izpolnjevanja kriterija za izbor operacij, saj bodo prijavitelji utemeljili h kateremu horizontalnemu cilju EU bodo prispevali in kako.

Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje

Za območje LAS, ki je pretežno podeželsko in predstavljajo kmetijske dejavnosti pomembno gospodarsko dejavnost, imajo **podnebne spremembe** vsekakor **velik vpliv**, ki ga ne gre zanemariti, tudi pri razvoju ostalih dejavnosti na območju. Še zlasti precejšen vpliv imajo na osnovno kmetijsko dejavnost, saj lahko le te prispevajo k precejšnji škodi, opuščanju določenih aktivnosti in izpadu dohodka. Medtem ko je **v urbanih območjih** prisotna velika obremenjenost okolja predvsem zaradi gostega prometa, ki poteka skozi središča. Izvajale se bodo aktivnosti, ki bodo **prebivalstvo osveščale** o podnebnih spremembah, prevelikih izpustih, njihovih posledicah ter hkrati **informirale in izobraževale o možnih akcijah in ukrepih**, za blažitev podnebnih sprememb kot prilagajanje nanje. Prav tako se bodo spodbujale aktivnosti, usmerjene v **sonaravno gospodarjenje**, upoštevanje načela **optimalne rabe virov**, večji **energetski učinkovitosti objektov**, uvajanje **obnovljivih virov energije**. Območje LAS si bo tako prizadevalo k temu, da bo v čim večji prispevalo k blaženju podnebnih sprememb in učinkovitemu prilagajanju nanje, tudi s **spodbujanjem prenosa znanj in inovacij**.

Okolje

Za območje LAS, je značilna velika ohranjenost narave, bogata biotska pestrost, kar si bo območje prizadevalo ohraniti tudi v prihodnje, zato bodo izvajane aktivnosti usmerjene v **varovanje okolja** in sicer s **krepitevijo osveščenosti prebivalstva** o pomenu zdravega okolja, narave in njenih danosti, varovanja in ohranjanja le tega, zmanjševanje onesnaževanja in negativnih vplivov na okolje. Nadalje se bo spodbujalo **ustvarjanje zelenih delovnih mest, okolju prijaznejša kmetijska pridelava** v lokalnem okolju, **razvoj kratkih dobavnih verig**, razvoj okolju prijaznega gospodarstva.

Inovacije

Že v obdobju 2007-2013 je območje LAS k realizaciji zastavljenih razvojnih ciljev vseskozi pristopalo na **inovativen način**, že s samim pristopom LEADER, izvajale so se **aktivnosti**, ki so na določenem območju predstavljale **nekaj novega**, uporabljeni so bili **novi načini izvajanja**. Območje LAS bo k inovativnosti težilo tudi v prihodnje, saj **inovativen pristop**, ki daje **možnost aktivnega vključevanja lokalnega okolja** k oblikovanju razvojnih prioritet in operacij, dejansko prispeva k **načrtovanju in izvajanju inovativnih rešitev**, ki prispevajo k trajnostnemu razvoju območja. Območje LAS bo iskalo priložnosti z novega zornega kota, nove načine obravnavanja vprašanj ter proučevalo nove odzive, ki lahko zagotovijo zelene in trajnejše rešitve. Pri tem bodo aktivno sodelovale različne skupine, okrepilo se bo sodelovanje, prispevalo k doseganju multiplikacijskih učinkov na zelene spremembe ter k odkrivanju in oblikovanju novih načinov uporabe obstoječih virov in sredstev.

Spodbujanje enakosti moških in žensk ter nediskriminacija

Strategija lokalnega razvoja LAS je usmerjena v zagotavljanje trajnostnega in celovitega razvoja celotnega območja, pri čemer se zaveda, da je zelo pomembna enakovredna obravnava vseh skupin

prebivalstva, zagotavljanje enakih pogojev in možnosti vsem, zato bo skozi posamezne ukrepe spodbujalo izvajanje aktivnosti, ki ne bodo preferirale posameznih skupin, temveč bodo zagotavljale enake pogoje vključevanja vsem ter prispevale k enakosti moških in žensk. Temu področju bo dan še poseben poudarek znotraj četrtega tematskega področja, saj je na območju LAS prisoten večji delež brezposelnih žensk, zato si bo območje LAS prizadevalo to razliko zmanjšati.

9.Opis SLR in njenih ciljev vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov

Območje LAS želi nadaljevati z razvojno vizijo, zastavljeno že v obdobju 2007-2013, saj le ta zajema glavne strateške usmeritve območja, ki so dolgoročno usmerjene in za uresničitev katerih je potrebno daljše časovno obdobje, tesno partnerstvo, aktivno sodelovanje in trajnostna naravnost izvajanja.

In sicer si je območje LAS zastavilo naslednjo **vizijo**: S skupnimi močmi na podlagi tradicije, bogate naravne in kulturne dediščine ter podjetnosti prebivalcev krepi gospodarsko moč območja ter njegovo prepoznavnost kot območja, ki zna na inovativen način uspešno spojiti preteklost s prihodnostjo, ustvariti kvalitetne pogoje za bivanje in delo ter pri tem ohraniti in nadgraditi svojo še ohranjeno identiteto.

Zaznane potrebe na območju LAS so jasno usmerjene v zagotavljanje osnovnih pogojev za razvoj dejavnosti ter ohranjanje in ustvarjanje delovnih mest, ohranjanje in varovanje narave in okolja ter aktivno vključevanje ranljivih skupin, na celotnem območju LAS, tako na ruralnem kot urbanem območju, iz česar izhajajo tudi **glavni cilji**:

- 1.ustrezno podporno okolje,
- 2.spodbujene podjetniške aktivnosti in socialno podjetništvo ter nove oblike podjetniškega sodelovanja v urbanih območjih,
- 3.primerna in zadovoljiva infrastruktura,
- 4.ohranjena biotska raznovrstnost in varovane naravne vrednote,
- 5.izboljšano stanje okolja v urbanih območjih,
- 6.izboljšani pogoji za večjo vključenost prepoznanih ranljivih skupin,
- 7.spodbujene aktivnosti, ki prispevajo k večji vključenosti prepoznanih ranljivih skupin v urbanih območjih.

Zastavljeni razvojni cilji in načrtovane usmeritve znotraj posameznih tematskih področij ukrepanja so **skladni s petim težiščem ukrepanja, določenim v Programu razvoja podeželja 2014-2020**, in sicer »Zelena delovna mesta in skladi vzdrženi razvoj podeželja, ki temelji na razvoju endogenih potencialov podeželja.« Realizacija načrtovanih glavnih ciljev območja LAS, ki so: ustrezno podporno okolje, spodbujene podjetniške aktivnosti in socialno podjetništvo ter nove oblike podjetniškega sodelovanja, primerna in zadovoljiva infrastruktura, ohranjena biotska raznovrstnost in varovane naravne vrednote, izboljšano stanje okolja, izboljšani pogoji za večjo vključenost prepoznanih ranljivih skupin, spodbujene aktivnosti, ki prispevajo k večji vključenosti prepoznanih ranljivih skupin, vsekakor podpirajo dano težišče ukrepanja PRP, saj bo območje LAS zastavljene cilje, usmerjene v trajnostni razvoj in ustvarjanje ter ohranjanje delovnih mest, uresničevalo s tesnim sodelovanjem in s pomočjo razpoložljivih lokalnih virov, in sicer s pomočjo sklada EKSRP in sklada ESRR. Na ta način bo SLR vsekakor **prispevala k šesti prednostni nalogi Programa razvoja podeželja 2014-2020**: »Spodbujanje socialne vključenosti, zmanjševanje revščine in gospodarskega razvoja podeželskih območij s poudarkom na prednostnem področju 6B, in sicer pospeševanju lokalnega razvoja podeželskih območij.«.

Območje LAS bo spodbujalo aktivnosti, ki bodo prispevale k boljšemu izkoriščanju obstoječih virov, kapacitet in zmožnosti ter na ta način spodbujale razvoj novih dejavnosti, ohranjanje in ustvarjanje novih delovnih mest in ustvarjale pogoje za celovit in trajnostni razvoj območja.

Načrtovani ukrepi, ki se bodo izvajali z namenom realizacije zastavljenih razvojnih ciljev območja LAS, pa bodo prispevali tudi **k peti prednostni naložbi unije**, opredeljeni v **Operativnem programu za**

izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020, in sicer »Spodbujanje socialne vključenosti ter boj proti revščini in kakršni koli diskriminaciji z vlaganjem v okviru strategij lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost.«. Območje LAS bo podpiralo in izvajalo operacije, ki bodo prispevale k zagotavljanju enakomerne razvitosti celotnega območja LAS, večji konkurenčnosti območja, zmanjšanju socialne izključenosti ter spodbujale aktivna partnerstva.

SLR je s svojimi glavnimi cilji, usmeritvami in ukrepi usklajena z **Regionalnim razvojnim programom Savinjske regije za obdobje 2014-2020**, in sicer z regijskim razvojnim ciljem, definiranim v 2. poglavju, »Regija bo težila k družbenemu celovitemu in teritorialnemu enakomernemu trajnostnemu razvoju.« ter ključnimi področji, ki so: trajnostna gospodarska rast, trajnostni teritorialni razvoj regije, samooskrba regije, vključujoča družba, trajnostni turizem, blaginja družbe, upravljanje z naravnimi viri, infrastruktura za boljše stanje okolja in trajnostno mobilnost.

Glede na to, da v območje LAS spada tudi območje občine Oplotnica, je SLR skladna tudi z **Regionalnim razvojnim programom Podravje 2014-2020** ter opredeljenimi strateškimi cilji: podpreti razvojni preboj in skupno identiteto regije, povečati podjetnost in konkurenčnost gospodarstva in družbe, spodbuditi socialno vključenost, znižati brezposelnost mladih in starejšega prebivalstva, povečati število novih kvalitetnih delovnih mest, povečati konkurenčnost turizma in ohraniti naravno in kulturno dediščino, izboljšati pogoje za razvoj kulturnih in kreativnih industrij, izboljšati kakovost življenja, povečati samooskrbo in energetske učinkovitost ter trajnostni razvoj.

SLR je prav tako skladna s ključnimi področji in cilji, definiranimi v Območnem razvojnem programu Obsotelje in Kozjansko 2014-2020 ter v razvojnih programih posameznih občin, vključenih v LAS.

Z izvajanjem operacij znotraj posameznih ukrepov po tematskih področjih bo območje LAS dejansko hkrati prispevalo k realizaciji ciljev, zastavljenih tako na regionalni, nacionalni kot tudi EU ravni.

Tematsko področje	Cilj	Kazalnik	Sklad	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Ustvarjanje delovnih mest	Ustrežno podporno okolje	Število novo ustvarjenih delovnih mest	EKSRP	3
			ESRR	
			ESPR	
	Ustrežno podporno okolje	Število ohranjenih delovnih mest	EKSRP	3
			ESRR	
			ESPR	
	Spodbujene podjetniške aktivnosti in socialno podjetništvo ter nove oblike podjetniškega sodelovanja	Število novo ustvarjenih delovnih mest	EKSRP	
			ESRR	2
			ESPR	
	Spodbujene podjetniške aktivnosti in socialno podjetništvo ter nove oblike podjetniškega sodelovanja	Število podprtih partnerstev	EKSRP	
			ESRR	6
			ESPR	
			EKSRP	
			ESRR	
			ESPR	
Razvoj	Primerna in zadovoljiva	Število novo urejene	EKSRP	7

osnovnih storitev	infrastruktura	rekreacijske in športne infrastrukture	ESPR	
	Primerna in zadovoljiva infrastruktura	Število vzpostavljenih skupnih prostorov	EKSRP	5
			ESPR	
			EKSRP	
			ESPR	
			EKSRP	
			ESPR	
			EKSRP	
			ESPR	
	Varstvo okolja in ohranjanje narave	Ohranjena biotska raznovrstnost in varovane naravne vrednote	Število izvedenih akcij informiranja in izobraževanja	EKSRP
ESRR				
ESPR				
Ohranjena biotska raznovrstnost in varovane naravne vrednote		Število operacij, izvedenih na varovanih območjih	EKSRP	2
			ESRR	
			ESPR	
Izboljšano stanje okolja		Število podprtih operacij	EKSRP	
			ESRR	6
			ESPR	
Izboljšano stanje okolja		Število deležnikov, vključenih v izvajanje operacij	EKSRP	
			ESRR	30
			ESPR	
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	Izboljšani pogoji za večjo vključenost prepoznanih ranljivih skupin	Število podprtih operacij	EKSRP	6
			ESRR	
			ESPR	
	Spodbujene aktivnosti, ki prispevajo k večji vključenosti prepoznanih ranljivih skupin	Število vključenih oseb iz prepoznanih ranljivih skupin	EKSRP	
			ESRR	320
			ESPR	
	Spodbujene aktivnosti, ki prispevajo k večji vključenosti prepoznanih ranljivih skupin	Število medgeneracijskih povezav v urbanih območjih	EKSRP	
			ESRR	6
			ESPR	
			EKSRP	
			ESRR	
			ESPR	
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		

EKSRP:

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Število novo ustvarjenih delovnih mest	1	3
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami	7	23
Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije primerjavi z določenim finančnim okvirjem	50	100
Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije	50	100
Število ohranjenih delovnih mest	1	3
Število novo urejene rekreacijske in športne infrastrukture	3	7
Število vzpostavljenih skupnih prostorov	2	5
Število izvedenih akcij informiranja in izobraževanja	7	25
Število operacij, izvedenih na varovanih območjih	2	2

ESRR:

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Število novo ustvarjenih delovnih mest	1	2
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami	6	15
Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije primerjavi z določenim finančnim okvirjem	52	100
Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije	52	100
Število podprtih partnerstev	3	6
Število podprtih operacij	3	6
Število deležnikov, vključenih v izvajanje operacij	15	30
Število vključenih oseb iz prepoznanih ranljivih skupin	150	320
Število medgeneracijskih povezav v urbanih območjih	3	6

ESPR:

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Število novo ustvarjenih delovnih mest		
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami		
Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije primerjavi z določenim finančnim okvirjem		
Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije		

Lokalno partnerstvo, na območju LAS, je vzpostavilo tesno in aktivno sodelovanje, s ciljem, na podlagi razpoložljivih resursov, kapacitet in lokalnih virov, prispevati k zagotovitvi pogojev za doseganje trajnostnega in celovitega razvoja območja LAS. Skladno s tem si je zastavilo tudi glavne cilje, k realizaciji katerih si bo v prihodnjem obdobju aktivno prizadevalo.

Cilj 1: ustrezno podporno okolje

Območje LAS se sooča z visoko stopnjo brezposelnosti, zlasti med mladimi in ženskami, ter s pomanjkanjem delovnih mest, poleg tega manjka ustreznih spodbud in usmeritev v prepoznavanje priložnosti, ki pa na območju obstajajo, zato je pomembna **vzpostavitev ustreznega podpornega okolja**, ki bo nudilo **pomoč pri prepoznavanju priložnosti** ter **spodbujalo k razvoju dejavnosti, kar bo vplivalo na ohranjanje in ustvarjanje delovnih mest**, po katerih na območju LAS obstaja velika potreba. Ohranjena delovna mesta in ustvarjanje novih bo povečalo privlačnost območja, prispevalo k temu, da bo prebivalstvo ostajalo na območju, krepilo kvaliteto bivanja in spodbudilo razvoj ostalih dejavnosti, in sicer bo **podprte operacije sofinanciralo s sredstvi sklada EKSRP**.

Na območju, ki je pretežno podeželsko, sicer obstajajo številne priložnosti za razvoj dejavnosti in delovnih mest, vendar so še precej neizkoriščene. Pomembna je vzpostavitev ustreznega podpornega okolja, ki bo **zagotavljala ustrezno podporo pri razvoju podjetniške ideje ter nudila ustrezno pomoč tudi pri realizaciji le te**.

Spodbujati bo potrebno malo gospodarstvo, za katerega so na območju LAS boljše možnosti, saj zaradi pomanjkanja delovnih mest, ki bi zagotavljale dolgoročno zaposlitev, posamezniki iščejo priložnosti v podjetništvu. Zato tudi potrebujejo dodatna specifična znanja, ki jih šolski sistem ne zagotavlja v polni meri. Mlade bo potrebno spodbujati k odločanju za obrtne poklice ter za podjetniško pot, tako z **izvedbo animacijskih delavnic po šolah in podjetjih, podjetniškimi krožki, predstavitvami poklicev in s konkretnim preizkušanjem mladih za delo v obrti**.

Iz pobud, prejetih iz lokalnega okolja, so kažejo **možnosti za ohranjanje in ustvarjanje delovnih mest** predvsem na področju lokalne samooskrbe, spodbujanju kratkih dobavnih verig, razvoju socialnih storitev. In sicer bo potrebno spodbujati podjetniške aktivnosti s poudarkom tudi na socialni vključenosti, kot so razvoj storitev za pomoč pri iskanju zaposlitve, vzpostavljanje mrež za spodbujanje podjetništva ipd.

Številne priložnosti območje prepoznava na področju razvoja turizma, predvsem trajnostnega turizma, saj ima biotsko pestro območje, z ohranjeno naravo in bogato kulturno ter naravno dediščino, velik potencial v razvoju turistične ponudbe. Aktualni trendi usmerjajo ponudnike v sodobne metode priprave zanimivih in atraktivnih turističnih produktov, ki temeljijo na t.i. igrifikaciji v turizmu. Skozi izobraževanja, skupen razvoj turističnih produktov, trženje, se bo prispevalo k ustvarjanju pogojev za razvoj novih dejavnosti in posledično novih delovnih mest.

Cilj 2: Spodbujene podjetniške aktivnosti in socialno podjetništvo ter nove oblike podjetniškega sodelovanja v urbanih območjih

V urbanih območjih je zagotovljena večja kritična masa ljudi, poleg tega so na razpolago ustrezne podporne institucije, ki lahko zagotavljajo pomoč pri oblikovanju in realizaciji podjetniške ideje. Kljub temu pa je prisotna slaba podjetniška aktivnost ter slabe povezave z okoljem, predvsem podeželskim območjem, kar bi spodbudilo večje zanimanje za medsebojno sodelovanje ter okrepilo podjetniško aktivnost. Zato bo potrebno spodbujati aktivnosti, ki bodo **krepile informiranost in pridobitev znanj**, z namenom **spodbujanja socialnega podjetništva**, ki nudi številne priložnosti, ki pa še niso zadosti prepoznane ter tudi drugih, **novih oblik podjetniškega sodelovanja**. Pomembno je tudi zagotoviti **usposabljanja** za pridobitev znanj in spretnosti, ki so potrebna za uspešno delo v socialnem podjetništvu.

Priložnost za ohranitev delovnih mest kot tudi za razvoj in ustvarjanje novih je tudi v spodbujanju lokalne oskrbe, v **krepitevi povezovanja in sodelovanja** s podeželjem ter **iskanju rešitev** pri povečanju lokalne samooskrbe in zagotavljanju ustrezne distribucije do lokalnih odjemnikov. Aktivnosti bo potrebno usmeriti še v okrepljeno trženje, pri čemer je ponovno zelo pomembno povezovanje in skupno nastopanje ter zagotovitev ustreznih prodajnih prostorov, kjer bo možno ponuditi in odkupiti tržne viške, pri čemer imajo **urbana območja prednost**, saj zagotavljajo **zadovoljivo kritično maso ljudi** kot tudi **boljšo infrastrukturno opremljenost**. **Spodbujala se bodo inovativna razvojna partnerstva**, ki bodo prispevala k večji podjetniški iniciativi, informiranju, obveščanju, nadgradnji obstoječih vsebin ter izvajala aktivnosti za oživiljanje posameznih središč, kar bo **vodilo k ohranjanju in ustvarjanju delovnih mest**.

Podprte operacije bodo sofinancirane s sredstvi sklada ESRR.

Cilj 3: primerna in zadovoljiva infrastruktura.

Za zagotovitev ustrezne kakovosti bivanja na območju, je izjemnega pomena zagotovitev primerne in zadovoljive infrastrukture, ki bo prebivalstvu zagotavljala osnovne pogoje za življenje. Kot izhaja iz analize, je na območju LAS infrastrukturna opremljenost dokaj zadovoljiva, še vedno pa obstajajo na območju precejšnji razkoraki v dostopnosti le te. Predvsem urbana središča so infrastrukturno bolje opremljena, medtem ko se **ruralna in bolj oddaljena ter višje ležeča območja še vedno soočajo z osnovnimi težavami**, kot so neustrezno urejena komunalna infrastruktura, zastareli vodovodi ali celo neurejen dostop do pitne vode, slabe ceste, pomanjkanje skupnih površin kot tudi nezadostno urejena informacijsko-komunikacijska infrastruktura.

Izvajanje aktivnosti, ki bodo prispevale k **zagotovitvi ustrezne infrastrukture**, bodo zagotovo prispevale k **boljši dostopnosti osnovnih storitev, izboljšanju kvalitete bivanja**, posledično povečale privlačnost območja ter tudi spodbudile razvoj različnih dejavnosti in delovnih mest na območju. V ta namen se bo spodbujalo izvajanje naslednjih aktivnosti: ureditev manjše lokalne

infrastrukture, predvsem tam, kjer bodo tovrstne operacije nujne za zagon ali ohranitev določene dejavnosti, nadalje ureditev skupnih prostorov, tudi z revitalizacijo že obstoječih objektov, nadgradnjo tematskih poti ipd. aktivnosti. Podprte operacije bodo sofinancirane **s sredstvi sklada EKSRP**.

Cilj 4: ohranjena biotska raznovrstnost in varovane naravne vrednote.

Prednost območja LAS, ki mu jo daje še relativno dobra ohranjenost narave in biotska pestrost, bo potrebno ohranjati tudi v prihodnje, in sicer z **aktivnostmi, ki bodo varstveno razvojno naravnane**. Z aktivnim varstvom narave bomo bistveno prispevali k varovanju naravnih vrednot in ohranjanju biotske raznovrstnosti. V ta namen se bodo spodbujale aktivnosti, usmerjene v **krepitev osveščenosti prebivalstva o pomenu zdravega okolja, narave in njenih danosti, varovanja in ohranjanja le tega, zmanjševanje onesnaževanja in negativnih vplivov na okolje**. Spodbujale se bodo aktivnosti, ki bodo spodbujale skupnosti brez odpadkov, okolju prijazno gospodarstvo, temelječe na učinkoviti rabi virov, **obnovo manjše infrastrukture za zmanjšanje obremenitev okolja** ter operacije, ki bodo s konkretnimi prikazi možnih načinov varovanja narave, zmanjševanja obremenitev okolja, zmanjševanja rabe nekaterih virov in možnosti uporabe obnovljivih virov, prispevale k doseganju zastavljenega cilja.

Podprte operacije bodo **sofinancirane s sredstvi sklada EKSRP**, pri čemer je izjemnega pomena, kot pri doseganju vseh razvojnih ciljev, tesno sodelovanje vseh skupin in čim širšega območja, saj se bo le tako krepila pripadnost dogajanju v okolju ter dosegali boljši in trajnejši učinki.

Cilj 5: izboljšano stanje okolja v urbanih območjih

V urbanih območjih bo potrebno še naprej **spodbujati aktivnosti ločenega zbiranja odpadkov**, akcije urejanja okolja, predvsem zapuščenih predelov ter **izboljšati informiranost** prebivalstva o možnih načinih ravnanja, ki bodo prispevali k manjši onesnaženosti urbanih območij kot tudi o možnostih ustvarjanja zelenih delovnih mest. Podpirale se bodo **aktivnosti, ki bodo spodbujale okolju prijazno gospodarstvo, učinkovito rabo virov, obnovo obstoječih poti in manjše infrastrukture**, s ciljem izboljšati stanje okolja in zmanjševanje emisij toplogrednih plinov.

Krepitev osveščenosti in boljša informiranost prebivalstva o pomenu ohranjanja narave, naravnih vrednot, biotske pestrosti in varovanja okolja bo prispevalo k pozitivnemu odnosu prebivalstva do narave, bolj se bo poistovetilo s pomenom ohranjanja obstoječih vrednot, kar bo tudi prispevalo k izvajanju ustreznega trženja in promocije narave in naravnih vrednot ter tudi k ekonomskim koristim lokalnega prebivalstva. Izvajane operacije bodo **sofinancirane s sredstvi sklada ESRR**.

Cilj 6: izboljšani pogoji za večjo vključenost prepoznanih ranljivih skupin.

Lokalno partnerstvo območja LAS je vseskozi odprto za sodelovanje in si nenehno prizadeva k aktivnemu vključevanju vseh skupin na območju. Večje vključevanje ranljivih skupin na območju LAS, kot so mladi, ženske, starejši in gibalno ovirani, kot tudi vseh ostalih skupin, bo povečalo socialno vključenost in aktivacijo omenjenih skupin, kar bo prispevalo h krepitvi in vzdrževanju kakovosti življenja na podeželju.

Zagotovo bo ena izmed pomembnejših aktivnosti, ki bo prispevala k večji vključenosti, **spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja in povezovanja, z okrepljenim informiranjem, izobraževanjem, prenosom znanj in izkušenj**. Te aktivnosti se bodo usmerjale tako na mlade, starejše, ženske kot tudi gibalno ovirane. Za čim boljši dostop do teh skupin pa bo potrebno v prvi fazi **okrepiti animacijo in informiranje**.

Spodbujanje aktivnega vključevanja bo predvsem mlade in ženske spodbudilo k razvoju podjetniških idej, njihovi realizaciji in s tem k ustvarjanju dohodka. Spodbujalo se jih bo tudi k aktivnejšemu

vključevanju v lokalnem okolju, tako kot tudi starejše in invalide, z izvajanjem operacij, ki bodo **zagotavljale ustrezne vsebine**, namenjene aktivni udeležbi prepoznanih ranljivih skupin kot tudi **ustvarjanju ustreznih pogojev** za njihovo aktivno udelestvo. Izvajane operacije pa bodo **podprte s sredstvi sklada EKSRP**.

Cilj 7: spodbujene aktivnosti, ki prispevajo k večji vključenosti prepoznanih ranljivih skupin v urbanih območjih

V urbanih območjih bo potrebno spodbujati aktivnosti, ki bodo namenjene aktivni udeležbi ranljivih skupin ter predvsem spodbujati medsebojno povezovanje in sodelovanje kot tudi vlagati v prostore za zagotovitev boljše izkoriščenosti le teh za izvajanje aktivnosti, namenjenih prepoznanim ranljivim skupinam. Podprte bodo operacije, ki bodo **krepile informiranost** prepoznanih ranljivih skupin o možnostih, ki jih v svojem okolju imajo na razpolago, nadalje operacije, ki bodo **ustvarjale vsebine**, namenjene aktivnejšemu udelestvu prepoznanih ranljivih skupin ter v zagotovitev ustreznih pogojev, pri čemer se bo usmerjalo v možnosti uporabe, večjega **vključevanja** že obstoječe **vzpostavljene socialne infrastrukture** kot tudi možnosti večjega **koriščenja obstoječih prostorov**.

Z oblikovanimi ciljnim vsebinami ter z ustrezno urejenimi prostori in ostali infrastrukturi, bodo lahko posamezne skupine aktivno in kvalitetno preživljale prosti čas, pridobivale nova znanja, sklepala poznanstva, kar bo posledično vplivalo na boljšo samozavest, počutje in zdravje.

Operacije, ki bodo prispevale k doseganju cilja 7, bodo **podprte s sredstvi sklada ESRR**.

Ocena okoljskih učinkov

Eden izmed glavnih ciljev, opredeljenih v SLR, je tudi izboljšanje stanja okolja, zaradi česar **izvajanje SLR ne bo imelo negativne posledice na okolje**, nasprotno, **območje LAS si bo prizadevalo k pozitivnim okoljskim učinkom**. Predvsem v okviru tretjega tematskega področja se bodo spodbujale aktivnosti, ki bodo krepile osveščenost prebivalstva o pomenu varovanja okolja in ohranjanja narave, iskale rešitve, ki bodo prispevale k zmanjševanju obremenjevanja zraka, vode in tal ter boljšemu stanju okolja. Prav tako se bodo spodbujali pozitivni učinki na okolje tudi z izvajanjem ukrepov in aktivnosti znotraj ostalih treh tematskih področij.

Inovativni značaj SLR

Območje LAS bo z uresničevanjem SLR težilo k inovativnosti, saj **inovativen pristop daje možnost aktivnega vključevanja lokalnega okolja** k oblikovanju razvojnih prioritet in operacij, kar dejansko prispeva k **načrtovanju in izvajanju inovativnih rešitev**, ki prispevajo k trajnostnemu razvoju območja. Tako si bo območje LAS prizadevalo iskati priložnosti z novega zornega kota, iskati nove načine obravnavanja vprašanj ter proučiti nove odzive, ki lahko zagotovijo zelene in trajnejše rešitve. Inovacije bodo tako vključevale nove načine obravnavanja izpostavljenih problematik in iskanja rešitev, nove storitve na območju LAS, pri čemer bodo aktivno sodelovale različne skupine, na ta način se bo okrepilo sodelovanje, prispevalo se bo k doseganju multiplikacijskih učinkov na zelene spremembe ter k odkrivanju in oblikovanju novih načinov uporabe obstoječih virov in sredstev.

10. Opis postopka vključitve skupnosti v pripravo SLR

LAS »Od Pohorja do Bohorja« predstavlja na območju, ki ga zajema, **lokalno partnerstvo izjemnega pomena in prepoznavnosti**, ki si jo je uspelo zagotoviti v obdobju sodelovanja že pred letom 2007, zlasti pa v obdobju 2007-2013, ko je območje uspelo pridobiti tudi konkretna finančna sredstva za izvajanje lastnih projektov, ki so odražali njihove dejanske potrebe in interese.

Zaradi aktivnega vključevanja vseh lokalnih akterjev in izhajanja od spodaj navzgor pri opredeljevanju razvojnih usmeritev ter oblikovanju in izvajanju razvojnih projektov, je **območje pridobilo občutek pomembnosti, okrepila se je identiteta in pripadnost**, kar je pripomoglo k temu, da so se dejansko pripravljali in izvajali **trajnostno naravnani projekti**, ki so prispevali k **ustvarjanju boljših pogojev za kvalitetnejše bivanje in delo na območju**. Pozitivna izkušnja in pravilnost razvojne usmerjenosti takšnega sodelovanja se kaže tudi v močni želji po nadaljnjem sodelovanju znotraj lokalnega partnerstva ter številne projektne ideje in želje, za katerih realizacijo obstaja močan interes.

Na podlagi **doseženih rezultatov in pridobljenih izkušenj**, se je lokalno partnerstvo, na območju LAS, odločilo s skupnimi aktivnostmi na področju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, nadaljevati, zato je tudi pristopilo k izvajanju potrebnih aktivnosti za **ponovno vzpostavitev omenjenega partnerstva** (skladno z zakonodajnimi zahtevami) ter pripravo strategije lokalnega razvoja LAS za novo obdobje. Izvedene so bile številne aktivnosti z namenom animacije in informiranja lokalnega prebivalstva, predstavitve na sejah občinskih svetov občin, strokovnim sodelavcem posameznih institucij ter opravljeni številni razgovori na temo prihodnjih razvojnih usmeritev znotraj delovanja LAS.

V primerjavi z obdobjem 2007-2013 je na območju LAS opaziti **boljše poznavanje** LAS, njenega namena in delovanja, zato je tudi **odziv iz lokalnega okolja večji**. Interes za sodelovanje tako pri aktivnostih informiranja in različnih predstavitev, pripravi in izvajanju operacij kot za pripravo strategije, je velik, pobude iz okolja nenehno prihajajo, s strani posameznikov, kmetij, podjetij, društev, lokalnih skupnosti in drugih, ki so **v pristopu od spodaj navzgor ter v LAS prepoznali priložnost za izboljšanje pogojev** za razvoj ali lastne dejavnosti ali skupnih aktivnosti, ki bodo prispevale k izboljšanju kvalitete bivanja in dela na območju LAS.

Po predhodni ugotovitvi **pripravljenosti celotnega območja LAS za nadaljevanje sodelovanja v isti sestavi**, se je preverilo **izpolnjevanje osnovnih pogojev** za oblikovanje in delovanje LAS: oblikovanje LAS na območju s skupnimi potrebami in izzivi ter skupnim ciljem, povezanost v homogeno celoto, število prebivalstva idr.

Nato je sledila **objava javnega poziva za oblikovanje LAS** s strani pobudnikov za oblikovanje LAS, t.j. Občine Dobje, Občine Dobrna, Občina Oplotnica, Občina Slovenske Konjice, Občina Šentjur, Občina Vitanje, Občina Zreče in Razvojna agencija Kozjansko. In sicer je lokalno partnerstvo že marca 2015 objavilo poziv za vstop oz. članstvo v LAS »Od Pohorja do Bohorja« ter nato po objavi Uredbe CLLD julija 2015 še javni poziv za oblikovanje LAS »Od Pohorja do Bohorja«.

Javni poziv za oblikovanje LAS je bil objavljen na spletni strani LAS (<http://www.las-pohorje-bohor.si>) ter spletnih straneh občin, vključenih v LAS, prav tako je bil posredovan članom LAS, ki so bili člani LAS v obdobju 2007-2013 in ostalim zainteresiranim akterjem na območju ter objavljen v lokalnih medijih. Javni poziv je vseboval predmet poziva, namen, pogoje, območje in pristopno izjavo. Skupaj z javnim pozivom je bila objavljena tudi pristopna izjava za vse zainteresirane akterje, ki bi se želeli vključiti v LAS ter aktivno sodelovati pri razvoju podeželja. **Pristopna izjava** se nahaja na vstopni spletni strani LAS, tako da se lahko vsak, ki je zainteresiran, kadarkoli vključi v LAS.

K aktivnemu vključevanju s svojimi predlogi je bilo lokalno prebivalstvo, organizacije in drugi akterji na območju LAS vabljeni na delavnicah, ki so bile izvedene z namenom priprave strategije lokalnega razvoja za novo obdobje. Izvedenih je bilo **12 delavnic**, ki se jih je udeležilo kar **177 udeležencev**, kjer se je najprej podala predstavitev LAS in lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v nadaljevanju pa je sledilo aktivno delo z udeleženci, in sicer so **podali svoje poglede na razvoj podeželja in svojega območja**, pri čemer so **izhajali iz obstoječe situacije, želenega stanja in potrebnih korakov**, ki bi jih bilo potrebno izvesti **za realizacijo želenega**. Na podlagi izraženega mnenja, stališč in pogleda na obstoječe stanje, se je pripravila analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti, iz katere smo v nadaljevanju izhajali pri opredeljevanju razvojnih potreb in možnosti območja LAS.

Prevladovalo je mnenje, da je **osnovna infrastruktura, skupaj z osnovnimi storitvami**, še vedno v večji meri **nezadostno in neenakomerno razvita** in bi bilo potrebno najprej urediti le to ter na podlagi zagotovljenih osnovnih pogojev za bivanje, pristopili k nadgradnji in ustvarjanju pogojev za razvoj novih dejavnosti in delovnih mest. Območje se prav tako zaveda **pomembnosti vključevanja vseh skupin, področij**, kajti le tako bo mogoče doseči celovit in trajnostni razvoj. Z ustvarjanjem ustreznih osnovnih pogojev, vpetostjo različnih skupin in področij, bo območje pridobivalo na privlačnosti, pozitivni energiji, kar bo spodbujalo ostajanje na tem območju, priseljevanje ter **ustvarjanje novih dejavnosti in delovnih mest**. Pri tem pa se nikakor ne sme pozabiti na **pomembnost ohranjanja okolja in varovanja narave**, ki s svojimi danostmi in precejšnjo neokrnjenostjo, daje pogoje za kvalitetno bivanje, preživljanje prostega časa in razvoj novih, inovativnih dejavnosti.

Izvedeni so bili številni **sestanki, delovna srečanja, razgovori in predstavitve**, na katerih je potekala **aktivna razprava o stanju na območju, potrebah in željah ter oblikovale projektne ideje**, ki bodo prispevale k realizaciji zelenih in zastavljenih ciljev. Izvedenih je bilo več kot **20 sestankov in delovnih srečanj**, z več kot **100 posamezniki**, za katere je največkrat prišla pobuda s strani lokalnih akterjev, ki so želeli predstaviti svojo idejo, razloge zanje, opozoriti na stanje na terenu ter podati predloge rešitev in potrebnih nadaljnjih korakov, ki bi jih lahko zastavili v skupni razvojni strategiji ter pristopili k skupnemu reševanju. Skupaj z njimi so potekale **aktivne razprave o prednostih, slabostih kot tudi priložnostih in nevarnostih** območja LAS, **iskale so se možne rešitve**, katerih realizacija bo prispevala k čim boljšemu doseganju zastavljenih **razvojnih ciljev**, ki so bili oblikovani skupaj z lokalnim okoljem **na podlagi njihovih pobud in izkazanega mnenja**.

Lokalni akterji so bili tako **aktivno vpeti v pripravo same analize stanja ter še posebej v izdelavo SWOT analize**, saj so izpostavljene prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti kot tudi razvojne potrebe in možnosti oblikovane **na podlagi konkretnih informacij iz lokalnega okolja**, pridobljenih na izvedenih delavnicah, delovnih srečanjih, opravljenih razgovorih.

Izvedene so bile tudi številne skupne predstavitve tako na območju LAS kot izven območja, z namenom **krepitve medsebojnega sodelovanja in povezanosti ter večanja prepoznavnosti območja** kot območja s številnimi možnostmi in kvalitetnimi viri. Skupne predstavitve predstavljajo prednost in dobro priložnost za manjše ponudnike in lokalne akterje, ki so sami premajhni za doseganje bistvenega preboja in prepoznavnosti na trgu, prav tako predstavitve na različnih dogodkih, sejnih predstavljajo zanje previsok strošek in se dostikrat sami niti ne morejo le teh udeleževati. V letih 2014, 2015 je bilo izvedenih kar **6 skupnih predstavitev**: na Miklavževem sejmu v Šentjurju, sejmu AGRA v Gornji Radgoni, MOS v Celju, Festivalu LAS v Ljubljani.

Območje **krepi svoje znanje in pridobiva izkušnje, nove ideje tudi z izmenjavo informacij** z drugimi akterji podeželja tako iz območja Slovenije kot iz tujine. Na območju LAS so bile v zadnjih dveh letih organizirane **4 strokovne ekskurzije**, v okviru katerih so bili predstavljeni uspešni primeri izvedenih LEADER projektov, pridobljene izkušnje, izmenjane ideje o možnostih izvajanja določenih aktivnosti oz. reševanja določenih problemov ter izraženi interesi za medsebojno sodelovanje tudi v prihodnje. Območje LAS je gostilo predstavnike slovenske, hrvaške in bolgarske LAS.

Lokalno okolje je bilo aktivno vključeno tudi pri analizi izvajanja strategije LAS v obdobju 2007-2013, in sicer je bil na spletni strani LAS objavljen **vprašalnik o izvajanju strategije LAS**, ki je bil na voljo vsem zainteresiranim lokalnim akterjem. Odgovori so podali informacijo o mnenju lokalnega okolja o delu in uspešnosti LAS pri doseganju zastavljenih ciljev, o pravilnosti tovrstnega pristopa ter spodbudi za nadaljnje delo.

Poleg izvedenih delovnih srečanj, sestankov, delavnic idr., so lahko zainteresirani lokalni akterji podali svoje mnenje, ideje, želene razvojne cilje v okviru projektnega predloga, v katerem so opredelili svojo idejo, izhodišča, razloge, zakaj menijo, da je realizacija posamezne projektne ideje pomembna za območje LAS ter želene rezultate, skupaj s kazalniki. Oblikovanih in pripravljenih je bilo kar **103 projektnih predlogov**, kar kaže na velik interes na območju LAS tako po sodelovanju kot izvajanju aktivnosti, ki bodo doprinesle k ugodnejšim pogojem za celovit in trajnostni razvoj območja LAS.

Pri opredeljevanju tematskih področij ukrepanja, ciljev, vrst ukrepov ter finančni razporeditvi se je tako izhajalo iz informacij, pridobljenih na podlagi projektnih idej in predlogov, ki so z vsebinsko utemeljitvijo, konkretno opredelitvijo ter finančnimi konstrukcijami prispevali k nadaljnji izdelavi SLR, t.j. določitvi ciljev po tematskih področjih ter potrebnih ukrepov za doseg ciljev in kazalnikov ter finančni razporeditvi sredstev po posameznem tematskem področju.

Z namenom kvalitetne in celovite priprave strategije lokalnega razvoja je pomemben del aktivnosti predstavljal tudi **analitični del**, t.j. zbiranje in obdelovanje različnih podatkov, ki so predstavljali podlago pri pripravi in izvedbi srečanj, predstavitev in izdelavi strategije. Pri izdelavi učinkovite in podrobne analize stanja območja LAS so bile **vključene** tudi **strokovne institucije** na območju LAS, ki so s svojega področja podale informacije o obstoječem stanju ter potrebne prihodnje usmeritve. Pri izdelavi analize se je še uporabljalo **podatke različnih virov**, kjer so različne vrste podatkov tudi na razpolago (Statistični urad, Ajpes, Zavod za zaposlovanje, KGZS, Zavod za gozdove, Zavod za varstvo kulturne dediščine idr.).

Pri opredeljevanju razvojnih ciljev, usmeritvi na posamezna tematska področja in opredeljevanju potrebnih ukrepov se je tako **izhajalo iz pridobljenih povratnih informacij iz lokalnega okolja**, ki so jih posredovali na delavnicah, srečanjih, preko elektronske pošte, vprašalnika in predvsem tudi iz vsebine podanih projektnih predlogov, katerih podatki so bili pomembni še zlasti pri opredelitvi obsega posameznega tematskega področja kot tudi časovne opredelitve.

Strategija lokalnega razvoja, ki se je pripravila z aktivnim sodelovanjem lokalnega okolja, je bila predstavljena in obravnavana na delovnih srečanjih organov LAS ter nato dokončno **predstavljena na Skupščini LAS »Od Pohorja do Bohorja«, 22. oktobra 2015**. Na omenjeni skupščini je bila prisotnim članom LAS (gradivo z vabilom so prejeli vsi člani LAS) predstavljena Strategija lokalnega razvoja LAS »Od Pohorja do Bohorja«, in sicer postopek izdelave, njena vsebina ter podrobneje predstavljena posamezna poglavja. Na samo Strategijo lokalnega razvoja LAS »Od Pohorja do Bohorja« ni bilo podanih nobenih pripomb, člani so se strinjali z njeno vsebino, umestitvijo tematskih področij ter finančno razdelitvijo po posameznih tematskih področjih kot tudi z načrtovanimi ukrepi ter s predstavljenimi merili za izbor operacij in opisanim postopkom izbora operacij, tako da je **Skupščina LAS »Od Pohorja do Bohorja« soglasno potrdila Strategijo lokalnega razvoja LAS »Od Pohorja do Bohorja«** ter njeno posredovanje Koordinacijskemu odboru CLLD v pregled.

Na območju LAS so bili objavljeni trije pozivi za podajo predlogov za spremembo SLR ter organizirani delavnici z namenom obravnave predlogov za spremembo SLR. Glede na aktivno vpetost lokalnega okolja v delovanje LAS in izvajanje SLR, s strani območja LAS ni bilo prejetih predlogov za spremembe, kar kaže na pravilnost razvojne usmerjenosti in zastavljenih ciljev SLR.

K spremembi SLR se prvenstveno pristopa zaradi dodatnih sredstev, do katerih je LAS upravičena iz naslova rezerve za uspešnost. Poleg tega obstaja možnost, da nekateri izmed kazalnikov, zaradi dolgotrajnih postopkov potrjevanja SLR in LAS, potrjevanja operacij, ne bodo doseženi, zato se z namenom boljšega doseganja le teh, spreminjajo tudi ti.

Sprememba SLR je bila predstavljena na redni Skupščini LAS »Od Pohorja do Bohorja«, 4.9.2019 in tudi soglasno potrjena kot tudi posredovanje le te Koordinacijskemu odboru CLLD v pregled in potrditev.

11. Akcijski načrt, iz katerega izhaja opis prenosa ciljev v ukrepe, odgovornost za izvajanje ukrepov, vključno s časovno opredelitvijo letnih aktivnosti

Zastavljeni razvojni cilji območja LAS se bodo dosegali z **izvajanjem različnih ukrepov**, ki se bodo aktivno izvajali **skozi celotno programsko obdobje**, in sicer z **različno intenzivnostjo**. Prav tako bo v izvajanje posameznih ukrepov **vključen čim širši krog zainteresiranih akterjev**, saj se bo le s tesnim sodelovanjem in vključevanjem različnih strokovnih področij, prispevalo h kvalitetnemu doseganju zastavljenih ciljev.

Strategija lokalnega razvoja se bo izvajala **po posameznih fazah in aktivnostih**, ki bodo med seboj **prepletene** in bodo aktivno potekale **skozi celotno programsko obdobje**. Po potrditvi strategije lokalnega razvoja in s tem potrditve LAS bo najprej sledila **objava informacije skupaj s strategijo in ostalimi dokumenti na spletni strani LAS**, nato se bo pristopilo k **pripravi javnega poziva z razpisno dokumentacijo** za pridobitev operacij, ki bodo skladne s strategijo ter bodo prispevale k njeni realizaciji.

Po **objavi javnega poziva** bo sledila **izvedba delavnic in predstavitev** javnega poziva, vsebine, postopkov prijave, sestave vloge oz. prijavnice z obveznimi prilogami, hkrati bo potekalo **aktivno delo z vsemi zainteresiranimi akterji** pri razvoju njihove ideje ter z **zagotavljanjem strokovne pomoči** pri prijavi posameznih operacij.

Po prejemu vseh operacij se bo izvedlo **preverjanje skladnosti** s strategijo LAS in pogoji javnega poziva ter **ocenjevanje** prispelih vlog. Preverjanje in ocenjevanje opravi Ocenjevalna komisija LAS. Ocenjevalna komisija lahko pooblasti predsednika Ocenjevalne komisije in/ali predstavnika Vodilnega partnerja, da preveri administrativno ustreznost vlog in prilog, ki sestavljajo vloge na javni poziv LAS. Po potrditvi ustreznih operacij, ki bodo dosegle prag za potrditev, se bodo izbrane operacije **posredovale v končno potrditev** na ustrezno ministrstvo (odvisno od sklada, iz katerega bo predvideno sofinanciranje).

Po končni potrditvi posameznih operacij (prejem odločbe oz. podpis pogodbe) bo sledila realizacija le teh, in sicer se bo izvajanje posameznih operacij redno **spremljalo**, ali potekajo zastavljene aktivnosti kot so bile načrtovane. Izvajalo se bo tudi **ocenjevanje** izvajanja projektov, redne **kontrole** ter zagotavljala **strokovna pomoč** pri pripravi poročil in zahtevkov, čemur bo nato sledila še **oddaja** le teh zadevnim organom.

Redno spremljanje priprave in izvajanja posameznih operacij ter **aktivno sodelovanje** z vsemi lokalnimi akterji bo omogočalo kvalitetno izvajanje zastavljene strategije kot tudi ustrezno ukrepanje v primeru večjih odstopanj.

Poleg posameznih operacij, ki se bodo izvajale na območju LAS, bodo nenehno v teku tudi aktivnosti **animacije in informiranja območja**, s ciljem še okrepiti poznavanje delovanja LAS, povečati informiranost, seznanjenost z aktualnim in tekočim delom, prepoznavanjem priložnosti, spremljanjem izvajanja strategije, kar bo prispevalo k večji motiviranosti, pripravljenosti lokalnega okolja za sodelovanje ter spodbudilo k aktivni udeležbi pri uresničevanju strategije.

Območje LAS že vseskozi dobro sodeluje tudi z drugimi območji, zato želi to sodelovanje v novem programskem obdobju tudi nadgraditi in je pristopilo k aktivnostmi **sodelovanja med LAS** ter pripravi skupnih operacij sodelovanja. LAS načrtuje operacije sodelovanja LAS **znotraj sklada EKSRP in ESRR**, s tem da v večjem obsegu znotraj sklada EKSRP, znotraj sklada ESRR pa je območje LAS

zainteresirano za izvajanje podukrepa »Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja LAS« in bo k temu pristopilo po prejemu konkretne pobude iz okolja, potrditvi na Skupščini LAS ter temu ustrezno pristopilo k spremembi SLR.

Izvajanje strategije se bo **financiralo iz dveh skladov, EKSRP in ESRR**, in sicer predstavlja EKSRP glavni sklad. Posamezni ukrepi in operacije se bodo iz posameznega sklada financirali postopno in razpršeno skozi celotno programsko obdobje. **Sklad EKSRP bo pokrival vsa štiri tematska področja ukrepanja**, saj se je z delom na terenu pri pripravi strategije izkazalo, da obstajajo močne potrebe in interes znotraj vseh tematskih področij, medtem ko bodo s sredstvi sklada ESRR sofinancirane operacije znotraj treh tematskih področij: ustvarjanje delovnih mest, varstvo okolja in ohranjanje narave ter večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin, s tem da bodo deleži sredstev po posameznem področju različno razporejeni. **Sredstva sklada EKSRP bodo uporabljena na celotnem območju LAS, sredstva sklada ESRR pa bodo uporabljena na upravičenih območjih**, ki izhajajo iz opredelitve urbanih območij za izračun kvote iz sklada ESRR (na območjih naselij Dobrna, Oplotnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče), s tem da se bo prizadevalo k temu, da bodo učinki čim bolj dosegali tudi preostalo območje LAS. LAS si bo prizadeval k razpršenosti sredstev ter v čim večji meri zjeti celotno območje LAS ter tako prispevati k celostnemu in trajnostnemu razvoju območja. Vendar pa se bo šele skozi celotno obdobje izkazalo, na katerem delu območja LAS ter iz katerega sklada bo prevladovalo izvajanje posameznega ukrepa.

Izhajajoč iz analize prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti ter zastavljenih razvojnih ciljev in usmeritev, se bodo **izvajali naslednji ukrepi**:

- razvoj podjetništva in dopolnilnih dejavnosti,
- razvoj trajnostnega turizma,
- dvig ravni lokalne samooskrbe,
- izboljšanje infrastrukture in osnovnih storitev,
- varstvo okolja in ohranjanje narave,
- ustvarjanje in zagotavljanje priložnosti za širšo udeležbo ranljivih skupin v družbi.

Tematsko področje	Glavni cilj	Načrtovani ukrepi
Ustvarjanje delovnih mest	-ustrezno podporno okolje, -spodbujene podjetniške aktivnosti in socialno podjetništvo ter nove oblike podjetniškega sodelovanja,	-razvoj podjetništva in dopolnilnih dejavnosti, -razvoj trajnostnega turizma, -dvig ravni lokalne samooskrbe.
Razvoj osnovnih storitev	-primerna in zadovoljiva infrastruktura,	-izboljšanje infrastrukture in osnovnih storitev.
Varstvo okolja in ohranjanje narave	-ohranjena biotska raznovrstnost in varovane naravne vrednote, -izboljšano stanje okolja,	-varstvo okolja in ohranjanje narave.
Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	-izboljšani pogoji za večjo vključenost prepoznanih ranljivih skupin, -spodbujene aktivnosti, ki bodo prispevale k večji vključenosti prepoznanih ranljivih skupin.	-ustvarjanje in zagotavljanje priložnosti za širšo udeležbo ranljivih skupin v družbi.

Ukrep 1: Razvoj podjetništva in dopolnilnih dejavnosti

Zaradi posledic gospodarske krize je veliko malih podjetij propadlo, narasla je brezposelnost. Vendar je **opaziti počasen razvoj gospodarstva**, predvsem **manjših podjetij**, pri čemer pa manjkajo ustrezne stimulacije, ki bi spodbudile k razvoju tako novih podjetij kot dejavnosti, predvsem s področja zakonodajnih zahtev in zagotavljanja finančnih podpor. Izvajati bo potrebne aktivnosti, ki bodo

spodbujale k boljšemu izkoriščanju priložnosti na podeželju, zagotavljale ustrezno podporo pri razvoju in realizaciji podjetniške ideje. Nadalje so potrebne aktivnosti, usmerjene v krepitev znanja, potrebna so predvsem specifična znanja, ki jih šolski sistem ne zagotavlja v polni meri.

Eno izmed priložnosti predstavljajo obrtni (tradicionalni) poklici, zato bo potrebno **mlade spodbujati k odločanju za obrtne poklice ter za podjetniško pot**, in sicer z izvedbo animacijskih delavnic po šolah in podjetjih, podjetniškimi krožki, predstavitvami poklicev in s konkretnim preizkušanjem mladih za delo v obrti ter z zagotavljanjem dodatnih specifičnih znanj.

Spodbujanje operacij, ki bodo oblikovala in zagotavljala **izobraževanje in pridobivanje dodatnih znanj**, poleg mladim, zlasti tudi **ženskam**, ki so ena izmed prepoznanih ranljivih skupin območja ter se soočajo z visoko brezposelnostjo in vsekakor potrebujejo **dodatne spodbude** in njim namenjeno podporo pri **prepoznavanju priložnosti** za ustvarjanje dohodka, delovnega mesta ter aktivnejšemu vključevanju v lokalno okolje. Zato je velikega pomena **zagotovitev ustreznega podpornega okolja**, ki bo zagotavljalo ustrezno podporo pri prepoznavanju priložnosti, razvoju podjetniške ideje ter nudila ustrezno pomoč tudi pri realizaciji le te.

Skozi **izobraževanja, vzpostavljenim podpornim okoljem**, okrepljenim **sodelovanjem**, se bo prispevalo k ustvarjanju pogojev za razvoj novih dejavnosti in posledično novih delovnih mest. Naraščajoče zanimanje za območje ter hkrati večje povpraševanje za domačo, lokalno ponudbo, daje dobro izhodišče tudi za **razvoj dopolnilnih dejavnosti in osebnega dopolnilnega dela**. Navedene ipd. operacije bodo **podprte s sredstvi sklada EKSRP**.

S **sredstvi sklada ESRR** bodo podprte operacije, ki bodo **krepile informiranost in pridobitev znanj**, z namenom **spodbujanja socialnega podjetništva**, ki nudi številne priložnosti, ki pa še niso zadosti prepoznane ter tudi drugih, **novih oblik podjetniškega sodelovanja**. Pomembno je tudi zagotoviti **usposabljanja** za pridobitev znanj in spretnosti, ki so potrebna za uspešno delo v socialnem podjetništvu. Priložnost za ohranitev delovnih mest kot tudi za razvoj in ustvarjanje novih je tudi v spodbujanju lokalne oskrbe, v **krepitvi povezovanja in sodelovanja** s podeželjem ter **iskanju rešitev** pri povečanju lokalne samooskrbe in zagotavljanju ustrezne distribucije do lokalnih odjemnikov. Aktivnosti bo potrebno usmeriti še v okrepljeno trženje, pri čemer je ponovno zelo pomembno povezovanje in skupno nastopanje ter zagotovitev ustreznih prodajnih prostorov, kjer bo možno ponuditi in odkupiti tržne viške, pri čemer imajo **urbana območja prednost**, saj zagotavljajo **zadovoljivo kritično maso ljudi** kot tudi **boljšo infrastrukturno opremljenost**. **Spodbujala se bodo inovativna razvojna partnerstva**, ki bodo prispevala k večji podjetniški iniciativi, informiranju, obveščanju, nadgradnji obstoječih vsebin ter izvajala aktivnosti za oživljanje posameznih središč, kar bo **vodilo k ohranjanju in ustvarjanju delovnih mest**.

Ciljni kazalniki, ki jih z izvajanjem tega ukrepa želi lokalno partnerstvo doseči, so:

Kazalnik	Ciljna vrednost
Število novo ustvarjenih delovnih mest	2
Število ohranjenih delovnih mest	1
Število podprtih partnerstev	2

Ukrep 2: Razvoj trajnostnega turizma

Območje LAS z ohranjenim okoljem, bogato naravno in kulturno dediščino razpolaga s številnimi priložnostmi za doseganje trajnostnega dolgoročnega razvoja predvsem na področju **razvoja trajnostnega turizma**, in sicer tako kulturnega turizma, doživljajskih storitev in športno rekreativne ponudbe.

Za razvoj trajnostnega turizma bo potrebno aktivnosti usmerjati tako v **zagotavljanje potrebnih nastanitvenih kapacitet**, izboljšanju gostinske ponudbe, razvijati in oblikovati vsebine, ki bodo infrastrukturi dale dodano vrednost in pomen, pri tem pozornost nameniti nadgradnji obstoječe ponudbe z aktivnimi vsebinami, pri katerih lahko obiskovalci tudi sodelujejo in niso več zgolj pasivni opazovalci (prim. interaktivne poti, preizkušanje v starih običajih in tradicionalnih znanjih, aktivno sodelovanje v dogodkih ipd.).

Aktualni trendi usmerjajo ponudnike v **sodobne metode priprave zanimivih in atraktivnih turističnih produktov**, ki temeljijo na t.i. **igrifikaciji v turizmu**. Podajanje oz. predstavljanje bogate dediščine skozi sodobne načine in v smislu kulturno zgodovinsko doživljajskih zgodb, bo naredilo območje bolj prepoznavno, privlačnejše za obiskovalce, saj se jim bo ponudilo nekaj več. Bogata in pestra kulturna dediščina predstavlja številne priložnosti na področju razvoja trajnostnega turizma. Vendar je še vedno premalo vključena v obstoječo ponudbo, predvsem z vidika **oblikovanja inovativnih turističnih produktov**, oblikovanja vsebin, ki bi ohranjeno kulturno dediščino bolj vpela v lokalno okolje in bi jo na nek način obudili v življenje.

Skozi **izobraževanja, skupen razvoj turističnih produktov, trženje**, se bo prispevalo k ustvarjanju pogojev za razvoj novih dejavnosti, novih delovnih mest, in sicer tako v ruralnem okolju kot **tudi v urbanih območjih**, s tem da bo dan poudarek na **okrepitvi sodelovanja**. Potrebe se kažejo tudi v izvedbi dodatnih izobraževanj za območne turistične vodnike, saj je na območju pomanjkanje le teh. In sicer bo potrebno zastaviti tako, da bodo potencialni vodniki v tem prepoznali priložnost za ustvarjanje rednega dohodka in delovnega mesta zase.

Predvsem bo potrebno **okrepiti** trenutno slabo razvito **trženje** ponudbe, za kar primanjkuje potrebnih znanj, zato se bodo izvajale aktivnosti v zagotavljanje kvalitetnega izobraževanja in usposabljanja, krepitev povezovanja in skupnega nastopanja na trgu. Na ta način se bo spodbujal razvoj celovitih turističnih produktov, ki vključujejo širok krog aktivnega prebivalstva in zajamejo obstoječo naravno in kulturno dediščino območja, kar bo večalo prepoznavnost območja, povečalo njegovo privlačnost in prispevalo k razvoju trajnostnega turizma in posledično tudi k celovitemu trajnostnemu razvoju območja LAS.

Zaradi slabega stanja mnogih objektov kulturne dediščine so potrebne tudi aktivnosti, ki bodo prispevale k preprečitvi nadaljnjega propadanja in boljši ohranitvi teh objektov, predvsem z **obnovo in ustrezno ureditvijo takšnih objektov**.

Podprte operacije bodo sofinancirane **s sredstvi sklada EKSRP**, medtem ko bodo operacije, usmerjene k **večji vključitvi obstoječih objektov in manjše infrastrukture** v lokalno dogajanje ter k **oblikovanju ustreznih vsebin za oživitev urbanih območij**, sofinancirane **s sredstvi sklada ESRR**, prav tako operacije, namenjene **okrepljenemu sodelovanju, izobraževanju in boljši informiranosti** o možnem aktivnem preživljanju časa tudi v urbanih območjih.

Ciljni kazalniki, ki jih z izvajanjem tega ukrepa želi lokalno partnerstvo doseči, so:

Kazalnik	Ciljna vrednost
Število novo ustvarjenih delovnih mest	2
Število ohranjenih delovnih mest	1
Število podprtih partnerstev	2

Ukrep 3: Dvig ravni lokalne samooskrbe

Vedno bolj se **uveljavlja okolju prijazno in ekološko kmetovanje**. Razlog temu lahko najdemo v vedno večji osveščenosti prebivalstva o pomenu zdravega načina življenja in skrbi za naravo kot tudi večjemu povpraševanju po zdravi, ekološko pridelani lokalni hrani. Naraščajočemu interesu za odkup lokalnih pridelkov in izdelkov s strani večjih odjemalcev (vrtci, šole, javni zavodi) pa na drugi strani ne sledi obstoječa ponudba, saj nepovezanost ponudnikov vpliva na **pomanjkanje zadostnih in konstantnih količin proizvodov**. Prav tako za večino proizvodov **ni vzpostavljen organiziran odkup in trženje**, kar zopet predstavlja težavo pri realizaciji odkupa, saj nepovezanost vpliva posledično tudi na višjo ceno, ki pa za odjemalce, ob prisotnosti večjih ponudnikov, ni zanimiva

Spodbujanje lokalne samooskrbe predstavlja priložnost tako za ohranitev delovnih mest kot tudi za razvoj in ustvarjanje novih. V ta namen bo potrebno **okrepiti povezanost in medsebojno sodelovanje še zlasti z urbanim območjem**, kjer je večja kritična masa. Spodbujanje pridelave tudi z **zagotavljanjem obdelovalne zemlje** tistim, ki le te nimajo (skupni vrtovi). Zagotavljanje **ustrezne strokovne podpore**, ki bo prispevala h kvalitetni pridelavi, spodbujala trajnostno kmetovanje in prehod na ekološki način pridelave. Aktivnosti bo potrebno usmeriti še v **okrepljeno trženje**, pri čemer je ponovno zelo pomembno povezovanje in skupno nastopanje ter **zagotovitev ustreznih prodajnih prostorov**, kjer bo možno ponuditi in odkupiti tržne viške.

Zato bo potrebno **spodbujati povezovanje**, krepiti **skupne marketinške in trženske aktivnosti**, kar bo zagotovilo boljše prepoznavnost, skrbeti za uveljavitev lokalno-tipičnih kmetijskih pridelkov, razvoj blagovnih znamk in vključevanje v že uveljavljene blagovne znamke. Spodbujanje lokalne samooskrbe bo prispevalo k povečevanju števila zelenih delovnih mest in k trajnostnemu ter vzdržnemu razvoju podeželja.

Operacije, ki bodo **spodbujale večjo pridelavo in predelavo lokalne ponudbe, povezovanje ter skupne marketinške in trženske aktivnosti, bodo podprte s sredstvi sklada EKSRP**, medtem ko bodo **s sredstvi sklada ESRR podprte predvsem aktivnosti, ki bodo krepile osveščenost o pomenu uporabe lokalne ponudbe, krepile povezovanje ter zagotavljele ustrezne prodajne prostore**.

Ciljni kazalniki, ki jih z izvajanjem tega ukrepa želi lokalno partnerstvo doseči, so:

Kazalnik	Ciljna vrednost
Število novo ustvarjenih delovnih mest	1
Število ohranjenih delovnih mest	1
Število podprtih partnerstev	2

Ukrep 4: Izboljšanje infrastrukture in osnovnih storitev

Aktivno delo z lokalnim okoljem ter opredeljevanje zelenih ciljev je pokazalo, da je še vedno **največ potreb na področju infrastrukture in osnovnih storitev**. Slabo stanje infrastrukture ter nezadostna dostopnost osnovnih storitev, predstavlja namreč eno ključnih ovir pri zagotavljanju nadaljnega razvoja. Le ta namreč vpliva na nezadovoljstvo med prebivalstvom in deluje nespodbudno pri razvoju idej. Najprej bi bilo potrebno **zagotoviti boljše stanje cest in izboljšati cestne povezave**, predvsem v višje ležečih predelih ter krajih, ki so od večjih središč bolj odmaknjeni.

Veliko zaostajanje območja LAS je še vedno opaziti tudi na področju **komunalne infrastrukture**, ki se postopno rešuje, podobno stanje je tudi z **oskrbo s kvalitetno pitno vodo**, saj še vedno najdemo območja, ki nimajo kvalitetne pitne vode oz. le te sploh nimajo, zlasti v sušnih mesecih predstavlja to izrazito pereč problem ter tudi v zimskih mesecih, ko je v primeru večjih količin snega onemogočen dostop do takšnih krajev ter tudi zelo težka ali celo nemogoča dostava pitne vode.

V manjših zaselkih in vaseh tudi slabo stanje na področju **družbene infrastrukture** in **dostopa do osnovnih storitev**, kar prav tako negativno vpliva na kakovost bivanja na podeželju, njegovo zaprtost in neprivlačnost.

Z izvajanjem navedenega ukrepa želi območje LAS doseči oz. prispevati k realizaciji cilja »**zagotoviti ustrezno infrastrukturo in osnovne storitve za bivanje in delo**«, in sicer z izvajanjem predvsem naslednjih **aktivnosti**: gradnja in obnova fizične in družbene infrastrukture, zagotovitev pogojev za izvajanje prostočasnih, športnih ipd. aktivnosti na podeželju, ureditev skupnih prostorov, izvajanje aktivnosti, ki bodo predvidevale zadrževanje večjih skupin na območju dlje časa, vzpostavitev ustreznih postajališč za avtodome, nadgradnja obstoječih poti z dodatnimi vsebinami, virtualno interpretacijo dediščine, virtualno nadgradnjo obstoječe ponudbe ipd.

Izvajane operacije bodo podprte **s sredstvi sklada EKSRP**.

Ciljni kazalniki, ki jih z izvajanjem tega ukrepa želi lokalno partnerstvo doseči, so:

Kazalnik	Ciljna vrednost
Število novo urejene rekreacijske in športne infrastrukture	7
Število vzpostavljenih skupnih prostorov	5

Ukrep 5: Varstvo okolja in ohranjanje narave

Za območje LAS je značilna **dobra ohranjenost narave in biotske pestrosti**, katerega pomena za kvalitetno bivanje ter doseganja trajnostnega razvoja se območje zaveda, zato bodo tudi prihodnje aktivnosti usmerjene v krepitev osveščenosti prebivalstva o pomenu zdravega okolja, narave in njenih danosti, varovanja in ohranjanja le tega, zmanjševanje onesnaževanja in negativnih vplivov na okolje, k zmanjševanju odplak v naravi, urejanju zbirnih centrov za ločeno zbiranje komunalnih odpadkov, spodbujanje ponovne uporabe rabljenih predmetov.

Izvajale se bodo demonstracijske operacije, ki bodo s praktičnimi prikazi uporabe postopkov, praks na področju obnove in ponovne uporabe, prispevali k ohranjanju in izboljšanju stanja okolja. K varstvu okolja in ohranjanju narave pa bodo prispevali tudi ciljno usmerjeni doživljajski turistični produkti, ki se bodo oblikovali z osrednjim namenom vpeti okoljske vsebine in naravno dediščino na sonaraven način ter povezati z obstoječo ponudbo ter urediti upravljanje z varovanimi območji.

Spodbujati bo potrebno kmetovanje, usmerjeno v ohranjanje okolja ter z upoštevanjem naravnih zakonitosti ter tako prispevati k vzdrževanju in trajnostnemu razvoju podeželja in nenazadnje varstva turističnega potenciala. Zato so številne priložnosti vsekakor v ekološkem in naravi prijaznem kmetovanju, lokalni samooskrbi.

Del območja zaradi ohranjenega okolja in ohranjenih redkih vrst spada v **Naturo 2000** oz. med druga zavarovana območja, zato se bodo aktivnosti usmerjale tudi v zagotavljanje ustreznega upravljanja teh območij ter h krepitvi osveščenosti o pomenu ohranjanja takšnih območij z vidika ohranjanja biotske pestrosti.

Operacije bodo podprte s sredstvi sklada EKSRP.

V **urbanih območjih** bodo podprte operacije **s sredstvi sklada ESRR**, ki bodo spodbujale **okolju prijazno gospodarstvo, učinkovito rabo virov, obnovo obstoječih poti in manjše infrastrukture** s ciljem izboljšati stanja okolja in zmanjševanja emisij toplogrednih plinov, **urejanje zelenih površin**

ter **izboljšati informiranost prebivalstva** o možnih načinih ravnanja, ki bodo prispevali k manjši onesnaženosti urbanih območij kot tudi o možnostih ustvarjanja **zelenih delovnih mest**.

Ciljni kazalniki, ki jih z izvajanjem tega ukrepa želi lokalno partnerstvo doseči, so:

Kazalnik	Ciljna vrednost
Število izvedenih akcij informiranja in izobraževanja	25
Število operacij, izvedenih na varovanih območjih	2
Število podprtih operacij	6
Število deležnikov, vključenih v izvajanje operacij	30

Ukrep 6: Ustvarjanje in zagotavljanje priložnosti za širšo udeležbo ranljivih skupin v družbi

Na podlagi izvedene analize ter izkazanih potreb okolja je lokalno partnerstvo prepoznalo naslednje ranljive skupine na območju LAS, ki jim bo v prihodnje posvečalo večjo pozornost: **mladi, starejši, invalidi, ženske**. Kljub temu pa si bo lokalno partnerstvo prizadevalo k aktivnemu vključevanju vseh skupin na območju.

Izvajale se bodo predvsem aktivnosti, usmerjene v spodbuditev zanimanja mladih za aktivno vključevanje in sodelovanje v lokalnem okolju, **ustvarjanje pogojev za razvoj njihovih idej ter za kvalitetno preživljanje prostega časa**. Spodbujalo se bo medgeneracijsko povezovanje, in sicer se bodo v ta namen **uredili posebni prostori** za druženja, **izvajanje različnih aktivnosti**, vadbe, izmenjave znanj. Izvajanje različnih **izobraževanj mladih** s področja varovanja narave, sonaravnih kmetijskih praks, spodbujalo medgeneracijsko povezovanje in izmenjava znanj. Nadalje bo potrebno aktivnosti usmerjati tudi k starejšim, ki ostajajo sami doma, predvsem zaradi odhajanja mladih s podeželja. Zanje je pomembna **zagotovitev ustrezne socialne in zdravstvene oskrbe**, še zlasti dostop teh storitev, kajti v večini primerov starejši, ki ostanejo sami, nimajo možnosti prevoza, dostikrat tudi niso zainteresirani za vključevanje v okolje. Priložnost je v razvoju storitev, ki bodo zagotovile **kvalitetno oskrbo** kar je nadalje priložnost za nova delovna mesta.

Z namenom **izenačevanje pravic invalidov** za neodvisen dostop in večjo svobodo gibanja bodo aktivnosti usmerjene v **odpravljanje arhitekturnih ovir, ustrezno prilagoditev zunanjih površin ter zagotovitev ostale podpore**, ki jo invalidi potrebujejo pri vključevanju v izvajanje različnih dejavnosti na območju.

Nadalje se bodo izvajale aktivnosti, ki bodo prispevale k **večji vključenosti žensk v okolje**, krepile njihovo **informiranost in izobraženost** z izvajanjem raznih srečanj, delavnic, tečajev ipd. ter jim zagotavljati podporo pri **ustvarjanju ustreznih pogojev** za razvoj dejavnosti in delovnega mesta, s čimer bi si lahko zagotovile reden dohodek in lažje, kvalitetnejše življenje.

Izvajane operacije bodo podprte **s sredstvi sklada EKSRP**.

V **urbanih območjih** bo potrebno **bolj delati z mladimi**, in pa tudi z ostalimi ranljivimi skupinami, zato bodo **s sredstvi sklada ESRR podprte operacije**, ki bodo spodbujale njihovo večjo vpetost v lokalno dogajanje, boljše informiranje ter ustvarjanje ustreznih pogojev, za aktivno preživljanje prostega časa, medgeneracijsko sodelovanje in zagotovitev boljšega dostopa obstoječih storitev vsem. Potrebno bo

izkoristiti vzpostavljeno socialno infrastrukturo ter spodbujati razvoj novih modelov vključevanja prepoznanih ranljivih skupin ter krepitev partnerstev.

Ciljni kazalniki, ki jih z izvajanjem tega ukrepa želi lokalno partnerstvo doseči, so:

Kazalnik	Ciljna vrednost
Število podprtih operacij	6
Število vključenih oseb iz prepoznanih ranljivih skupin	320
Število medgeneracijskih povezav v urbanih območjih	6

Pri izvajanju posameznih ukrepov bodo **sodelovali različni akterji ter strokovne organizacije**, odvisno od tematike, ki bodo z izkušnjami, znanjem in sposobnostmi prispevali k čim kvalitetnejši realizaciji, s ciljem **dosegati multiplikacijske učinke na lokalni razvoj** ter bodo tudi **odgovorni za izvedbo** posamezne operacije znotraj ukrepov. Ukrepi se bodo **izvajali različno skozi celotno programsko obdobje**, znotraj sklada EKSRP in sklada ESRR, v kolikor se izkaže, da se bodo zastavljeni kazalniki znotraj posameznega ukrepa že dosegli, se bo LAS ob javnem pozivu osredotočila na oz. bo razpisala tiste ukrepe, katerih kazalniki še ne bodo doseženi v želeni meri.

Ukrep	Odgovornost za izvajanje	Sklad	Časovna opredelitev izvajanja (2016, 2017, 2018, 2019, 2020)	Načrtovana sredstva (EU + SLO) (v EUR)
Razvoj podjetništva in dopolnilnih dejavnosti	Območna obrtna zbornica Podjetniški inkubator Razvojna agencija Kozjansko Podjetja Kmetije Šolski center Kmetijsko gozdarski zavod Lokalni akterji	EKSRP	2016, 2017, 2018, 2019, 2020	141.446,60
		ESRR	2016, 2017, 2018, 2019, 2020	39.755,60
		ESPR		
Razvoj trajnostnega turizma	Podjetja Kmetije Občine Lokalni akterji RA Kozjansko TIC, LTO Turistična društva	EKSRP	2016, 2017, 2018, 2019, 2020	111.978,56
		ESRR	2016, 2017, 2018, 2019, 2020	60.135,72
		ESPR		
Dvig ravni lokalne samooskrbe	Javni zavodi Kmetijsko gozdarski zavod Slovenije Občine Kmetije	EKSRP	2016, 2017, 2018, 2019, 2020	41.255,26
		ESRR	2016, 2017, 2018, 2019,	42.488,81

	Lokalni akterji		2020	
		ESPR		
Izboljšanje infrastrukture in osnovnih storitev	Občine Krajevne skupnosti Društva Lokalni akterji	EKSRP	2016, 2017, 2018, 2019, 2020	433.378,54
		ESRR		
		ESPR		
Varstvo okolja in ohranjanje narave	Zavod RS za varovanje narave Zavod za gozdove KGZS Občine Društva Lokalni akterji	EKSRP	2016, 2017, 2018, 2019, 2020	120.420,10
		ESRR	2016, 2017, 2018, 2019, 2020	179.688,26
		ESPR		
Ustvarjanje in zagotavljanje priložnosti za širšo udeležbo ranljivih skupin v družbi	Razvojna agencija Kozjansko Ljudska univerza Mladinski centri Društva Občine Krajevne skupnosti Lokalni akterji Dom starejših	EKSRP	2016, 2017, 2018, 2019, 2020	222.293,00
		ESRR	2016, 2017, 2018, 2019, 2020	481.540,88
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		

		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		

12. Opis sistema spremljanja in vrednotenja SLR

LAS bo v okviru svojih nalog izvajal tudi **spremljanje in vrednotenje izvajanja SLR**, in sicer so naloge spremljanja in vrednotenja SLR razdeljene med **organe LAS in vodilnega partnerja LAS**. Spremljanje in vrednotenje se bo izvajalo **redno**, in sicer tako na letni ravni kot sprotno spremljanje izvajanja posameznih operacij. **Metode**, ki bodo pri tem uporabljene, so:

- vzpostavitev baze podatkov za potrebe sistema spremljanja kazalnikov,
- priprava vprašalnikov za potrebe spremljanja in ocenjevanja,
- priprava in analiza različnih vrst poročil,
- izvedba posebnih srečanj in delavnic, vezanih na evalvacijo SLR.

Spremljanje in vrednotenje SLR se bo izvajalo z **namenom tekočega preverjanja izvajanja SLR in doseganja zastavljenih razvojnih ciljev in kazalnikov ter učinkovitosti izvajanja SLR**, saj bo le tako možno pravočasno ugotoviti morebitna odstopanja od doseganja zastavljenih ciljev ter sprejeti potrebne ukrepe za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti. Poleg tega bodo ugotovitve tudi v pomoč ter podlaga pri morebitnih spremembah SLR.

Zagotovitev sistema spremljanja in vrednotenja bo LAS izvajala v okviru podpore za tekoče stroške in stroške animacije, in sicer bodo **potrebni finančni viri zagotovljeni v okviru omenjenega podukrepa**.

Spremljanje in vrednotenje SLR bo potekalo na podlagi izdelanega **načrta vrednotenja**, s pomočjo katerega se bo spremljalo izvajanje SLR, doseganje zastavljenih ciljev, upoštevanje načel CLLD ter učinke izvajanja pristopa CLLD. **Cilji vrednotenja**, ki jih želimo z izvajanjem spremljanja in vrednotenja uresničiti, so oblikovani z upoštevanjem naslednjih dejavnikov: nabiranje znanja in izkušenj, izboljšanje izvajanja, pomembnost rezultatov vrednotenja pri pripravi prihodnje SLR ter obveščanje javnosti. In sicer iz navedenega izhajajo naslednji **cilji** spremljanja in vrednotenja:

- ugotovitev uspešnosti izvajanja SLR (napredek pri izvajanju),
- ugotovitev uspešnosti z vidika doseganja ciljev SLR (preverjanje na podlagi doseganja zastavljenih kazalnikov LAS),
- pomembnost izvajanja SLR za območje LAS,
- spremljanje izvajanja z vidika finančnega izvajanja SLR (ustreznost porabljenih sredstev),
- povečana informiranost prebivalstva.

LAS bo prav tako letno izvajala spremljanje in vrednotenje LAS in SLR še z naslednjimi **cilji**:

- ovrednotiti primernost izbranih ciljev, ukrepov in aktivnosti SLR,
- ovrednotiti napredek z vidika doseganja ciljev in rezultatov SLR,
- ovrednotiti primernost ključnih indikatorjev in procesa poročanja z vidika spremljanja in ocenjevanja izvajanja strategije in delovanja LAS,
- ovrednoti primernost, učinkovitosti in transparentnosti postopkov izvajanja strategije in delovanja LAS,
- ovrednotiti vlogo in prispevek posameznih organov LAS k izvajanju strategije in delovanju LAS ter ustreznost načina njihovega delovanja (postopki, pravila, upoštevanje zakonodaje itd.).

Ugotovitve izvedenega vrednotenja bodo **podale informacije** o tem v kolikšni meri je že izvedena SLR, do kakšne faze je izveden akcijski načrt, ter podale **usmeritve** za sprejem in izvedbo potrebnih ukrepov za odpravo morebitnih ugotovljenih nepravilnosti oz. za izboljšanje izvajanja SLR in delovanje LAS.

Izdelan **načrt vrednotenja** ima opredeljene:

- teme in aktivnosti vrednotenja: vrednotenje izvajanja ukrepov, uresničevanja zastavljenih ciljev SLR, vključevanja zainteresirane javnosti in ranljivih skupin,
- sistem zagotavljanja podatkov: potrebni podatki se bodo zbirali s pomočjo izvedbe delovnih srečanj, delavnic, animacij na območju, vprašalnikov,
- uporabljene vire podatkov: poročila o izvedenih operacijah, rezultati izvedenih vprašalnikov, delovnih srečanj organov LAS, z lokalnimi akterji, rezultati delavnic,
- terminski načrt vrednotenja: vrednotenje se bo izvajalo enkrat letno, in sicer v drugi polovici leta,
- načine obveščanja javnosti o rezultatih vrednotenij: rezultati bodo predstavljeni na Skupščini LAS, objavljeni na spletni strani LAS, vodilnega partnerja in občin, vključenih v LAS ter v lokalnih medijih,
- mehanizme za spremljanje uporabe rezultatov vrednotenja: upoštevanje napotkov, ki bodo izhajali iz dobljenih rezultatov vrednotenja, bo spremljal Nadzorni organ LAS in o tem poročal Organu upravljanja LAS.

Redno letno spremljanje in vrednotenje bodo **izvajali organi LAS** kot tudi **Vodilni partner LAS**, ki bodo o svojih ugotovitvah **obveščali Skupščino LAS** ter **informirali javnost** na območju LAS. Poleg predstavitve ugotovitev in rezultatov se bodo pripravili tudi predlogi aktivnosti v prihodnje, ki bi izboljšala izvajanje SLR ter tista področja, kjer je izvajanje pomanjkljivo in bi se ga dalo odpraviti in izboljšati.

Prav tako bo Vodilni partner po pooblastilu Organa upravljanja LAS vsako leto pripravil **poročilo o doseganju ciljev SLR** in ga posredoval v informacijski sistem zadevnega sklada. Poročilo obsega podatke o vseh prijavljenih operacijah in prijaviteljih, število novo ustvarjenih delovnih mest, višino odobrenih in izplačanih sredstev ter doseganje ciljnih vrednosti.

Uspešnost izvajanja SLR se bo preverjala na podlagi doseganja predpisanih **mejniov**,

- število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami,
- delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije v primerjavi z določenim finančnim okvirjem,
- delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije,
- število novo ustvarjenih delovnih mest.

Uspešnost izvajanja SLR

Uspešnost izvajanja SLR se bo preverjala z vidika **doseganja predpisanih mejnikov**, in sicer mora LAS na dan 31.12.2018 doseči **najmanj 85 % vrednosti mejnika** oz. na dan 31.12.2023 najmanj 85 % ciljne vrednosti kazalnika, določenega v SLR. O doseganju mejnikov LAS obvesti zadevni organ upravljanja do 30.6.2019 ter najpozneje do 30.11.2019 posreduje dopolnitev SLR na naslov Koordinacijskega odbora CLLD.

Spremljanje in vrednotenje SLR se bo prav tako izvajalo z namenom poročanja OU, in sicer za potrebe rednega letnega poročanja se bodo podatki vsako leto zbirali do 31.12., da se bodo potem pravočasno pripravila ustrezna poročila za oddajo do 31.3. naslednjega leta.

Poleg vsakoletnega poročanja bo potrebno pripraviti še razširjeno poročilo za vsebine vrednotenja za obdobje do 31.12.2016 ter drugo za obdobje do 31.12.2018, hkrati za obdobje do 31.12.2018 še poročilo za preverjanje doseganja mejnikov in pa še končno za obdobje do 31.12.2023.

13. Opis postopka določitve vodilnega partnerja LAS in opis kadrovskih kapacitet, finančni viri, izkušnje in znanje

V obdobju 2007-2013 je za LAS in v imenu LAS zagotavljal vso strokovno podporo Upravljevec LAS, t.j. Razvojna agencija Kozjansko, ki je zagotavljala pomoč upravičencem pri pripravi projektov, spremljala in skrbela za pravilno izvajanje projektov, izvajala postopke za izbor projektov, zagotovila posredovanje vlog in zahtevkov za izplačilo, pripravljala letna poročila LAS ter sodelovala z organi upravljanja, t.j. z MKGP in ARSKTRP.

Na podlagi zahtev, ki jih določa Uredba CLLD, pridobljenih izkušenj z izvajanjem programa LEADER v obdobju 2007-2013, je lokalno partnerstvo podalo predlog, da se za vodilnega partnerja LAS izbere Razvojna agencija Kozjansko.

Predlog je bil predstavljen in utemeljen **na Ustanovni skupščini LAS »Od Pohorja do Bohorja«, dne 27. avgusta 2015.** Do izvedbe Ustanovne skupščine, niti na njej, ni bilo podanih dodatnih predlogov, zato je bil na Ustanovni skupščini LAS »Od Pohorja do Bohorja« **soglasno sprejet sklep**, da se za vodilnega partnerja LAS **izbere in potrdi Razvojna agencija Kozjansko.**

Razvojna agencija Kozjansko je bila izbrana na podlagi izpolnjevanja zahtev 13. člena Uredbe CLLD ter izkušenj in znanj organizacije, ki že od začetka, t.j. od vzpostavitve partnerstva na območju LAS v okviru skupnega Razvojnega programa podeželja, koordinira in vodi aktivnosti za razvoj in krepitev partnerstva, strokovno podpira skupno delovanje ter izvajanje projektov ter vseh ostalih potrebnih aktivnosti vezanih na razvoj podeželja.

Javni zavod Razvojna agencija Kozjansko je bila ustanovljena leta 2000 s ciljem pospeševanja razvoja gospodarstva, podeželja in turizma ter drugih nalog določenih v 7. členu Statuta JZ RA Kozjansko, ki se izvajajo v javnem interesu. Zavod razpolaga z ustreznimi kadrovskimi, prostorskimi in finančnimi kapacitetami. Zaposluje 7 sodelavcev za nedoločen čas in 3 za določen, z različnimi znanji iz področja ekonomije, razvoja podeželja, turizma, dela z mladimi, mednarodno projektno sodelovanje, itd.

Vodilni partner izkazuje potrebno **kadrovsko usposobljenost** za izvajanje nalog LAS. Glede na to, da je LAS upravičen do črpanja sredstev iz dveh (2) skladov, vodilni partner zagotavlja kadrovske kapacitete v obliki vsaj 2 PDM (PDM = polnovredne delovne moči) in sicer vodilni partner za potrebe izvajanja nalog po Pogodbi o nalogah vodilnega partnerja pri lokalni akcijski skupini »Od Pohorja do Bohorja« zagotavlja kadrovske kapacitete v obsegu vsaj dveh (2) zaposlitev za polni delovni čas.

Vodilni partner zagotavlja **zadostne lastne finančne vire**, da lahko nemoteno opravlja in financira naloge po Pogodbi o nalogah vodilnega partnerja pri lokalni akcijski skupini »Od Pohorja do Bohorja« med posameznimi povračili stroškov v skladu z omenjeno pogodbo.

Vodilni partner **razpolaga z ustreznimi poslovnimi prostori in opremo** na svojem sedežu ter zagotavlja ustrezno usposobljenost kadrov za izvajanje nalog po Pogodbi o nalogah vodilnega partnerja pri lokalni akcijski skupini »Od Pohorja do Bohorja«. Na voljo ima 328 m² poslovnih prostorov, ki vključujejo tudi sodobna interpretacijska orodja, sejno sobo, javno e-točko in vso potrebno podporno infrastrukturo.

Vzpostavljen je ločen računovodski sistem ali ustrezne računovodske kode za vse transakcije, opravljene v okviru transakcijskega računa LAS. Podračun je razdeljen v postavke in konte za posamezen namen.

Je **finančno in upravno sposobna** voditi LAS. **Finančna služba** LAS, ki se nahaja pri Vodilnemu partnerju LAS, opravlja za LAS predvsem naslednje naloge:

- skrbi za izplačevanje vseh finančnih obveznosti LAS,
- poroča Organu upravljanja in skupščini LAS o porabi finančnih sredstev,
- zagotavlja sledljivost izplačil za vse izvedene projekte,
- pripravlja zahtevke za povračila in ugotavlja upravičenost izdatkov za izvedene projekte,
- skladno z veljavno zakonodajo ter v sodelovanju z Vodilnim partnerjem in Organom upravljanja pripravlja letna finančna poročila o napredku izvajanja lokalne razvojne strategije in izvajanja projektov,
- svetuje organom LAS in izvajalcem projektov LAS pri finančnih vprašanjih,
- opravlja druge naloge, določene s posebno obligacijsko pogodbo ter sklepi skupščine in Organa upravljanja LAS.

Finančna služba deluje v skladu z veljavno zakonodajo in predpisi s področja finančnega poslovanja in računovodenja ter v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi in posebni zahtevami vezanimi na izvajanje v okviru CLLD.

Finančno poslovanje LAS se izvaja preko posebnega podračuna odprtega pri Vodilnemu partnerju LAS. In sicer je zagotovljen **ločen transakcijski račun** za nakazilo finančnih sredstev v okviru CLLD. Ena izmed nalog vodilnega partnerja je tako tudi **upravljanje transakcijskega računa LAS**.

LAS je z vodilnim partnerjem sklenil Pogodbo o nalogah vodilnega partnerja pri lokalni akcijski skupini »Od Pohorja do Bohorja«, v kateri so opredeljene njegove naloge in obveznosti, skladno z 12. členom Uredbe CLLD in tretjim odstavkom 34. člena Uredbe 1303/2013/EU.

Vodilni partner zagotavlja ustrezno **administrativno in strokovno podporo** Organu upravljanja in vsem drugim organom LAS, zastopa LAS do organov upravljanja zadevnih skladov in drugih strokovnih institucij ter ustanov.

Vodilni partner **zastopa LAS v upravnih in finančnih zadevah** ter opravlja sledeče **naloge v zvezi z delovanjem LAS**:

- organizira delovanje LAS, skrbi za dokumentacijo in arhiv LAS,
- nudi organom LAS prostorsko, logistično, administrativno, strokovno in tehnično podporo, ki jo ti potrebujejo za svoje delovanje,
- na svojem poslovnem naslovu gostuje poslovni naslov LAS, tako da zagotavlja naslov za sprejem pošte za LAS in tudi sprejema pošto za LAS,
- informira člane LAS o svojem delu,
- pripravi letno poročilo o delu in finančno poročilo LAS in ju posreduje Upravnemu odboru LAS v sprejem,
- pripravi letni načrt aktivnosti LAS in ga posreduje Upravnemu odboru LAS v sprejem,
- sodeluje pri pripravi in izvedbi prijave na razpis za izbor in potrditev Lokalno akcijskih skupin,
- zagotavlja in ažurno upravlja spletno stran LAS, na kateri objavlja splošne akte in dokumente LAS, javne pozive LAS, rezultate javnih pozivov z informacijami o sofinanciranih projektih in druge informacije, namenjene večji informiranosti subjektov, ki so bili izbrani na javnih pozivih LAS in
- zagotavlja javnosti delovanja LAS in opravlja dejavnosti stikov z javnostjo.

Vodilni partner opravlja sledeče **naloge v zvezi s Strategijo lokalnega razvoja** in v zvezi z **animacijo** lokalnega razvoja:

- sodeluje pri pripravi Strategije lokalnega razvoja in jo promovira,
- pripravlja in distribuira promocijsko gradivo, s katerim predstavlja Strategijo lokalnega razvoja,
- izvaja informiranje, animacijo in motivacijo prebivalcev ter drugih subjektov iz območja LAS, jih spodbuja k sodelovanju na javnih pozivih LAS in k drugim oblikam sodelovanja pri izvajanju Strategije lokalnega razvoja,
- zagotavlja informacije vsem zainteresiranim na območju LAS o delovanju LAS in o Strategiji lokalnega razvoja,
- zagotavlja vse potrebne informacije, potrebne za omogočanje spremljanja in vrednotenja Strategije lokalnega razvoja,

- predlaga Upravnemu odboru LAS spremembo Strategije lokalnega razvoja, če oceni, da je to potrebno,
- do 31. marca za preteklo leto pripravi letno poročilo o izvajanju Strategije lokalnega razvoja, kjer navede tudi podatke o doseganju ciljev strategije in o izpolnjevanju obveznosti za preteklo leto, in ga posreduje pristojnemu skladu oziroma organu in
- pripravlja letne načrte aktivnosti in jih pravočasno posreduje pristojnemu organu oziroma skladu,
- izvaja aktivnosti animacije lokalnega razvoja, ki zajemajo:
- skrb za izmenjavo med zainteresiranimi stranmi z namenom zagotavljanja informacij in spodbujanja SLR
- nudenje podpore potencialnim upravičencem z namenom oblikovanja in priprave operacij ter vlog.

Vodilni partner opravlja sledeče **naloge v zvezi z javnimi pozivi LAS**:

- upoštevajoč splošne akte LAS in druge predpise pripravi javne pozive LAS in
- na javnih pozivih izbrane projekte posreduje v potrditev pristojnemu organu oziroma skladu.

Vodilni partner opravlja sledeče **naloge v zvezi z izvajanjem projektov** na območju LAS:

- skrbi za krepitev subjektov na območju LAS za razvoj in izvajanje projektov, vključno s spodbujanjem zmogljivosti njihovega upravljanja projektov, tako da jim nudi strokovno svetovanje in podporo pri pripravi, upravljanju in vodenju projektov,
- zbira projektne ideje, ki jih predlagajo člani LAS in drugi subjekti iz območja LAS, ter jih pomaga razvijati,
- pripravlja in vodi projekte LAS povezane s sodelovanjem LAS z drugimi Lokalnimi akcijskimi skupinami,
- spremlja izvajanje projektov, ki so bili izbrani na javnih pozivih LAS, kar zajema tudi spremljanje mejnikov in ciljev projektov, izvajanje nadzora nad njihovo izvedbo in financiranjem,
- informira izvajalce projektov o njihovih pravicah in obveznostih, vključno z obveznostmi po zadnjem izplačilu sredstev,
- izvaja nadzor nad izvajanjem projektov po izplačilu sredstev,
- zagotavlja varen elektronski predal za prejem elektronske pošte za LAS in kvalificirano elektronsko potrdilo za oddajo vlog in zahtevkov,
- uredi dostop do informacijskih sistemov ustreznih skladov pred vlaganjem vlog in zahtevkov za izplačilo,
- zagotavlja posredovanje vlog in zahtevkov za izplačilo v skladu s pravili ustreznega sklada in nudi podporo pri posredovanju takšnih zahtevkov in
- pred posredovanjem zahtevkov ustreznemu skladu za povračilo stroškov preveri, če so upoštevana pravila označevanje, upravičenost stroškov in skladnost s Strategijo lokalnega razvoja ter operativnimi programi.

Vodilni partner opravlja tudi sledeče **druge naloge**:

- sodeluje z drugimi Lokalnimi akcijskimi skupinami,
- sodeluje z državnimi organi, revizijskimi in nadzornimi organi,
- pripravi seznam nalog iz točke 2.9. Pogodbe o nalogah vodilnega partnerja pri lokalni akcijski skupini »Od Pohorja do Bohorja« in
- opravlja druge naloge, določene v splošnih aktih LAS, s sklepi organov LAS ali v predpisih.

Vodilni partner LAS ne sme opravljati tistih nalog za LAS, s katerimi bi povzročil navzkrižje interesov. V kolikor vodilni partner ugotovi, da bi moral opraviti določen posel ali dejanje, ki bi povzročil navzkrižje interesov, takšnega dejanja ali posla ne opravi in o tem obvesti Predsednika LAS.

Pri svojem delu je zavezan **spoštovanju načel stroke ter zakonitosti delovanja**. Njegovo delo je plačano na podlagi Pogodbe o nalogah vodilnega partnerja pri lokalni akcijski skupini »Od Pohorja do Bohorja« in poročil o opravljenem delu za potrebe LAS »Od Pohorja do Bohorja«. Stroški dela Vodilnega partnerja pa se pokrivajo iz sredstev za izvajanje podukrepa Podpora za tekoče stroške in stroške animacije.

Za svoje delo je **odgovoren Organu upravljanja in Skupščini LAS**. Njegovo delovanje **preverja Nadzorni organ** najmanj enkrat letno in pa tudi v primeru zahteve s strani članov ali organov LAS po izvedbi nadzora. Nadzorni organ pripravi pisno poročilo o opravljenem nadzoru in lahko v primeru

hujših kršitev pogodbenih določil predlaga Organu upravljanja in Skupščini LAS odpoved pogodbe z vodilnim partnerjem LAS.

14. Opis nalog, odgovornosti in postopkov sprejemanja odločitev organov LAS

Organi LAS, ki zagotavljajo kvalitetno in celovito izvajanje SLR, so:

- Skupščina LAS,
- Organ upravljanja LAS,
- Predsednik LAS,
- Nadzorni organ LAS,
- Ocenjevalna komisija LAS.

Skupščina LAS

Skupščina LAS je **najvišji organ** in jo **sestavljajo vsi člani LAS**. Sklicuje jo Organ upravljanja LAS, in sicer najmanj enkrat letno. Skupščino je do oddaje strategije sestavljalo **94 članov**, t.j. predstavnikov zasebnega, ekonomskega in javnega sektorja, poziv za včlanitev v LAS je vseskozi odprt in se glede na pretekle izkušnje, izkazan interes za sodelovanje, pričakuje, da bo število članov še naraščalo (ob oddaji dopolnitev znaša število članov LAS že **99 članov**).

Vsak član LAS ima na Skupščini en glas. **Odločitve** na Skupščini **se sprejemajo z večino glasov prisotnih članov**, razen odločitev, s katerimi se članom LAS nalagajo finančne in druge obveznosti; za sprejem takšnih odločitev je potreben konsenz člana LAS, kateremu se finančna obveznost nalaga. Pri tem bo zagotovljeno, da na ravni odločanja niti javni sektor niti kateri koli drug sektor nima več kot 49 % glasovalnih pravic. Z jasnim, preglednim, transparentnim in nediskriminatornim postopkom za izbor operacij bo zagotovljeno preprečevanje navzkrižja interesov, prav tako bo skladno s točko (b) tretjega odstavka 34. člena Uredbe 1303/2013/EU zagotovljeno, da bodo **pri odločitvi o izboru operacij, ki jih bo izvajal LAS, najmanj 50 % glasov prispevali predstavniki nejavnega sektorja**, t.j. zasebnega in ekonomskega.

Skupščina LAS ima naslednje **naloge**:

- potrjuje dokument Strategija lokalnega razvoja, njegove spremembe in dopolnitve ter sprejema ukrepe za njegovo izvedbo,
- obravna in sprejema letni program dela LAS,
- obravna in sprejema letno poročilo o izvajanju SLR,
- potrdi operacije, ki jih bo izvajal LAS,
- imenuje in razrešuje člane Organa upravljanja LAS, člane Nadzornega odbora LAS ter Predsednika LAS in podpredsednika LAS,
- izbere vodilnega partnerja LAS,
- odloča o ugovorih in pritožbah zoper sklepe Organa upravljanja LAS,
- potrdi pravila delovanja LAS in druge potrebne pravno formalne dokumente LAS,
- odloča o drugih, s Pogodbo o ustanovitvi in delovanju LAS »Od Pohorja do Bohorja« in drugimi pravnimi akti določenih zadevah, pomembnih za delovanje LAS.

Organ upravljanja LAS

Organ upravljanja LAS je **strokovni in izvedbeni organ** in šteje 9 članov, ki ga sestavljajo:

- 3 predstavniki javnega sektorja,
- 3 predstavniki ekonomskega sektorja,
- 3 predstavniki zasebnega sektorja,

ki so izvoljeni za 3 letno mandatno obdobje in so lahko po izteku mandata ponovno izvoljeni. Člane Organa upravljanja LAS voli in razrešuje Skupščina LAS.

Seje Organa upravljanja LAS sklicuje predsednik le tega. Organ upravljanja LAS je sklepčen, če so na seji zastopani vsi sektorji (javni, ekonomski in zasebni) z najmanj enim predstavnikom in je na seji prisotnih več kot polovica članov organa. Vsak član Organa upravljanja LAS ima en glas. Organ upravljanja **odloča z navadno večino glasov prisotnih članov**, pri čemer je potrebno upoštevati, da na ravni odločanja **noben sektor nima več kot 49 % glasovalnih pravic**, s tem da je pri **odločanju o izboru operacij** potrebno zagotoviti, da **najmanj 50 % glasov prispevajo predstavniki nejavnega sektorja**, t.j. zasebnega in ekonomskega.

Glavna **naloga** Organa upravljanja je, da organizira delo LAS in uresničuje program dela in sklepe, ki so bili sprejeti na skupščini LAS. Člani Organa upravljanja so dolžni skrbeti za učinkovito delovanje LAS, njeno plačilno sposobnost in usklajenost postopkov z veljavno zakonodajo. Ostale naloge:

- skrbi za učinkovito delovanje LAS, njeno plačilno sposobnost in usklajenost postopkov z veljavno zakonodajo,
- sklicuje skupščino LAS ter izvršuje odločitve in sklepe skupščine LAS,
- pripravi pogodbo z vodilnim partnerjem LAS,
- sprejme letni načrt aktivnosti LAS in ga po prejemu soglasja Nadzornega odbora da v potrditev Skupščini,
- imenuje in razrešuje Ocenjevalno komisijo LAS,
- sprejema merila za izbor operacij, oblikuje in pripravi vsebino javnega poziva,
- izbira in potrjuje operacije, na podlagi poročila Ocenjevalne komisije LAS,
- predlaga operacije, ki jih bo izvajal LAS, obvesti skupščino LAS o izbranih operacijah,
- pripravi pogodbe z upravičenci,
- odloča o višini plačila članarine in o ostalih vprašanjih, ki niso v pristojnosti skupščine LAS,
- odloča o izključitvi posameznega člana, zaradi utemeljenih razlogov,
- sprejema pravila delovanja LAS in druge potrebne pravno formalne dokumente, s katerimi se ureja delovanje LAS in pooblastila ter naloge vodilnega partnerja,
- sprejema in potrjuje poročilo Nadzornega odbora LAS,
- obravna in potrjuje poročilo o delu ter finančno poročilo, ki ga pripravi vodilni partner LAS,
- izvaja projekte sodelovanja (za izvajanje projektov sodelovanja lahko pooblasti vodilnega partnerja LAS),
- izvaja evalvacijo rezultatov izbranih projektov in programov,
- aktivno sodeluje z drugimi razvojnimi organi v regiji,
- aktivno sodeluje z drugimi LAS in se vključuje v evropsko mrežo LAS,
- aktivno se vključuje v delovanje Društva za razvoj slovenskega podeželja,
- obravna druge zadeve, ki so pomembne za razvoj območja,
- odloča o drugih, s Pogodbo o ustanovitvi in delovanju LAS »Od Pohorja do Bohorja« ali s sklepi skupščine LAS določenih zadevah.

V primeru nastanka okoliščin, v katerih bi lahko zasebni interes posameznega člana Organa upravljanja vplival ali ustvaril videz, da vpliva na nepristransko in objektivno opravljanje nalog člana, je za takšnega člana določena **dolžnost izogibanja nasprotju interesov**. Ko ugotovi dejansko ali možno nasprotje interesov, o tem pisno obvestiti predsednika Organa upravljanja. Predsednik mora najkasneje v 7 dneh odločiti o obstoju nasprotja interesov, lahko pa se takšen član izogne tej proceduri in se sam izloči iz dela na zadevi, kjer je prisoten (tudi) njegov zasebni interes oziroma odkloni sodelovanje pri delu, kjer bi lahko ta interes vplival na objektivno in nepristransko opravljanje njegove funkcije. In sicer se mora **izločiti iz postopka obravnave ter vzdržati razprave in glasovanja** v izogib nasprotju interesov. Če obstaja verjetnost, da je pri delu posameznega člana obstajalo nasprotje interesov, lahko Organ upravljanja tudi sam uvede postopek ugotavljanja dejanskega obstoja nasprotja interesov in posledic tega nasprotja.

Predsednik LAS

Predsednik LAS je hkrati predsednik Organa upravljanja LAS, je **pooblaščen predstavnik LAS** in predstavlja ter zastopa LAS v razmerju do tretjih oseb. Podpisuje v imenu LAS vse pravno zavezujoče listine in dokumente. V času njegove odsotnosti ali zadržanosti opravlja to funkcijo podpredsednik LAS. Predsednik LAS sklicuje in vodi seje Organa upravljanja LAS, skrbi za izvajanje sklepov Organa upravljanja LAS ter podpisuje pogodbe in druge dokumente, ki jih pripravi Organ upravljanja LAS.

Člani LAS so **na ustanovni skupščini LAS soglasno potrdili podani predlog za predsednika oz. predsednico LAS**, na podlagi dobrega preteklega dela, sodelovanja in aktivne vpetosti v delo LAS, je bil podan zgolj en predlog, t.j. da s predsedovanjem nadaljuje »stara« predsednica, Staška Buser, ki si je v preteklem obdobju delovanja LAS pridobila bogate izkušnje in pozitiven sloves, zaradi česar so bili člani LAS enotnega mnenja, da bo tudi v prihodnje dobro, kvalitetno in uspešno zastopala LAS. Zaradi odstopa predsednice LAS je bil na 6. redni skupščini LAS, dne, 25.7.2017, soglasno izvoljen nov predsednik, Zlatko Zevnik, ki je bil tudi edini predlagani kandidat za predsednika LAS.

Nadzorni organ LAS

Nadzorni organ LAS **nadzoruje in spremlja delo vseh organov LAS**, zlasti pa celotno gospodarsko, finančno in materialno poslovanje. Nadzorni organ LAS je za svoje delo odgovoren skupščini LAS, njegova pristojnost je prisostvovanje zboru članov skupščine LAS, sejam Organa upravljanja LAS ter njihovih delovnih teles in imeti na razpolago vsa gradiva ter obravnavanje in dajanje soglasij k predlogu letnega načrta aktivnosti, ki ga pripravi Organ upravljanja LAS.

Nadzorni organ šteje 5 članov – vključeni predstavniki iz vsakega sektorja (javni, zasebni, ekonomski), s tem da javni sektor ne smeta predstavljati več kot 2 člana. Člani Nadzornega odbora ne morejo biti predsednik in podpredsednik Organa upravljanja ter predstavnik oz. delavec vodilnega partnerja LAS. Nadzorni organ **sprejema odločitve z večino glasov, pri čemer je potrebno upoštevati, da noben sektor nima več kot 49 % glasovalnih pravic**. Vsak član ima en glas.

Ocenjevalna komisija LAS

Ocenjevalna komisija LAS šteje 5 članov, ki jih imenuje Organ upravljanja. Imeti morajo strokovne reference, zlasti na področju upravljanja projektov. Ocenjevalna komisija ima naslednje **naloge**: preveri popolnost in ustreznost prejetih vlog, kar pomeni, da se preveri, če vloga vsebuje vse z javnim pozivom zahtevane priloge in obrazce ter ali je prispela v predvidenem roku; oceni in izbere prejete vloge oziroma prijave ter pripravi poročilo za Organ upravljanja o vlogah in izboru operacij. Ocenjevalna komisija lahko pooblasti predsednika Ocenjevalne komisije in/ali predstavnika Vodilnega partnerja, da preveri administrativno ustreznost vlog in prilog, ki sestavljajo vloge na javni poziv.

Ocenjevalna komisija **sprejema odločitve z večino glasov**. Vsak član Ocenjevalne komisije vključno s predsednikom ima en glas. Člani komisije in strokovni sodelavci, ki sodelujejo pri njenem delu, so v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov, dolžni hraniti kot tajnost vse podatke, ki imajo po zakonu naravo osebnih podatkov, za katere zvedo pri svojem delu v komisiji.

V primeru nastanka okoliščin, v katerih bi lahko zasebni interes posameznega člana komisije vplival ali ustvaril videz, da vpliva na nepristransko in objektivno opravljanje nalog člana, je za takšnega člana določena **dolžnost izogibanja nasprotju interesov**. Ko ugotovi dejansko ali možno nasprotje interesov, o tem pisno obvestiti predsednika komisije. Predsednik mora najkasneje v 7 dneh odločiti o obstoju nasprotja interesov; seveda pa ni ovir za to, da se takšen član izogne tej proceduri in se sam izloči iz dela na zadevi, kjer je prisoten (tudi) njegov zasebni interes oziroma odkloni sodelovanje pri delu, kjer bi lahko ta interes vplival na objektivno in nepristransko opravljanje njegove funkcije. In sicer se mora **izločiti iz postopka ocenjevanja ter vzdržati razprave in glasovanja** v izogib nasprotju interesov. Če obstaja verjetnost, da je pri delu člana obstajalo nasprotje interesov, lahko komisija tudi

sama uvede postopek ugotavljanja dejanskega obstoja nasprotja interesov in posledic tega nasprotja.

15. Merila za izbor operacij in opis postopka izbora operacij

Postopek izvedbe javnega poziva za izbor operacij, ki bodo sofinancirane iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja ali Evropskega sklada za regionalni razvoj je določen v Pravilniku o postopku izvedbe javnega poziva LAS ter v Pravilniku o delu Ocenjevalne komisije in postopku izbora operacij na javnih pozivih LAS. Pri določitvi meril LAS **izhaja iz skupnih načel**, ki so prispevek k doseganju ciljev SLR, prispevek k doseganju horizontalnih ciljev Unije, okoljska trajnost, socialna vzdržnost, ekonomska trajnost, vključenost partnerjev in vpliv na območje LAS.

Operacije, ki bodo prispevale k realizaciji razvojnih ciljev SLR, bodo **izbrane na podlagi javnega poziva**, ki ga pripravi LAS, in sicer LAS **objavi javni poziv** za izbor operacij **najmanj en mesec pred izborom operacij**.

Pri določanju rokov za dopolnitev prijav in odločanju o vlogah LAS, njegovi organi in vodilni partner LAS smiselno upoštevajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek. Začetka in tek rokov, ne ovirajo nedelje in prazniki ali dela prosti dnevi v Republiki Sloveniji. Če je zadnji dan roka, ki ga določa ta pravilnik, nedelja ali praznik ali dela prost dan ali kakšen drug dan, ko se pri vodilnem partnerju ne dela, se rok izteče s pretekom prvega naslednjega delovnika.

Z upoštevanjem izhodišč, določenih v Uredbi CLLD, bo LAS zagotavljala **nediskriminatoren in pregleden izbirni postopek**, na podlagi **nepriustranskih meril za izbor operacij**. Prav tako bo LAS zagotavljala, da bodo pri odločitvah o izbiri operacij, vsakič, t.j. **pri vsakem odločanju o izbiri operacij, najmanj 50 odstotkov glasov prispevali člani, ki niso predstavniki javnega sektorja** z razlogom, da se prepreči navzkrižje interesov. V kolikor na seji, na kateri se bo odločalo o izbiri operacij, ne bo zagotovljeno ustrezno razmerje sektorjev, se bo sklicala nova seja za zagotovitev ustreznega razmerja in sklepčnosti.

Ocenjevalna komisija, ki jo imenuje Organ upravljanja, šteje 5 članov. Člani Ocenjevalne komisije in strokovni sodelavci, ki sodelujejo pri njenem delu, so v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov, dolžni hraniti kot tajnost vse podatke, ki imajo po zakonu naravo osebnih podatkov, za katere zvedo pri svojem delu v Ocenjevalni komisiji. Področje dela ocenjevalcev je zaupno.

Vodilni partner LAS »Od Pohorja do Bohorja« nudi Ocenjevalni komisiji prostorsko, logistično, administrativno, strokovno in tehnično podporo, ki jo ta potrebuje za svoje delo.

Predlagane **operacije** se na območju LAS **pripravljajo konstantno**, skozi celotno programsko obdobje, in sicer jih lahko **pripravljajo in podajo vsi zainteresirani lokalni akterji**, ki želijo aktivno sodelovati pri izvajanju SLR in prispevati k trajnostnemu razvoju podeželja.

Vsaka operacija mora biti **skladna s cilji in pogoji zadevnega sklada**, iz katerega se bo sofinancirala ter **prispevati k uresničevanju ciljev in ciljnih kazalnikov, zastavljenih v SLR**. Prav tako se bodo pri sofinanciranju operacij iz sklada EKSRP in ESRR **podpirale** zgolj **operacije**, ki se bodo **izvajale v obliki partnerstev**.

Javni poziv za izbor operacij

Organ upravljanja s sklepom odloča o pripravi in objavi (način in rok objave, tematska področja in ukrepe znotraj posameznega sklada) javnega poziva za izbor operacij za izvajanje SLR. Javni poziv se objavi na spletni strani LAS, občin območja LAS ter v sredstvih javnega obveščanja, če tako določi Organ upravljanja LAS. Javni poziv objavi LAS praviloma enkrat letno, lahko pa Organ upravljanja LAS določi, da se javni poziv objavlja po drugačni dinamiki. Javni poziv za prijavo operacij je odprt najmanj 30 dni in v tem času je vlagateljem omogočen vpogled in pridobitev celotne razpisne dokumentacije na spletni strani LAS.

Na podlagi pooblastila s strani Organa upravljanja Vodilni partner pripravi **vsebinsko javnega poziva in pripadajoče razpisne dokumentacije, t.j. prijavitni obrazec in obvezne priloge**, ki so na sedežu Vodilnega partnerja, ki je tudi sedež LAS, na razpolago potencialnim vlagateljem, kjer lahko le ti tudi pridobijo vse informacije v zvezi z razpisanimi vsebinami ter postopkom priprave in ocenjevanja operacij. Organ upravljanja prav tako pooblasti Vodilnega partnerja za izvedbo postopka javnega poziva LAS.

Naloga vodilnega partnerja je tudi ta, da **zagotavlja strokovno podporo** pri pripravi operacij ter **skrbi za skladnost** predlaganih operacij s SLR.

Postopek izbora

Postopek izbora poteka v treh korakih:

- priprava in objava javnega poziva LAS,
- administrativna kontrola - preveritev popolnosti in ustreznosti vlog: najprej se preveri popolnost vlog – pravočasnost, izpolnjeni in podpisani obrazci, priložena ustrezna dokumentacija glede na naravo operacije, sledi preverjanje ustreznosti, ali vloga izpolnjuje splošne pogoje upravičenosti,
- ocenjevanje ter izbor operacij: ocena popolnih vlog, ki izpolnjujejo splošne pogoje upravičenosti, na podlagi danih meril in kriterijev ter oblikovanje predloga izbora operacij.

Ocensovalna komisija izvede odpiranje prejetih vlog za operacije ter preveritev popolnosti le teh v roku osmih dni od dneva zaprtja javnega poziva LAS na sedežu LAS. Odpiranje vlog ni javno.

Naloge v zvezi z odpiranjem so: **pregled pravočasnosti, pravilne opremljenosti in formalne popolnosti vlog**, izvedba postopka v zvezi z morebitnim **dopolnjevanjem nepopolnih vlog, sestava predloga sklepa za zavrnitev** nepravočasnih, nepravilno opremljenih vlog.

Vrsta preverjanja/ Ocenjevanja	Opombe	Dopolnitve
1. Administrativna kontrola - preveritev popolnosti in ustreznosti vlog	Preveri se popolnost vlog in izpolnjevanje splošnih pogojev upravičenosti.	V primeru nepopolne vloge se vlagatelje pozove k dopolnitvi vloge. Vlagatelji so dolžni v roku dopolniti vlogo s prilogami. Če vloge ne dopolnijo v roku ali je dopolnitev neustrezna, se vloga zavrže. V kolikor vloga ne izpolnjuje splošnih pogojev upravičenosti, se vloga zavrže.
2. Ocenjevanje kakovosti operacij na podlagi meril za izbor	Oceni se skladnost vsebin, predloženih financ, ciljev, aktivnosti, rezultatov z vizijo in cilji LAS. Vsebinske dopolnitve vloge niso možne.	Vlagatelje se pozove k razjasnitvi vsebine. Vlagatelji so dolžni posredovati razjasnitve v predpisanem roku. Če razjasnitev ne posredujejo v roku ali je razjasnitev neustrezna, se vloga oceni glede na podatke, s katerimi Ocensovalna komisija razpolaga na podlagi vloge.

Administrativna kontrola

Vrsta preverjanja		Opombe
1. Ovojnica je pravilno označena (vlagatelj, oznaka ne odpiraj, naslovnik)	Da/Ne	Če ne, zavrniti. Ni možnosti dopolnitve.
2. Prijava je prispela v rokih določenih z javnim povabilom	Da/Ne	Če ne, zavrniti. Ni možnosti dopolnitve.
3. Vloga je popolna: na predpisanem obrazcu, v celoti izpolnjena, podpisana in žigosana ter v	Da/Ne	Če ne, se vlagatelj pozove na dopolnitev.

elektronski verziji s priloženimi obveznimi prilogami glede na naravo operacije		
4. Vlagatelj je bil pozvan k dopolnitvi, ki jo je v roku in skladno z navodili izvedel	Da/Ne/ Ni bil pozvan	Če ne, zavrni.

Popolna vloga je tista, ki:

- je prispela na naslov v roku in na način, ki je določen z javnim pozivom,
- ima priložen izpolnjen originalni Prijavni obrazec v papirnati obliki,
- prijavni obrazec je datiran, žigosan (velja za pravne osebe, ki uporabljajo pri poslovanju žig) ter podpisan s strani vlagatelja in partnerjev na zahtevanih mestih,
- vsebuje vse z javnim pozivom in razpisno dokumentacijo zahtevane obrazce in priloge ter dokazila,
- priložena je tudi prijavnica v elektronski obliki na zgoščenki ali USB ključku, ki je enaka tiskani verziji (z vsemi prilogami).

Ocenjevalna komisija pregleda administrativno popolnost vloge ter opravi prvostopenjski pregled vloge. Za pregled administrativne popolnosti in ustreznosti vlog in prilog, ki sestavljajo vloge na javni poziv LAS, lahko pooblasti predsednika in/ali predstavnika vodilnega partnerja LAS.

Ocenjevalna komisija pripravi poročilo, v katerem navede:

- seznam popolnih vlog, ki izpolnjujejo predpisane kriterije,
- seznam nepopolnih vlog, ki ne izpolnjujejo predpisanih kriterijev, z obrazložitvijo na kakšen način ter z navedbo, kako je posamezno vlogo mogoče dopolniti in v kakšnem roku, ki ne sme biti krajši od treh dni in ne daljši od 15 dni.

Za nepopolno vlogo se šteje vloga, ki je prispela pravilno in v roku na naslov, manjkajo pa ji zahtevane priloge, dokazila glede na naravo operacije. Vlagatelje, katerih vloge so nepopolne, Vodilni partner pisno, po pošti s povratnico, na naslov vlagatelja, naveden v vlogi, pozove na administrativno dopolnitev v skladu s pogoji v razpisni dokumentaciji. Vloga se dopolnjuje v skladu s pozivom za dopolnitev in tako, da je v svoji končni obliki celovita in v vseh sestavinah usklajena. Vlagatelji dopolnitve pošljejo po redni pošti, priporočeno na naslov LAS, s pripisom »Dopolnitev vloge«. Vloga se administrativno dopolnjuje samo enkrat. Vsebinske dopolnitve vlog niso dovoljene.

Nepopolne vloge, ki jih vlagatelji v navedenem roku ne dopolnijo oz. bodo dopolnitve neustrezne, se zavržejo.

Ocenjevalna komisija v roku petih dni od poteka zadnjega roka za dopolnitev vlog pregleda prejete dopolnitve in o tem pripravi poročilo. Za odpiranje prejetih dopolnitev in pregled ustreznosti le teh lahko pooblasti vodilnega partnerja. V poročilu navede seznam vlog, ki so bile ustrezno dopolnjene in izpolnjujejo vsa splošna merila in seznam vlog, ki niso bile ustrezno dopolnjene, z obrazložitvijo, katerega merila ne izpolnjujejo.

Vloge, ki so popolne, se uvrstijo v nadaljnjo obravnavo. Popolne vloge Ocenjevalna komisija oceni v skladu z merili in kriteriji za izbor, in sicer najprej z vidika izpolnjevanja splošnih pogojev upravičenosti. Splošni pogoji upravičenosti so osnovni pogoji, ki jih mora izpolnjevati vsaka vloga, da se jo oceni še z vidika specifičnih meril in kriterijev. V primeru, da operacija ni skladna z zahtevami splošnih pogojev upravičenosti, se le ta zavrne ter izloči iz nadaljnega ocenjevanja.

Splošni pogoji:

Pogoj	Izpolnjevanje zahtev
1. <u>skladnost operacije z razvojnimi usmeritvami na lokalni, nacionalni in EU ravni:</u> DA NE	Če ne, se projekt izloči.
2. <u>skladnost operacije s SLR:</u> DA NE	Če ne, se projekt izloči.
3. <u>operacija se nahaja na območju LAS:</u> DA NE	Če ne, se projekt izloči.

4. <u>aktivnosti operacije so se že pričele izvajati:</u> DA NE	Če da, se projekt izloči.
5. <u>ali je predvideno financiranje operacije iz drugih EU skladov:</u> DA NE	Če da, se projekt izloči.
6. <u>ali so pridobljena vsa potrebna morebitna dovoljenja za izvajanje operacije:</u> DA NE	Če ne, se projekt izloči.
7. <u>ali so zagotovljena ustrezna finančna sredstva za izvedbo operacije:</u> DA NE	Če ne, se projekt izloči.

Ocenjevalna komisija preveri še **ustreznost partnerstva** ter **upoštevanje finančnih okvirov JP LAS**. Vlagatelj oz. operacija **mora izpolnjevati vse pogoje**. V primeru odstopanja se ne uvrsti v nadaljnje ocenjevanje.

Popolne ter vsebinsko ustrezne vloge bodo ocenjene na podlagi meril in kriterijev za izbor operacij.

Ocenjevalna komisija ocenjuje predlagane operacije na **pregleden način, upoštevajoč** pri tem veljavna **merila in kriterije za izbor operacij**, ki so določeni na način, da se **zagotovi primerljivost operacij, transparenten in pregleden izbor, nediskriminatornost, ustreznost ter pravilnost ocenjevanja in izbora**.

Nadaljnje ocenjevanje se opravi na podlagi **naslednjih meril in kriterijev**:

- **pomembnost operacije** (skupaj 33 točk):

skladnost operacije s SLR: <ul style="list-style-type: none"> - prispevanje k štirim tematskim področjem SLR – 10 točk - prispevanje k trem tematskim področjem SLR – 8 točk - prispevanje k dvema tematskima področjema SLR – 5 točk - prispevanje k enemu tematskemu področju SLR – 3 točke - ne prispeva k tematskim področjem SLR – 0 točk
ustvarjanje novih delovnih mest: <ul style="list-style-type: none"> - predvideno 1 delovno mesto – 10 točk - predvidena ohranitev 1 delovnega mesta – 5 točk - ni predvidena ohranitev ali novo delovno mesto – 0 točk
prispevanje k izboljšanju položaja katere od prepoznanih ranljivih skupin: <ul style="list-style-type: none"> - operacija bo prispevala k izboljšanju položaja vsaj dveh prepoznanih ranljivih skupin – 8 točk - operacija bo prispevala k izboljšanju položaja vsaj ene od prepoznanih ranljivih skupin – 4 točke - operacija ne predvideva vpliva na izboljšanje položaja prepoznanih ranljivih skupin – 0 točk
prispevanje k horizontalnim ciljem Unije: <ul style="list-style-type: none"> - operacija bo prispevala k vsaj dvema ciljema Unije – 5 točk - operacija bo prispevala k enemu cilju Unije – 2 točki - ni jasno razviden prispevek k horizontalnim ciljem Unije – 0 točk

- **finančna in operativna sposobnost vlagatelja** (skupaj 20 točk):

zagotovljena so lastna sredstva za izvedbo operacije: <ul style="list-style-type: none"> - viri financiranja so jasno določeni, opredeljena zaprta finančna konstrukcija – 8 točk - viri financiranja so delno določeni – 5 točk - viri financiranja niso jasno razvidni in določeni – 0 točk
stroškovna primernost: <ul style="list-style-type: none"> - opredelitev stroškov je utemeljena in jasno izhaja iz načrtovanih aktivnosti – 8 točk

<ul style="list-style-type: none"> - načrtovani stroški so delno utemeljeni – 5 točke - ni jasne povezanosti med predvidenimi stroški in načrtovanimi aktivnostmi – 0 točk
izvajalec ima na razpolago potreben kader: <ul style="list-style-type: none"> - predvideno sodelovanje ustreznega kadra za izvedbo operacije – 4 točke - iz vsebine ni razvidna razpoložljivost potrebnega kadra – 0 točk

- **izvedljivost operacije** (skupaj 12 točk):

jasen in uresničljiv terminski načrt izvajanja: <ul style="list-style-type: none"> - terminski načrt je jasno zastavljen in pričakovano izvedljiv – 6 točk - terminski načrt je delno jasen – 3 točke - terminski načrt ni zastavljen – 0 točk
opredeljeni kazalniki za spremljanje in vrednotenje: <ul style="list-style-type: none"> - opredeljeni kazalniki so jasno določeni in skladni s SLR – 6 točk - kazalniki so delno opredeljeni in skladni s SLR – 4 točk - kazalniki niso skladni s SLR – 0 točk

- **ocena trajnostne naravnosti izvedbene operacije** (skupaj 12 točk):

načrtovano izvajanje aktivnosti po zaključku operacije: <ul style="list-style-type: none"> - po izvedbi operacije je predvideno nadaljevanje z začetimi aktivnostmi in ohranjanje rezultatov – 6 točk - po izvedbi operacije ni predvideno njeno nadaljevanje – 0 točk
vpliv na okolje na območju LAS: <ul style="list-style-type: none"> - operacija bo imela pozitiven vpliv na okolje – 6 točk - operacija ne bo imela vpliva na okolje – 2 točki - operacija bo imela negativen vpliv na okolje – 0 točk

- **ostali kriteriji** (skupaj 23 točk):

izhajanje operacije iz opredeljenih potreb: <ul style="list-style-type: none"> - namen operacije jasno izhaja iz razvojnih potreb in ciljev, opredeljenih v SLR – 8 točk - namen operacije delno izhaja iz razvojnih potreb in ciljev, opredeljenih v SLR – 5 točk - namen operacije ni utemeljen s potrebami in cilji, opredeljenimi v SLR – 0 točk
raznolikost partnerjev (vključenost sektorjev: zasebni, ekonomski, javni): <ul style="list-style-type: none"> - v operacijo bodo vključeni vsi trije sektorji – 9 točk - v operacijo bosta vključena dva sektorja – 6 točk - v operaciji bo vključen zgolj en sektor – 3 točk
prenosljivost rezultatov: <ul style="list-style-type: none"> - možna je prenosljivost posameznih rezultatov po zaključku operacije na druga območja – 6 točk - ni možna prenosljivost rezultatov po zaključku operacije – 3 točke

Ocenjevalna komisija **sprejema odločitve z večino** glasov. Vsak član Ocenjevalne komisije vključno s predsednikom ima en glas. Člani komisije in strokovni sodelavci, ki sodelujejo pri njenem delu, so v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov, dolžni **hraniti kot tajnost vse podatke**, ki imajo po zakonu naravo osebnih podatkov, za katere zvedo pri svojem delu v komisiji.

V primeru nastanka okoliščin, v katerih bi lahko zasebni interes posameznega člana komisije vplival ali ustvaril videz, da vpliva na nepristransko in objektivno opravljanje nalog člana, je za takšnega člana določena **dolžnost izogibanja nasprotju interesov**. Ko ugotovi dejansko ali možno nasprotje interesov, o tem pisno obvestiti predsednika komisije. Predsednik mora najkasneje v 7 dneh odločiti o obstoju nasprotja interesov; seveda pa ni ovir za to, da se takšen član izogne tej proceduri in se sam izloči iz dela na zadevi, kjer je prisoten (tudi) njegov zasebni interes oziroma odkloni sodelovanje pri delu, kjer bi lahko ta interes vplival na objektivno in nepristransko opravljanje njegove funkcije.

Če obstaja verjetnost, da je pri delu člana obstajalo nasprotje interesov, lahko komisija tudi sama uvede postopek ugotavljanja dejanskega obstoja nasprotja interesov in posledic tega nasprotja. V primeru obstoja nasprotja interesov, se mora ta član **izločiti iz postopka ocenjevanja ter vzdržati razprave in glasovanja** v izogib nasprotju interesov.

Ocenjevalna komisija izdela poročilo o rezultatih ocenjevanja v katerem navede za vsako vlogo:

- število doseženih točk pri vsakem posameznem specifičnem merilu, ki je lahko samo celo število,
- obrazložitev števila točk pri posameznem merilu (zakaj je vlagatelj dobil dodeljeno število točk, zakaj ni dobil vseh točk, itd.) in

- skupno število točk po vseh specifičnih merilih

ter pripravi predlog izbora operacij, ki ga obravnava Organ upravljanja. Ocenjevalna komisija najkasneje v 45 dneh od poteka roka za prijavo na javni poziv LAS posreduje poročilo Vodilnemu partnerju LAS, ki ga nato posreduje Organu upravljanja LAS.

Izbrane bodo operacije, ki so v skladu s SLR in prispevajo k doseganju njenih ciljev. Vsak kriterij se točkuje. **Maksimalno** možno število točk znaša **100 točk**, **spodnja meja**, ki jo mora operacija doseči za potrditev, znaša **60 točk**. Praviloma se **sofinancirajo operacije**, ki so pri ocenjevanju **zbrale največ točk**, in sicer **do porabe razpisanih sredstev**. Če je na zadnjem mestu za sofinanciranje predlog operacije, katerega zaprosena sredstva za sofinanciranje presegajo sredstva, ki so še na voljo, lahko Organ upravljanja predlaga vlagatelju, da z razpoložljivimi sredstvi izvede spremenjeno operacijo, če to ne vpliva na predvidene rezultate operacije.

V primeru operacij, ki bi lahko bile sofinancirane iz glavnih ukrepov PRP 2014-2020, mora biti utemeljena dodana vrednost takšnih operacij, kot so: izvajati jih mora skupina upravičencev, izkazan mora biti skupen interes, zagotovljen dostop javnosti do rezultatov operacije, inovativne značilnosti operacije na lokalni ravni, razpoložljivost proračuna in integrirane operacije.

Organ upravljanja na podlagi poročila Ocenjevalne komisije **odloči o izboru posamezne operacija za sofinanciranje**, o katerih **obvesti Skupščino LAS**.

V primeru nastanka okoliščin, v katerih bi lahko zasebni interes posameznega člana Organa upravljanja vplival ali ustvaril videz, da vpliva na nepristransko in objektivno opravljanje nalog člana, je za takšnega člana določena **dolžnost izogibanja nasprotju interesov**. Ko ugotovi dejansko ali možno nasprotje interesov, o tem pisno obvestiti predsednika Organa upravljanja. Predsednik mora najkasneje v 7 dneh odločiti o obstoju nasprotja interesov, lahko pa se takšen član izogne tej proceduri in se sam izloči iz dela na zadevi, kjer je prisoten (tudi) njegov zasebni interes oziroma odkloni sodelovanje pri delu, kjer bi lahko ta interes vplival na objektivno in nepristransko opravljanje njegove funkcije. In sicer se mora **izločiti iz postopka obravnave ter vzdržati razprave in glasovanja** v izogib nasprotju interesov. Če obstaja verjetnost, da je pri delu posameznega člana obstajalo nasprotje interesov, lahko Organ upravljanja tudi sam uvede postopek ugotavljanja dejanskega obstoja nasprotja interesov in posledic tega nasprotja.

Obveščanje o izboru

Vlagatelji operacij bodo **pisno obveščeni** o izboru. Vlagatelji imajo v 8 dneh od prejema obvestila o izbiri ali neizbiri njihove operacije pravico vložiti pritožbo na sedež LAS. V svoji pritožbi mora natančno opredeliti razloge, zaradi katerih je pritožba vložena. Predmet pritožbe ne morejo biti pogoji iz javnega poziva ali merila in kriteriji za ocenjevanje operacij. Organ upravljanja pripravi utemeljen odgovor oziroma poročilo, ki se posreduje v odločanje Skupščini LAS, najpozneje v 15 dneh od prejema pritožbe. Člani Skupščine LAS morajo pri glasovanju zagotoviti preprečevanje konflikta interesov. Odločitev Skupščine LAS je dokončna. Zoper odločitev Skupščine LAS ni pritožbe, možen je upravni spor. Pritožbeni postopki morajo biti končani pred predložitvijo operacij v potrditev na ARSKTRP oziroma MGRT.

Po prejemu obvestila o izboru mora vlagatelj na sedež LAS dostaviti originalen izvod Pogodbe o sodelovanju med partnerji.

Vodilni partner skladno s prejetim pooblastilom pripravi vloge in jih preko informacijskega sistema odda ustreznemu organu (ARSKTRP oz. MGRT) v potrditev.

Operacije bodo odobrene za sofinanciranje, ko bo ARSKTRP izdala pozitivne odločbe oz. MGRT izdalo pogodbe o sofinanciranju. Sofinanciranje posamezne operacije se izvrši kot refundacija z odločbo oz. s pogodbo določenega deleža upravičenih stroškov operacije. Podlaga za refundacijo je s strani ARSKTRP oz. MGRT potrjeno poročilo in zahtevek za povračilo upravičenih stroškov.

Posebni pogoji

Iz opisa operacije v vlogi mora biti razvidna **zaprta finančna konstrukcija** za celotno operacijo. Prikazana mora biti razdelitev posameznih stroškov po posameznih partnerjih in vrstah stroškov.

Ob oddaji vloge morajo biti za operacijo **izdana vsa potrebna dovoljenja**, kot jih za izvedbo operacije določa področna zakonodaja. To je odvisno od tega za kakšen tip operacije gre (prim. pri gradnji upoštevati Zakon o gradnji, pri kulturni oz. naravni dediščini upoštevati zakonodajo s področja kulturne oz. naravne dediščine ipd.).

Upravičenec mora izvesti operacijo **najpozneje v treh letih** od pravnomočnosti odločbe o potrditvi operacije s strani ARSKTRP oz. od podpisa pogodbe z MGRT.

Operacija mora biti izvedena v skladu s prijavljeno in odobreno vsebino ter področno zakonodajo.

V primeru da je operacija financiranja s sredstvi **EKSRP**, se ne sme izvajati v naseljih, ki imajo več kot 10.000 prebivalcev. Operacije, ki bodo financirane s sredstvi **ESRR** se lahko izvedejo le v naslednjih naseljih: Šentjur, Slovenske Konjice, Dobrna, Zreče, Oplotnica in Vitanje.

Podpora se ne dodeli podjetju v težavah.

Javnost in vsebina poziva

Javni poziv se **objavi v lokalnih medijih** ter **na spletnih straneh** LAS, vodilnega partnerja in občin, vključenih v LAS.

V javnem pozivu se navedejo tematska področja in ukrepi, zadevni sklad, način in delež sofinanciranja, upravičeni stroški, rok izvedbe operacij ter način prijave (roki, razpisna dokumentacija, kontaktna oseba za informacije).

Popolnost vloge

Vloga mora biti izdelana in oddana **v skladu s predpisi in objavljenim javnim pozivom**. Izpolnjena mora biti **v slovenskem jeziku**.

Vloga se vloga pisno **na obrazcu, ki je del razpisne dokumentacije**, dostopne na spletni strani strokovno administrativnega telesa, v skladu z zahtevami javnega poziva.

Sestavni deli vloge morajo biti speti ali vloženi v mapo po vrstnem redu. Na ovojnici vloge mora biti razviden datum in čas (ura, minuta) oddaje vloge, označen s strani pošte oziroma pisarne vodilnega partnerja LAS, naslov vlagatelja ter oznaka javnega razpisa, na katerega se prijavlja. Na ovojnici mora biti oznaka: »Ne odpiraj – Javni poziv LAS«.

Vloge z nepravilno označenimi ovojnicami in nepravočasno prispеле vloge se ne obravnavajo in se vrnejo vlagateljem.

Popolna vloga je tista, ki:

- je prispela na naslov v roku in na način, ki je določen z javnim pozivom,
- ima priložen izpolnjen originalni Prijavni obrazec v papirnati obliki,
- prijavni obrazec je datiran, žigosan (velja za pravne osebe, ki uporabljajo pri poslovanju žig) ter podpisan s strani vlagatelja in partnerjev na zahtevanih mestih,
- vsebuje vse z javnim pozivom in razpisno dokumentacijo zahtevane obrazce in priloge ter dokazila,
- priložena je tudi prijavnica v elektronski obliki na zgoščenki ali USB ključku, ki je enaka tiskani verziji (z vsemi prilogami).

Za celoten postopek izbora operacij se vodi natančna in pregledna dokumentacija, ki se nahaja na sedežu LAS, t.j. sedežu vodilnega partnerja LAS, s čimer je zagotovljena **ustrezna revizijska sled**, saj je mogoče kadarkoli ugotoviti celoten potek postopka.

Operacije sodelovanja LAS

Operacije sodelovanja pripravi LAS v sodelovanju z drugimi LAS iz Slovenije ali drugih evropskih držav ali držav izven EU. In sicer se je lokalno partnerstvo odločilo, da bo operacije sodelovanja med LAS pripravljalo in izvajalo znotraj sklada EKSRP, zainteresirano je tudi za izvajanje operacij sodelovanja sofinanciranih iz sklada ESRR, s tem da bo po prejemu konkretne pobude iz okolja pristopilo k pripravi takšnega projekta sodelovanja ter po obravnavi na Skupščini LAS pristopilo k pripravi spremembe SLR.

Iz posamezne operacije sodelovanje bodo izhajale **jasno opredeljene koristi** za območje LAS ter jasno opredeljeni **rezultati operacije**, ki bodo skladni s PS 2014-2020, s cilji zadevnega sklada ter bodo prispevali k uresničevanju ciljev, zastavljenih v SLR.

Operacija se ne sme pričeti izvajati pred obdobjem upravičenosti zadevnega sklada, izvajati pa se mora na območju LAS. Operacijo je potrebno izvesti najpozneje v treh letih od pravnomočnosti odločbe o potrditvi operacije s strani ARSKTRP oz. podpisa pogodbe o sofinanciranju z MGRT.

Med sodelujočimi LAS v operaciji sodelovanja mora biti sklenjena **pogodba o sodelovanju in jasna opredelitev načrtovanih aktivnosti** s predvidenim finančnim okvirjem posamezne partnerske LAS. Razvidna mora biti **zaprta finančna konstrukcija**.

Kadar je upravičenec do podpore LAS in operacije vključuje naložbo, mora LAS v vlogi določiti pravno osebo javnega prava, ki postane lastnik naložbe.

LAS mora **razširjati informacije o rezultatih in dosežkih operacije** in z njimi seznaniti prebivalce območja LAS.

Operacije sodelovanja LAS, ki jih po pooblastilu Organa upravljanja pripravi Vodilni partner, Organ upravljanja potrdi in o izboru obvesti Skupščino LAS. Po potrditvi, izbrane operacije LAS posreduje zadevnemu organu, t.j. ARSKTRP oz. MGRT.

Izvajanje operacij, kjer je upravičenec LAS

V primeru da je upravičenec LAS, LAS ne gre v postopek izbire operacij na podlagi objavljenega javnega poziva LAS, temveč gre v potrditev operacij na ARSKTRP oz. MGRT direktno po tem, ko Skupščina LAS potrdi izvajanje operacije.

Operacije, kjer je upravičenec LAS, predlaga Organ upravljanja LAS ali Vodilni partner LAS. Na podlagi pooblastila Organa upravljanja LAS pripravi operacije, kjer je upravičenec LAS, Vodilni partner LAS, pri tem je potrebno upoštevati vse pogoje zadevnega sklada za sofinanciranje operacij. Če operacija vključuje naložbo, je potrebno določiti pravno osebo javnega prava, ki bo postala lastnik naložbe. Pri pripravi in potrditvi operacij, kjer je upravičenec LAS, je potrebno zagotavljati dokumentiranje celotnega postopka priprave in potrditve operacije ter obveščanja javnosti.

Transparentnost postopkov

Hkrati **z objavo javnega poziva** za pripravo predlogov operacij, bodo **objavljeni tudi kriteriji za izbor** operacij, in sicer v vseh lokalnih medijih na območju LAS ter na spletnih straneh vključenih občin, LAS in vodilnega partnerja LAS. Na enak način bodo objavljeni tudi **rezultati** javnega poziva.

Vsak član LAS kot tudi katerikoli drug zainteresirani predstavnik zasebnega, ekonomskega ali javnega sektorja z območja LAS ima pravico pripraviti ter predlagati operacijo. Prav tako se bo vsem zagotavljala enaka strokovna pomoč in svetovanje pri pripravi in izvedbi operacij ter pri pripravi zahtevkov in poročil.

V primeru nastanka okoliščin, v katerih bi lahko zasebni interes posameznega člana Organa upravljanja ali Ocenjevalne komisije vplival ali ustvaril videz, da vpliva na nepristransko in objektivno opravljanje nalog člana, je za takšnega člana določena **dolžnost izogibanja nasprotju interesov**. Ko ugotovi dejansko ali možno nasprotje interesov, o tem pisno obvestiti predsednika Organa upravljanja oz. Ocenjevalne komisije. Predsednik mora najkasneje v 7 dneh odločiti o obstoju nasprotja interesov, lahko pa se takšen član izogne tej proceduri in se sam izloči iz dela na zadevi, kjer je prisoten (tudi) njegov zasebni interes oziroma odkloni sodelovanje pri delu, kjer bi lahko ta interes vplival na objektivno in nepristransko opravljanje njegove funkcije. In sicer se mora **izločiti iz postopka obravnave ter vzdržati razprave in glasovanja** v izogib nasprotju interesov. Če obstaja verjetnost, da je pri delu posameznega člana obstajalo nasprotje interesov, lahko Organ upravljanja oz.

Ocenjevalna komisija tudi sam uvede postopek ugotavljanja dejanskega obstoja nasprotja interesov in posledic tega nasprotja.

Transparentnost bo poleg z definiranimi kriteriji ocenjevanja operacij zagotovljena tudi z javnostjo dela LAS, saj bodo javno objavljeni vsi podatki o izbranih operacijah. Obenem se bo zagotavljala tudi z rednim informiranjem ter dostopnostjo do podatkov o delovanju LAS in izvajanju SLR s strani članov LAS kot tudi javnosti.

16.Finančni načrt, vključno s finančno razdelitvijo po zadevnih skladih iz te uredbe v skladu s finančnim okvirjem

Izvajanje strategije se bo **financiralo iz dveh skladov, EKSRP in ESRR**, in sicer predstavlja **EKSRP glavni sklad**, v okviru katerega se bo izvajal in sofinanciral podukrep Podpora za tekoče stroške in stroške animacije. Posamezni ukrepi in operacije se bodo iz posameznega sklada financirale postopno in razpršeno skozi celotno programsko obdobje. LAS si bo prizadeval k razpršenosti sredstev ter v čim večji meri zajeti celotno območje LAS ter tako prispevati k celostnemu in trajnostnemu razvoju območja. Vendar pa se bo šele skozi celotno obdobje izkazalo, na katerem delu območja LAS ter iz katerega sklada bo prevladovalo izvajanje posameznega ukrepa.

Okvirna razpoložljiva sredstva, s katerimi bo upravljala LAS »Od Pohorja do Bohorja«, so izračunana na podlagi formule, določene za posamezni sklad v Uredbi CLLD. Način izračuna in določitev finančnega okvira za posamezni sklad, je opredeljen v Prilogi 4 Uredbe CLLD. K tem sredstvom so dodana še sredstva iz sklada EKSRP iz naslova rezerve za uspešnost, do katerih je LAS upravičena na podlagi obvestila št. 33151-2/2015/41 z dne 19.6.2019.

Skupen finančni okvir bodo sestavljala **finančna sredstva iz naslova EKSRP ter iz naslova ESRR**.

Višina finančnega okvira iz sklada EKSRP se določi na podlagi naslednje formule:

$(\text{št. prebivalcev LAS} * \text{vrednost točke}) + (\text{površina LAS} * \text{vrednost točke}) + (\text{razvitost občin} * \text{vrednost točke}) = (49.337 * 10) + (528,9 * 550) + ((2 * 70.000) + (3 * 60.000) + (2 * 55.000)) = 493.370 + 290.895 + (140.000 + 180.000 + 110.000) = 493.370 + 290.895 + 430.000 = \mathbf{1.214.265,00 \text{ €}}$

Št. prebivalcev LAS = 49.337

Površina LAS = 528,9

Koeficient razvitosti občin:

Dobje = 0,96

Dobrna = 1,05

Oplotnica = 0,98

Slovenske Konjice = 1,12

Šentjur = 1,03

Vitanje = 1,01

Zreče = 1,16

Dodatna sredstva sklada EKSRP iz naslova rezerve za uspešnost na podlagi pregleda uspešnosti = **180.481,76 €**

Dodatna sredstva iz naslova podaljšanja programskega obdobja za sklad EKSRP v višini = **134.341,00 €**

Višina finančnega okvira iz sklada ESRR se določi na podlagi naslednje formule:

Finančni okvir = fiksni del + variabilni del = 387.200 + 276.000 = **663.200,00 €**

Fiksni del = $242.000 + (242.000 * \text{št. urbanih območij v središčih v somestjih} * 0,20 + 242.000 * \text{št. medobčinskih središč} * 0,30 + 242.000 * \text{št. regionalnih središč} * 0,10) = 242.000 + (242.000 * 2 * 0,30) = 242.000 + 145.200 = 387.200,00 \text{ €}$

Variabilni del = $138.000 + (138.000 * \text{št. funkcionalnih urbanih območij} * 0,10 + 138.000 * \text{št. drugih urbanih območij} * 0,30) = 138.000 + ((138.000 * 1 * 0,10) + (138.000 * 3 * 0,30)) = 138.000 + (13.800 + 124.200) = 138.000 + 138.000 = 276.000,00 \text{ €}$

Dodatna sredstva sklada ESRR, dodeljena za podukrep »Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost« = 147.474,12 EUR.

Medobčinska središča (Priloga 5 Uredbe CLLD): Slovenske Konjice, Šentjur.

Funkcionalna urbana območja (Priloga 5 Uredbe CLLD): Dobrna.

Druga urbana območja (Statistični letopis 2013): Zreče.

Druga urbana območja (Pravilnik o določitvi seznama dodatnih drugih urbanih območij za potrebe opredelitve območij LAS): Oplotnica, Vitanje.

SLR tako vključuje dva sklada, EKSRP in ESRR, z naslednjo razdelitvijo:

EKSRP: 1.529.087,76 65,35 %

ESRR: 810.674,12 34,65%

Skupaj: 2.339.761,88 €

Glavni sklad za sofinanciranje podukrepa Podpora za tekoče stroške in stroške animacije je EKSRP. Za ta namen se lahko porabi največ 20 odstotkov skupnih javnih izdatkov, in sicer je višina določena na podlagi naslednje formule:

$(\text{finančni okvir EKSRP} + \text{finančni okvir ESRR} - 20.000) * 0,20 = (1.214.265 + 663.200 - 20.000) * 0,20 = 1.857.465 * 0,20 = \mathbf{371.493,00 \text{ €}}$

Sorazmerni delež za sofinanciranje pripravljalne podpore v višini 20.000 se krije iz obeh vključenih skladov, EKSRP in ESRR, v naslednjem deležu:

EKSRP krije 12.935,15 oz. 64,68 %,

ESRR krije 7.064,85 oz. 35,32 %.

Skupaj: 20.000,00 €

Za izvajanje podukrepa Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost bodo namenjena sredstva obeh vključenih skladov, in sicer bo omenjen podukrep sofinanciran:

-S sredstvi EKSRP v višini 829.836,85 € ter v višini 180.481,76 € in 60.493,45 €,

-s sredstvi ESRR v višini 656.135,15 € ter v višini 147.474,12 €.

Za izvajanje podukrepa Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost ima tako LAS **na razpolago finančna sredstva v višini 1.874.381,33 €**

S sredstvi sklada EKSRP se bo sofinanciralo izvajanje podukrepa Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, in sicer se bodo **sofinancirale operacije vseh štirih tematskih področij**: ustvarjanje delovnih mest, razvoj osnovnih storitev, varstvo okolja in ohranjanje narave ter večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin. Sofinancirane operacije se bodo **izvajale na celotnem območju LAS.**

S sredstvi sklada ESRR se bo sofinanciralo izvajanje podukrepa Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, in sicer se bodo sofinancirale operacije **treh tematskih področij**: ustvarjanje delovnih mest, varstvo okolja in ohranjanje narave ter večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin. Upravičene do sofinanciranja s sredstvi sklada

ESRR bodo operacije, ki se bodo **izvajale na območju naselij: Dobrna, Oplotnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče.**

Pri izvajanju posameznih ukrepov bodo **sodelovali različni akterji ter strokovne organizacije**, odvisno od tematike, ki bodo z izkušnjami, znanjem in sposobnostmi prispevali k čim kvalitetnejši realizaciji, s ciljem **dosegati multiplikacijske učinke na lokalni razvoj** ter bodo tudi **odgovorni za izvedbo** posamezne operacije znotraj ukrepov. V kolikor se izkaže, da se bodo zastavljeni kazalniki znotraj posameznega ukrepa že dosegli, se bo LAS ob javnem pozivu osredotočila na oz. bo razpisala tiste ukrepe, katerih kazalniki še ne bodo doseženi v zeleni meri.

Pri razdelitvi sredstev in določitvi finančnega okvira po posameznih tematskih področjih se je izhajalo iz izdelane analize stanja, opredeljenih potreb ter zelenih razvojnih usmeritev, izkazanih v lokalnem okolju. Ob pripravi SLR se je težilo k temu, da bi bila sredstva enakomerno razporejena po letih izvajanja SLR, vendar se je izkazalo, da bo zaradi daljših postopkov potrjevanja SLR, LAS in operacij od prvotno pričakovanih, večji finančni delež predvsem v letu 2021.

•Razdelitev sredstev po posameznem skladu

Podukrep	Sklad	(EU + SLO) (v EUR)	(v %)
Pripravljalna podpora	EKSRP	12.935,15	0,55 %
	ESPR		
	ESRR	7.064,85	0,30 %
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	EKSRP	1.070.772,06	45,76 %
	ESPR		
	ESRR	803.609,27	34,35%
Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	EKSRP		
	ESPR		
	ESRR		
Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	EKSRP	445.380,55	19,04
	ESPR		
	ESRR		
Skupaj		2.339.761,88	100,00 %

	EKSRP (EU + SLO) (v EUR)	ESRR (EU + SLO) (v EUR)	ESPR (EU + SLO) (v EUR)	Skupaj (v EUR)
Prispevek sklada	1.529.087,76	810.674,12	/	2.339.761,88
Lastna soudeležba	1.224.539,55	581.575,56	/	1.806.115,11
Skupaj (v EUR)	2.753.627,31	1.392.249,68	/	4.145.876,99

•Načrtovana dinamika črpanja sredstev za posamezne podukrepe po letih

Podukrep	Sklad (EU + SLO)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	EKSRP	/	/	/	25.199,18	198.489,51	129.992,69	617.306,61	29.330,62	35.453,45	35.000,00
	ESRR	/		159.324,37	147.937,13	150.020,78	81.703,53	264.623,46	/		
	ESPR	/	/	/	/	/	/	/	/		
Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	EKSRP	/	/	/			/	/	/		
	ESRR	/	/	/	/	/	/	/	/		
	ESPR	/	/	/	/	/	/	/	/		
Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	EKSRP	/	48.218,93	96.661,71	51.361,81	73.507,74	48.297,29	35.000,00	35.000,00	32.000,00	25.333,07
	ESRR	/	/	/	/	/	/	/	/		
	ESPR	/	/	/	/	/	/	/	/		
Skupaj		/	48.218,93	255.986,08	224.498,12	422.018,03	259.993,52	916.930,07	64.330,62	67.453,45	60.333,07

•Načrtovana razdelitev sredstev po posameznih tematskih področjih ukrepanja

Tematsko področje	Sklad (EU + SLO)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ustvarjanje delovnih mest	EKSRP	/	/	/	25.199,18	36.938,66	98.705,09	104.506,87	29.330,62		
	ESRR	/		10.016,62	/	82.363,51	50.000,00	/	/		
	ESPR	/	/	/	/	/	/	/	/		
Razvoj osnovnih storitev	EKSRP	/	/	/	/	82.362,63	31.287,60	249.274,86	/	35.453,45	35.000,00
	ESPR	/	/	/	/	/	/	/	/		
Varstvo okolja in ohranjanje narave	EKSRP	/	/	/	/	21.663,47	/	98.756,63	/		
	ESRR	/			80.327,45	67.657,27	31.703,53	/	/		
	ESPR	/	/	/	/	/	/	/	/		
Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	EKSRP	/	/	/	/	57.524,75	/	164.768,25	/		
	ESRR	/		149.307,75	67.609,68	/	/	264.623,46	/		
	ESPR	/	/	/	/	/	/	/	/		
Skupaj		/		159.324,37	173.136,31	348.510,29	211.696,22	881.930,07	29.330,62	35.453,45	35.000,00

•Stopnja sofinanciranja po posameznih podukrepih

Podukrep	EKSRP (v %)	ESRR (v %)	ESPR (v %)
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	85 %	80 %	/
Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	/	/	/
Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	100 %	/	/

17.Priloge

- 1.Seznam članov LAS;
- 2.Pogodba o ustanovitvi LAS;
- 3.Osnutek javnega poziva za izbor operacij iz naslova podukrepa »Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost«;
- 4.Pogodba z vodilnim partnerjem LAS;
- 5.Indikativna lista operacij sodelovanja LAS, ki bodo sofinancirane s sredstvi ESRR in
- 6.Elektronska verzija SLR.